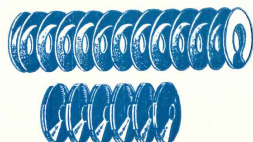

Puolustuslaitoksemme

tarpeisiin

tykin-, kiväärin- ja konekiväärin jousia, autonjousia, sekä jousia moniin eri tarkoituksiin. Puukkopistimiä, suksia, ruustumattomia veitsiä ja haarukoita sekä kaikenlaista terästä puolustustarkoituksiin valmistaa

O.Y. **FISKARS**
FISKARS

ASEIDEN MALLI JA LAATU

on miesten kunnan ohella ratkaiseva tekijä. Ja sama koskee myöskin työaseita.

BILLNÄSIN työkalut

Palkitut kultamitalleilla koti- ja ulkomaan messuilla.

kirveet, oksakirveet, piilut, sammalpiilut, kuokat, kihvelit, vasarat, pihdit, kengityspihdit, jakoavaimet, ruuvitaltat ja kivityökalut y.m. ovat vahvoja, tehokkaita ja voimia säästäviä.

Saatavana kaikista hyvinvarustetuista rauta-, työkalu- ja maakaupoista.

BILLNÄS Ab
PINJAINEN

SUOMEN ALIUPSEERI

1940

N:o 2

HINTA 15: —

Helsinki 1940 . K. F. Puromiehen Kirjapaino O.-Y.

KLUBI 7

PIRISTÄÄ!

Vakuutusosakeyhtiö

FENNIA

(per. 1881)
ja

Tapaturmavakuutusosakeyhtiö

PATRIA

(per. 1888)

ovat vankkana turvana vakuutuksenotta-
jilleen palo-, tapaturma- y.m. vahinkojen
sattuessa. Vakuutushakemuksenne voitte
tehdä joko kirjeitse tai puhelimitse.

PÄÄKONTTORIT

Helsingissä, Unioninkatu 25, puh. 23450

**OSAKEYHTIÖ
LAURI HALLMAN**

KOTKA

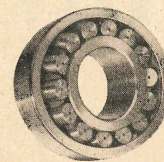
SÄHKÖOSOITE: HALLMAN
PUHELIMET: 851 ja 852

• **TUKKUKAUPPA**

Petter Malmqvist

Akkuna- ja peililasiala
tukuttain ja vähittäin.

Korkeavuorenkatu 32
Puhelimit 23 751, 35 371

*Nykyaikaisen ilmatorjunnan
olennaiset ominaisuudet ovat:*

TARKKUUS ja VARMUUS

Siihen vaikuttavat aina

SKF laakerit

OY. AXEL von KNORRINGIN TEKNILLINEN TOIMISTO
HELSINKI

OY. R. WILÉN AB.

HELSINKI

P. Esplanaadikatu 33

Puhelimet 63 003, 63 004

Sähköosoite: Wilens, Helsinki

Myy

koneita ja konetarpeita

*paperi-, pahvi-, puumassa- ja
selluloosateollisuutta varten*

Perustettu 1911

Rahastot
26,800,000 markkaa

Palo-, auto-, murto-, vastuu-,
lasi-, vesijohto- ja metsäpalo-
vakuutuksia

PALOVAKUUTUS-OSAKEYHTIÖ IMATRA

Pääkonttori

Helsingissä (Imatran talossa)
Kasarmikatu 25

TEIJON

heittokohlijapuimakoneet

saavuttavat yhä suurempaa suosiota erinomaisen työtéhonsa ja ensiluokkaisen rakenteensa vuoksi.

LAATUSARJA käsittää Teijon Tarmo pat., Teijon Karhu pat. ja Agricola pat.: 425, 500, 600 ja 800 mm.

Joka Miehen Paavo-Sarjaan kuuluvat Teijon Paavo pat., Teijon Iso Paavo pat., Teijon Ukko Paavo pat. ja Teijon Jyry Paavo pat.

Suosittelomme samalla monenlaisia muitakin valmisteitamme, kuten MARTTA yleishöyryttimiä, LOTTA kentäkeittiöitä, UUSI TEIJO ja TEIJON DIESEL moottoreita ym. maatalouskoneita ja mustatakeita.

Teollisuusallalla yli 250 vuoden aikana saavuttamamme kokemus takaa valmisteittemme korkean laadun.

Jälleenmyyjinä maamme suurimmat maanviljelyskone- ja rauta-kaupat.

TEIJON TEHTAAT OSAKEYHTIÖ
TEIJO

PRIMO O.Y.

MALMI

RAUMA O.Y.

RAUMA

Sulfiittiselluloosatehdas

Sahalaitos

Laatikkotehdas

Konepaja ja Telakka

Kotimaisia

Teräsköysii

valmistaa ja myy

O/Y. TERÄSKÖYSI

PITÄJÄNMÄKI

Puhelin: konffori 64 413

Sähköosoite: Teräsköysi Helsinki

KÄYTTÄKÄÄ

ainoastaan

KARHU

ja

PUIJO

TIKKUJA

OY. KNUDSEN & LINDFORS AB.

HUOLINTA- JA LAIVAUSLIIKE

Helsinki . Unioninkatu 18 A

Puhelimet:

Rahtausosasto 31 145

Laivanselvitysosasto . 31 140

Huolintaosasto 30 122

Laivanvarustusosasto 31 144

W. NYBERG

METALLIVALIMO

HELSINKI

Länsisatama . Tarmont. . Puh. 22 370

Suorittaa:

PRÄSSI-, KOKILLI- ja HIEKKAVALUA
asiantuntemuksella ja huokealla.

LAPIN KUNNAN

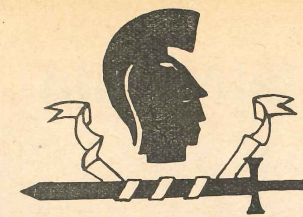
SÄÄSTÖPANKKI

LAPPI T.L.

TALLETUKSET MK 18.000.000:—.

Avoimna joka päivä klo 10—13.

Hyvittää tallettajiaan aina
korkeimmalla käyväällä
korolla.

SUOMEN ALIUPSEERI

Päätoimittaja vääpeli M. SARVILAHTI
SUOMEN ALIUPSEERILIITON JULKAISU

N:o 2

1940

11 VUOSIKERTA

VÄISTÄMÄTÖN TEHTÄVÄ.

Maaliskuun kolmantentoista, synkimpänä ja tuskallisimpana päivänä, joka nykypolven suomalaisten osalle on tullut, joutui kysymään: miksi näin kävi? Miksi pieni maamme joutui silvotuksi ja sadattuhanet kansalaisemme onnettomiksi? Olivathan puolustusvoimamme pystyneet tekoihin, jotka ylittivät kaikki odotukset.

Vastaus on nyttemmin saatu. Kansamme on luonnollisesti liian pieni kyetäkseen riittävän kauan puolustautumaan jättäisvaltion alati jatkuvia ja veresin voimin suoritettuja hyökkäyksiä vastaan. Sitkeimätkin miehet uupuvat, eikä mikään sodanjohdo kokonaan voi välttää tappioita. Näille seikoille me emme ole voineet mitään.

Edelleen on ankaran rauhan välttämättömyyden selityksenä viitattu siihen tosiasiaan, että rajamme olivat turvatut puutteellisesti tai olivat kokonaan varustamattomat. On myös ilmoitettu, että taisteluvälineistä oli sodan alussa suoranaista puutetta. »Ei oltu varustauduttu sotaan suurvaltaa vastaan». Nämä kunnioitetun ylipäällikkömme sanat ovat tosiaan vakava muistutus raskaista laiminlyönneistä, joita kansamme on tehnyt puolustusvalmiutemme suhteen.

Mutta on hyödytöntä tuijottaa menneisyyteen muuten kuin oppimismielessä. Tekemätöntä ei saada enää aikanaan tehdyksi, eivätkä asiat parane syytelyistä.

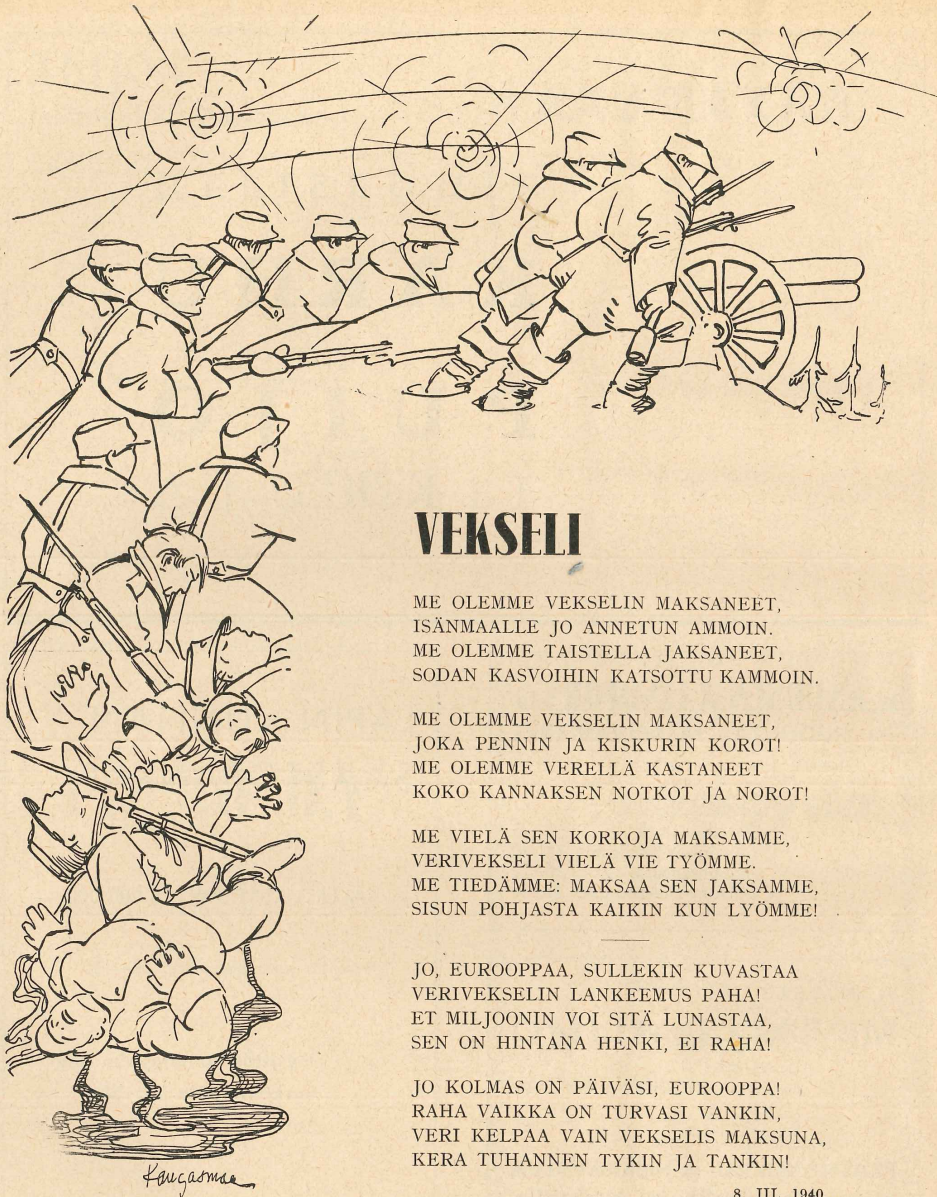
Sitä paitsi meillä raskaista menetyksistämme huolimatta on vielä perustus, jolle voidaan ja on rakennettava. Meillä on vapautemme ja itsenäisyytemme, joista kansamme ei luovu milloinkaan.

Ja voidaksemme säilyttää sen, mitä meillä on jäljellä, meidän on yhtenä miehenä ponnistettava voimamme äärimmilleen tämän elintärkeän päämäärän hyväksi niin kuin kansamme ja puolustusvoimamme tekivät satapäiväisten ankarien koettelemustemme

aikana. Suurta uhraantuvaisuutta ja ennen muuta järkkymätöntä yksimieliisyyttä edellyttää jo sodan monenlaisten jälkien korjaaminen suursodan jatkuessa. Lisäksi kansallamme nyt on edessään tehtävä, joka ei enää ole väistettävissä. Maanpuolustus on vihdoin kaikilta kohdiltaan kehitettävä sellaiseksi, että pystymme tekemään kalleimpien arvojemme tuhoamisyritykset entistä monin verroin vaikeammaksi. Tämä päämäärä on saavutettava suurista kustannuksista ja monista muista tarpeista huolimatta. »Ensin on rajat turvattava, sitten vasta leipä levitettävä». Kansamme on puolustuslaitoksen kuntoonpanemisen velkaa niille miehille, jotka ovat kaatuneet vapauttamme ja itsenäisyyttämme puolustaessaan puutteellisissa varustuksissa ja vaillinaisin välinein. Kysymys on kunniavelasta.

Valtava ja vaativa uudelleenrakentamistyö luonnollisesti koskee myös puolustuslaitosta sekä sen alipäilystää. Meillekään ei rauha missään suhteessa merkitse helpotuksia tai huolettomuutta. Viime aikoihin asti toisarvoisena pidetystä asemastamme huolimatta ammattikunnallamme on oleva merkityksellinen osuus maanpuolustuksen tehostamistyössä. Ja jokainen meistä suorittaa oman osuutensa siitä samalla alttiudella ja uhrimielellä kuin asetointen aikana.

Kansamme on aina ennenkin kestänyt saamansa iskut, niin tuskallisia kuin ne usein ovat olleetkin. Eikä ainoastaan kestänyt, vaan sitkeällä työllään kyennyt myös jatkuvasti kohentamaan olojansa. Muuten ei voi käydä nytkään. Meillä kertakaikkiaan ei ole varaa enää luottaa muuhun kuin omaan voimaamme, sillä vieras apu riippuu aina antajan omista eduista. Se myös on muistettava, että sama peto, joka tuhoaa karitsan, jättää siilin rauhaan.

VEKSELI

ME OLEMME VEKSELIN MAKSANEET,
ISÄNMAALLE JO ANNETUN AMMOIN.
ME OLEMME TAISTELLA JAKSANEET,
SODAN KASVOIHIN KATSOTTU KAMMOIN.

ME OLEMME VEKSELIN MAKSANEET,
JOKA PENNIN JA KISKURIN KOROT!
ME OLEMME VERELLÄ KASTANEET
KOKO KANNAKSEN NOTKOT JA NOROT!

ME VIELÄ SEN KORKOJA MAKSAMME,
VERIVEKSELI VIELÄ VIE TYÖMME.
ME TIEDÄMME: MAKSAA SEN JAKSAMME,
SISUN POHJASTA KAIKIN KUN LYÖMME!

JO, EUROOPPAA, SULLEKIN KUVASTAA
VERIVEKSELIN LANKEEMUS PAHA!
ET MILJONIN VOI SITÄ LUNASTAA,
SEN ON HINTANA HENKI, EI RAHA!

JO KOLMAS ON PÄIVÄSI, EUROOPPA!
RAHA VAIKKA ON TURVASI VANKIN,
VERI KELPAA VAIN VEKSELIS MAKSUNA,
KERA TUHANNEN TYKIN JA TANKIN!

8. III. 1940.

J. Rautio.

Pohjolan sota — suurvaltojen sota^{*)}

Yli kaksi vuosisataa takaperin, suuren pohjansodan aikoina, Euroopan poliittinen tilanne oli yleispiirteittäin hieman samankaltainen kuin nykypäivinäkin, mitä valtojen yleiseen ryhmytykseen tulee. Kahta eri sotaa käytiin maanosassamme rinnakkain aivan kuin olisi esitetty kahta draamaa samalla aikaa ja samalla näyttämöllä ilman, että ne lopuksi olisivat sekaantuneet toisiinsa ja sulautuneet yhdeksi ainoaksi koko Euroopan käsitteväksi tapahtumasarjaksi. Pohjoisessa ja idässä Tanskan, Puolan ja Venäjän muodostama suuri liittokunta taisteli Ruotsi—Suomea vastaan ja Suomen miehet seisoivat valtakunnan itäisillä rajoilla yksin puolustamassa valtakuntaa itäistä perivihollista vastaan, vaikka tämä puolustus silloin ei kestänytään, maamme parhaan veren vuotaessa kuiviin Kaarle XII:n hyödyttömällä ja mielettömällä sotaretkillä Puolassa. Taas Euroopan mantereella silloin voimakkainta ja pelätyintä valtaa Ranskaa vastaan taisteli Espanjan perintösodassa kokonainen laaja liittokunta, johon Englannin ja Hollannin lisäksi kuuluivat Itävalta, useat Saksan ruhtinaskunnat ja Italian valtiot. Lopputus tästä Euroopan voimien silloisesta kulutuksesta keskinäisessä kamppailussa oli Venäjän nousu voimakkaaksi suurvallaksi, joka nielaisi Baltian ja myöhemmin Puolan sekä Suomen ilman, että tsaarien mahdin laajentumiselle pystyttiin rakentamaan tehokkaita esteitä.

Tämä historiallinen rinnastus julahtaa näinä aikoina mieleen ennen kaikkea sen johdosta, että Suomi sai roo kunniaakkaan päivän aikana ponnistaa kaikkensa estääkseen Moskovaan toteuttamasta imperialistisia suunnitelmiaan, jotka itse asiassa ovat peräisin aina noilta ison vihan ajoilta. Onhan niin paljon puhuttu tsaari Pietari Suuren testamentista, jota tosin ei liene koskaan kirjoitettuakaan, mutta jonka perusajatuksot ovat kuitenkin muodostaneet venäläisen imperialismin tavoiteohjelman kahden vuosisadan kuluessa. Ja tässä ohjelmassa on nimenomaan pyrkimys jättömälle Pohjois-Atlantilille näytellyt yhtä tärkeätä osaa näinä päivinä kuin ennen maailmansotaa, jolloin tsaarien Venäjä valmisteli etenemistä yli Pohjois-Ruotsin ja Pohjois-Norjan, kohti Narvikia.

^{*)} Toimittaja V. J. Vatasen kirjoitus »Pohjolan sota — suurvaltojen sota» on laadittu ennen Moskovan rauhan solmimista, mutta siinä esitetyt näkökohdat ovat siksi mielenkiintoisia, että katsomme kuitenkin olevan syytä sen julkaisemiseen. vaikka Suomen sota onkin jo päättynyt.

Bolshevikit ovat vallankin viime vuosina kaikessa alkaneet kulkea vanhaa venäläistä latua, yksinpä imperialismissakin, käyttäen samalla apuuseenaan kominternin maailmanvallankumousohjelmia. Ja ainakin vuodesta 1932 lähtien on siellä määrätietoisesti valmisteltu taas samojen hyökkäystavoitteiden saavuttamista, jotka tsaarinvallakin oli aikoinaan asettanut itselleen. Koko Leningradin alueella, johon Kauko-Karjalakin kuuluu, on tässä mielessä suoritettu hyvin määrätietoista työtä, jonka tuloksia käytettiin hyväksi hyökkäyttäessä Suomea vastaan, kun me emme ilman muuta alistuneet neuvosto-imperialismin asiapojiksi.

Onneksi maailmelle jokainen Suomen mies tällä kertaa voi kantaa asetta yksinomaan oman itsenäisen valtionsa rajojen turvaamiseksi, eikä miesvoimamme paras osa ole joutunut tuhoteille Suomelle vieraiden suurvaltaetujen puolustuksessa. Kansamme ehdoton yksimielisyys on niinkään tavaton henkinen ja moraallinen voimapanos, josta Italian fascistisen miliisin äänenkannattaja Milizia Fascista kirjoitti joulukuussa, että se merkitsee lopuksi taistelulentäällä äärettömän paljon enemmän kuin pelkät taisteluun heitetty ja haluttomat massat, olivatpa ne teknillisesti varustetut miten vahvasti tahansa. Mutta luonnollista, on, että meidän taistelumme Neuvostoliiton tapaista jättiläisvaltiota vastaan oli sittenkin epätasaista, jos käytettävissä olevia voimia vertaillaan keskenään.

Länsivalloissa ja varsinkin Ruotsissa sekä Norjassa herätti tammikuussa suunnatonta huomiota ja aiheutti satojen palstametrien kirjoittelun erään saksalaisen lehden julkaisema Moskovankirje, jossa kosketeltiin Neuvostoliiton päämääriä hyökkäyksessä Suomea vastaan. Tuossa kirjoituksessa, jonka Saksan viralliset piirit lopuksi selittivät vastaavan ainoastaan sen laatijan yksityistä käsitystä ja päässeen lehden palstoille erehdyksestä, sanottiin suoraan neuvostovalian tähtäävän aina Atlantin jäätömmille rannoille saakka eikä suinkaan tyytyvän yksinomaan Suomen valloittukseen.

Tuo Berliin perustus merkitsi luonnollisestikin enää varsin vähän, sillä kyllä Skandinaviassakin ollaan jo selvillä siitä, mistä Suomen sodassa oli

kysymys, vaikka Ruotsin, Norjan ja Tanskan virallinen politiikka pitikin kiinni puolueettomuusasenteestaan estääkseen maitensa joutumisen mukaan suurvaltojen sotaan. Tarvitsee vain muistaa, mitä Ruotsin lehdistössä kirjoitettiin helmikuun puolivälin jälkeen annetuista uusista puolueettomuusvakuutuksista, nimittäin pääministeri Hanssonin ilmoituksesta, että Ruotsi oli vastannut kielteisesti Suomen pyyntöön ruotsalaisten joukko-osastojen lähettämistä Suomeen, ja tämän puheen jälkeen seuraavasta kuninkaan lausunnosta. Sekä Ruotsi että Norja kielsivät, kuten tunnettua, myös länsivaltojen Suomelle tarjoaman apujoukon läpikulun. Ruotsissa itsessäänkin asetettiin vakavasti epäilyksen alaiseksi, oliko tämä puolueettomuuden tie sittenkään oikea hetkellä, jolloin Suomi käy taistelua koko Pohjolan puolesta ja jolloin heitetään arpa Ruotsinkin elin-eduista. Jos Ruotsi nyt jättää Suomen sortumaan — niin sanottiin — neuvostolaisen massan jalkoihin, on Ruotsilla kenties itsellään edessä ennen pitkää samanlainen puolustustaistelu vereen ja henkeen saakka. Jos Pohjola sitävastoin seisoo yksimielisenä itäistä vaaraa vastaan, riittävä voimat tuon hyökkäyksen menestykselliseen torjumiseen ja pohjoismaiden vapauden turvaamiseen.

Tämä käsitys on lausuttu selvästi julki monissa Ruotsin lehdissä puolueista riippumatta ja myöskin vapaaehtoinen Suomen avustaminen Ruotsin omaksuman suoepaan puolueettomuuden puitteissa todistaa Skandinavian kansojen hyvin voimakkaasti tajuavan pohjoismaisen kohtalonyhteyden. Onhan muista pohjoismaista Suomelle kerätty aineellinen apu ollut siksi runsasta ja ennen kaikkea siinä määrin kaikkien kansankerrostien sekä yhteiskuntapiirien kokoamaa, että voidaan puhua todellisesta laajasta kansanliikkeestä Suomen hyväksi. Ja varmimpana vakuutena yksimielisyydestä tässä suhteessa täytyy pitää ennen kaikkea monien tuhansien skandinavisten vapaaehtoisten saapumista Suomeen taistelemaan omien poikiemme rinnalla bolshevismia vastaan. Toiveitamme on kaikesta huolimatta omiaan ylläpitämään sekin tosiasia, että kommunisminvastainen mieliala on Skandinaviassa viime kuukausina tavattomasti jyrkennyt ja johtanut Ruotsissa jo valtiomahdinkin laajasuuntaisiin toimenpiteisiin Moskovan käytyrien myrkyntyvän tukahduttamiseksi.

Skandinavian maiden yleispoliittinen asema on tietenkin nykyisin varsin vaikea suurvaltain sodan johdosta, vallankin kun nämä maat näyttävät Euroopan taloudessa hyvin tärkeitä osaa ja taas länsi-

valtojen sekä Saksan taistelu toisaalta on ensi sijassa taloussaartoa. Sitähän käydään miltei yksinomaan merellä — meri- ja ilmavoimin — jottavastoin ainakin toistaiseksi maarintamat ovat pysyneet miltei rauhallisina. Vaikka kumpikin puoli on keskiittänyt länsirintamalle miljoonia miehiä valtaviin linnoitusjärjestelmien suojaan, niin ei nyt jo puoli vuotta jatkuneena taistelukautena ole maasodassa tapahtunut yhtään mitään. On seisottu silmäkkäin kivääri jalalla odottaen, kumpi puoli ensiksi uskaltautuu paljon maksavaan aktiivisuuteen, jonka hyökkääjälle aiheuttamat tappiot kenties voivat ratkaista koko sodan lopputuloksen.

Sitä tarmokkaammin koetetaan koventaa kaikkia taloussodan kuristuskinoja vastapuolen raaka-aineden ja elintarpeiden saannin estämiseksi joko suoraan katkaisemalla sotavoimin kauppayhteydet tai painostamalla puolueettomia maita lopettamaan kauppansa toisen sotivan puolen kanssa. Kun lisäksi Saksan ja Moskovan sopimukset ovat tuoneet tähän Euroopan peliin bolshevismien tuhotekijän, pelätään joka hetki sodan laajentumista niihin Euroopan osiin, jotka toistaiseksi ovat vielä pysyneet syrjästäkatsojina. Berliini vartioi tällöin tavattoman tarkasti sekä Skandinaviata että Kaakkois-Eurooppaa, koska Saksan sodankäynti on tavattoman suuressa määrin riippuvainen Ruotsin malmeista ja puutavarasta sekä toisaalta Tonavan laakson sekä Balkanin öljystä, elintarpeista ja muista raaka-aineista.

Mitä nimenomaan pohjoismaihin tulee, uskaltaa empimättä sanoa, että neuvostovalta on osoittautunut jo Saksalle sangen epämurkavaksi ystäväksi, jolle on täytynyt tehdä suuria poliittisia myönnytyksiä ilman, että laadituista laajoista taloussopimuksista huolimatta Saksa olisi saanut odottamaansa tukea talousdolle länsivaltoja vastaan. Kun länsivaltojen julkinen mielipide on päättävästi asettunut Suomen puolelle bolshevismien uhkaa vastaan ja maataamme on siltä taholta ryhdytty tukemaankin eri tavoin, pelkäsi Saksa nyt tuon Suomelle annettavan tuen vetävän Skandinaviankin suurvaltasodan piiriin ja tämä pelko on ensi sijassa aiheuttanut Saksan lehdistön monet hyökkäilyt sekä varoitukset Ruotsille ja Norjalle. Samasta syystä Saksa on ehtimiseen varoitellut ja painostanut myöskin kaakon maita, tietenkin ensi sijassa Turkia, joka viime syyskuun lopulla teki liittosopimukset Ranskan ja Englannin kanssa. Mutta jos Saksan asema ei ole enää kadehdittava Itämerenkään piirissä, niin ei se ole sitä kaakossakaan, sillä Berliini on siellä joutunut ristiriitoihin oman akseli-

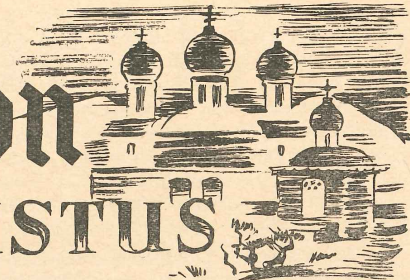
Venääläiset miehitysjoukot luuliivat tapaavansa luovutetulla Kannaksella ja muualla aikaisemmin taisteluun menneiltä tovereiltaan. He tapasivatkin heidät . . .

ystävänsä Italian kanssa. Mussolinin politiikkahan on jyrkästi kommunisminvastaista ja hän on ponnistanut kaikki voimansa estääkseen neuvostovaikutuksen leviämisen kaakkoon yli Unkarin ja Romanian rajojen. Tässä mielessä hän on koettanut kaikin tavoin rakentaa yhteistoimintaa Tonavan laakson ja Balkanin valtioiden kesken sekä tasoitella niiden erimielisyyksiä mm. lykkäämällä Unkarin ja Bulgarian vaatimuksia maailmansodan jälkeisten rauhansopimuksien luomien aluesuhteiden tarkistuksesta. Italia ei kylläkään periaatteessa vastusta näitä vaatimuksia, mutta näkee selvästi kaikki ne vaarat, joita niiden esille tuominen nykyoloissa merkitsisi koko Euroopalle ja tietysti myöskin Italialle itselleen. Kaakon veljestaisteluhan avaisi ovet punaisen armeijan etenemisyrityksille sillä suunnalla.

Tällä suunnalla toimivat kuitenkin myös länsivallat, joilla on läheisessä idässä tavattoman suuria etuja valvottavanaan. Saatuaan Turkin liittousta väkseen ovat Ranska ja Englanti vahvistaneet asemaansa Euroopan ja Aasian rajamailla tavattomasti. Sitäpaitsi on Etu-Aasiaan keskitetty tavattoman suuria liittolaisten sotavoimia ranskalaisen kenraali Weygandin johtoon. Niitä on verrattu länsivalttojen panssarirykkäin, joka voi tarvittaessa suuntautua niin hyvin Saksan kuin Neuvostoliitonkin hyökkäystä vastaan, ja viime aikoina on päähuomio epäilemättä keskittynyt Moskovan suunnitelmiin. Hyvin mahdollista onkin, että lähiaikoina saadaan tuolla kaakossa, Euroopan ja Aasian välimailla nähdä uuden maailmanhistoriallisen tapahtumasarjan vyöryvän esiin.

V.

Petsamon PUOLUSTUS

Kirj. T. POHJANKANERVO

Muuan venäläinen sotapäällikkö, jonka omaatuntoa painoivat hirmuiset tihutyöt sekä muualla että oman kansansa keskuudessa suoritetut, oli joutunut tunnonvaivoihin ja yritti sittemmin yksinäisyydessä parannukseen. Näin kertovat entisaikain tiedot siitä miehestä, jota pidetään »Petshingin» luostarin perustajana. Luostarin, jonka paikkaa vieläkin eräät sikäläiset paikannimet — Trihvananniemi, Trihvanantunturi ja Trifona — muistuttavat Petsamon vuonon varrella, siis muinaisen suomalaisasutuksen paikoilla. Mainitun luostarin perustajan nimeksi sanotaan Trifan eli Trifon. Vai olisiko paikannimillä mitään yhteyttä skandinavisessa tarustossa kerrotun Snö Vanhan tyttären Drifvan kanssa, joka myöskin oleili Suomessa. Hänen sanotaan taistelleen noitia ja velhoja vastaan, kuten tarinat kertovat luostarin perustajankin tehneen. Tämän luostarin vaiheisiinhan on historiallisena kertomuksena liittynyt kaikille suomalaisille tuttu kuvaus pohjalaisten talonpoikain retkestä. Ohimennen mainittiin jo että tämä luostari sijaitsi suomalaisasutuksen keskuudessa, mikä onkin sopuisuudessa niiden tietojen kanssa, joita luostarin perustajasta kerrotaan. Olihan luonnollista, että henkilö, joka oli hirmuisilla veriteoilla tahrintunut maineensa omiensa keskuudessa, pyrki tuntuoaan keventääkseen aivan tunteamattomille seuduille.

Niihin aikoihinhan oli jo olemassa Solovetskin luostari; ja tämän luostarin munkki Feodorit perusti sitten Kuolajoen suuhun luostarin, joka oli alkuna varhaisuudestaan mainittavaan, mutta heikosti kehittyneen Kuolan kaupungille. Nykyisin sitä paikkaa sanotaan Murmanskiksi, johon paljon puhuttu sikäläinen rautatie päättyy. Trifon, joka oli kotoisin jostakin Torshokin puolelta, kuljeskeli ensin Kuolan luostariin, mutta ei viihtynyt siellä, vaan pyrki yhä

pohjoisemmaksi ja päätyi retkellään vihdoinkin Petsamon vuonon partaalle. Sinne hän rakensi aluksi mökin itselleen yksinäisyyteen ja asuskeli siellä erakkona. Ympäristöhän oli — kuten tiedetään — suurin piirtein suomalaisasutusta. Päästyään täällä oudoissa oloissa jonkin verran mielen tasapainoon hän ryhtyi lappalaisten kanssa harrastelemaan kristillisiä hyveitä ja vedettyään joskus hyvästi tukkanuottaa lappalaisten »noitien» kesken, hän saavutti vakavamielisten keskuudessa luottamusta. Samalla hän huomasi sikäläisissä oloissa mahdollisuuksia liiketoiminnalle. Trifon perusti seudulle ensin rukoushuoneen ja sen ympärille hän laajensi asutusta, jota nopeasti kerääntyikin tämän »pyhän» erakon luostaripiiriin. Venäjän tsaari-Iivana ja -Vasilit näkyvät myöskin olleen tietoisia Jäämeren rannikon elinkeinoista, koskapa ruhtinas Vasili Moskovassa antoi jo 1500-luvun alussa suojeluskirjan Vienan lappalaisille harjoittaa rauhassa kalastusta Jäämeren rannikolla. Ja 1500-luvun lopulla ruhtinas Ivanovitsh vakuutti Täyssinän rauhansopimuksessa verovapauden Jäämeren rannikolla asuville ruotsalaisille (!) oikeammin sanoen suomalaisille. Milloin luostari Petsamossa alkoi toimintansa ei ole varmuutta, mutta olettaa saattaa, että sen täytyi tapahtua ennen 1550-lukua, sillä silloin Iivana Vasiljevitsh antoi jo luostarille lahjoituskirjansa, jolla sen läheistä rannikkoa suositeltiin luostarin etuihin. On huomattava, että tämä tapahtui ennen Täyssinässä tehtyä rajan määrittelyä, johon koillisrajamme oleellisuus edelleenkin perustuu (1595), joten Iivanan »lahjoitukset» hänelle kuulumattomista alueista saattaa ymmärtää.

Pohjanperäinen kauppa on muuten sängen varhaisilta ajoilta tiettyä. Tämän oivaltaan alkoi Trifonkin luostarin turvin harjoittaa laajaa liiketoimintaa.

Tuottavaa kalastusta harjoitettiin merellä ja joissa, jolloin ei saalis rajoittunut vain loheen ja turskaan, vaan valaanpyyntiäkin harjoitettiin. Sitä osoittaa luostarin erään amsterdamilaisen kauppahuoneen kanssa tekemät sopimukset valaanraanista. Se olikin varmaan varsin tuottavaa, sillä tönsergiläinen Sven Foyn, joka Vesisaarella asuen harjoitti valaanpyyntiä, sai satoja valaita pyyntikaudessa, ja yhden ainoan valaan arvo laskettiin kolmissa tuhansissa. Eikä muukaan kalastus voinut olla merkitykseltään koskapa eräs englantilainen lordi vielä myöhemmillä ajoilla saattoi pyyntipaikan vuokrana lohikalastuksesta suorittaa kesässä 1.200 peesiä s.o. n. kuusissa tuhansissa silloista meikäläistä rahaa. Luostari rakennutti veneitä ja laivoja, joilla se kuljetti tavaroita Ruijaan. Se yritti saada tuloja m.m. suolankeittämisellä, jota se sai tullilta viedä Venäjälle ja piti suuret määrät karjaa. Ja rakennuksissa mainittu mylly osoittaa myöskin maanviljelystä harjoitetun. Sen asukasluku kasvoi ja siellä kerrotaan jo 1500-luvun lopulla olleen parikymmentä munkkia ja kolmisenkymmentä maallikkoveljeä työssä. Kun luostari oli saavuttanut hyvän taloudellisen aseman ja sen menestys oli jo melko vankalla pohjalla ei Trifonin enää tarvinnut elää »varjossa» erakkona, vaan hän oli hankkinut mahtavien suosion. Sitä osoittaa ennen mainittu ruhtinas Vasiljevitsin lahjakirjakin. Luostari sai »virallisia» etuja, joita ei suinkaan jätetty hyväksi käyttämättä. Siitä oli kehittynyt suomalaisen elinkeinoharjoittajille vaarallinen ja mahtava kilpailija.

Kukoistavaa yritystä seurasi kuitenkin surkea loppu. Tätä ei luostarin perustaja ehtinyt kokea. Tarina kertoo hänen kuolleen 1500-luvun lopulla (ehkä n. 1583). Noin seitsemän vuotta myöhemmin, niin kertoo tarina edelleen, joulunpyhien aikaan hyökkäsi joukko aseellisia miehiä, jotka hävittivät koko luostarin. Friis on eräässä yhteydessä julkaissut Norjan valtion arkistossa olevan asiaa valaisevan käsikirjoituksen, joka on päivätty Vuoreman linnassa elokuun 7. päivänä 1591. Siinä kerrotaan ruotsalaisten (tarkoittaen tietenkin suomalaisten) »Pesantsin» munkkiluostarissa, joka on 8 meripenikulmaa Vuoreman linnasta, lyöneen kuoliaaksi munkit, igumeenit, papit ja 51 luostarin palvelijaa, kuten käsikirjoituksessa luetellaan. Tämän laskun mukaan lähes sata henkeä. Erään venäläisen tiedon mukaan toistasataa. Edelleen kertoo norjalainen lähde, että luostarin kaikki rakennukset poltettiin, joten suurin osa tavaroista ja karjatalo sekä mylly tuhottiin, niin ikään hävitettiin eräs talo, jonka nimi oli »Vickits» ja

joka oli luostarin satamapaikka. Veneet he hakkasivat kappaleiksi, ainoastaan pienellä saarella olevat kaksi kotaa, aitta ja sauna säilyivät sen vuoksi, etteivät he päässeet sinne. — Tiedoissa mainittu saunakin osoittaa, että luostariasutuksessa oli vahvasti suomalaisasutuksen vaikutusta.

Asiakirjassa sanotaan hävittäjiä ruotsalaisiksi ja eräässä kirjoituksissa on tuota sanaa huomautuksesta käytetty. Asia on kuitenkin niin, että silloisissa asiakirjoissa on suomalaisista käytetty usein tuollaista sanontaa koska itäisen rajamme länsipuolella asuvia yleensä sanottiin ruotsalaisiksi. Niinpä vienankarjalaiset tapaavat sanoa suomalaisia »ruossin miehiksi», vaikka kysymyksessä ilmeisesti on Suomen puoleiset suomalaiset.

Mutta miksipä suomalaiset olisivat tuollaiseen tekkoon ryhtyneet, vallankin, kun oletetaan, että he olivat kymmenien penikulmien takaa. Olisiko kysymyksessä ollut sodankäynti silloiseen tapaan, on vaikea sanoa. Sen aikaisiin sodankäyntitapoihinhan kylläkin kuului vahingonteko viholliselle hävitystretkien muodossa. Tapa, jota venäläiset mielellään noudattavat vielä tänäkin päivänä. Suomalaiset tekivät muinoin tavallisesti sellaisia retkiä vain silloin, kun oli kysymyksessä rajanloukkaus naapurin puolelta. Tässä täytynee syyt siis olla retkeen toisaalla. Ensiksikin luostarin perustaja oli luostarille hankkinut »lahjakirjoja», tullivapauksia ja muita »oikeuksia», joita hän mielivaltaisesti laajensi. Niinpä luosta-

A. A. YLERMI:

TAISTELU ÖLJYSTÄ

»Jokainen öljypisara on veripisaran arvoine», sähkötöi Clemenceau v. 1917 presidentti Wilsonille. Vieläkin suuremmassa määrässä pitävät nämä sanat paikkansa nykyisessä suursodassa, sillä nestemäisten polttoaineiden saannin turvaaminen taisteluväunujen ja lentokoneiden moottorien käyttövoimaksi on sotakäyville valloille muodostunut elintärkeäksi kysymykseksi. Kaikki muut aikaisemmin hyvinkin tärkeinä pidetyt näkökohdat ovat saaneet jäädä varjoon sen rinnalla ja siitä on ollut seurauksena tekoja, jotka ensinäkemältä ovat tuntuneet aivan käsittämättömiltä, niinkuin eräät äskeiset tapahtumat ovat osoittaneet.

Niin mahtipontisesti kuin Saksa olikin vuosikautia julistanut bolshevismiin ja natsismiin vastakkaisuutta ja sanonut taistelevansa kaikin käytettävissä olevin keinoin tuota idän ruttoa vastaan, teki se kuitenkin viime syyskesällä yht'äkkiä liiton Venäjän kanssa toivoen siten saavansa öljytarpeensa tyydytetyksi. Palkkioksi siitä se antoi Venäjälle vapaat kädet Baltian maissa, joita se aikaisemmin oli pitänyt etupiiriinsä kuuluvina, samoin kuin myös koko Pohjois-Euroopassa, josta sitten oli seurauksena Venäjän häpeämätön hyökkäys Suomen kimppuun. Tämä ei suinkaan ole ensimmäinen kerta, kun öljy näyttelee huomattavaa osaa suurvaltojen välisessä kamppailussa ja sen merkitys näyttää yhä vieläkin kasvavan. Useat merkit viittaavat siihen, että taistelu öljystä kiihtyy kiihtymistään ja saattaa vaikuttaa ratkaisevasti meidänkin sotaamme.

rin kalastusoikeutta sovellettiin melko kaukaisille alueille, joten niiden seutujen suomalaiset ja ne, jotka jokakeväsillä kalastusretkillään olivat »Jäämeren henkeen» matkansa suunnanneet, menettivät pääelinkeinoja tuottamat tulot. Toiseksi kaupankäynti, joka oli suurimmalta osalta vaihtokauppaa, joutui siellä luostarin käsiin. Se kylläkin niin ollen rajoitti entisaikain merirosvojen toimintaa, jotka olivat tottuneet sielläkin liikkumaan, kuten m.m. meikäläinen tutkija Castrén tutkimuksissaan mainitsee. Mutta se riisti toisaalta sikäläisiltä suomalaisilta heidän menestyksensä mahdollisuudet Jäämeren rannikolla ja rajoitti heiltä — omituisiin oikeuksiin kylläkin perustuvia — verotusretkiä, joita suomalaiset tekivät sinne harjoittaessaan kauppaa siellä asuvain lappalaisten keskuudessa, ja jotka pirkkalaisten nimellä varhaisina aikoina tunnettiin. Kun tämä

Öljyn niukkuus on epäilemättä Saksan sotatalouden kaikkein heikoimpia puolia. Siksi se ei uskaltanutkaan aloittaa sotaa länsivaltoja vastaan, ennenkuin se oli saanut joitakin takeita siitä, että sen öljyntarve tulisi ainakin suunnilleen tyydytetyksi. Sen oma tuotanto ei näet rauhankaan aikana ole kyennyt tyydyttämään nestemäisten polttoaineiden tarvetta ja sodan aikana on kulutus tietenkin huomattavasti suurempi. Asiantuntijain arvioinnin mukaan Saksa voi omin voimin tyydyttää vain kolmannen osan tarpeestaan ja puuttuva määrä on saatava ulkomailta. Mutta mistä?

Puolan jaossa Saksa sai niin mitättömän osan Galitsian öljylähteistä, ettei niitä kannata ottaa laskelemissa ensinkään huomioon. Viime aikoina ovatkin erityisesti Romanian öljykentät ruvenneet kiinnostamaan Saksaa, ja helposti ymmärrettävistä syistä. Ne ovat verrattain lyhyen matkan päässä Saksasta, jonne sieltä on suora kulkuyhteys Tonavaa pitkin. Kuljetuskysymyksen ratkaiseminen ei siis tuottaisi suuria vaikeuksia, mutta asiaan vaikuttavat myös monet muut seikat. Toistaiseksi ei Romania ole normaalissa oloissa kyennyt viemään maasta valtan suurta öljymäärää, ja kun sen oma kulutus on nyt lisääntynyt siksi, että sen on Venäjän uhkaavan aseenteen vuoksi pidettävä joukkojaan liikekannalla, ei Saksa voi toivoa saavansa sieltäkään kovin suuria öljymääriä, varsinkin kun Englantikin on äskettäin ilmoittanut haluavansa romanialaista öljyä saman

suomalaisten oikeuksia loukkaava liiketoiminta ilmeni luostarin hahmossa ja sen varjolla, niin on ymmärrettävää, että suomalaisten kiukku kohdistui siihen. Pelkkänä uskonnollisen hartauden tyyssijana se varmaankin olisi saanut olla rauhassa, mutta suomalaisten elinkeinoa ja heidän Jäämeren kalastustaan rajoittavana liikeyrityksenä sen toiminta oli liian uhmaavaa.

Petsshingin luostarin hävitys, johon on liitetty suomalaisen talonpoikaisjoukon johtajan Juho Vesaisen nimi, tapahtui vuosisatoja sitten eräänä vuoden pimeimpänä aikana. Pohjolan pakkasyötä valaisivat räiskyvät revontulet, kun suomalaiset osoittivat vieraille etujensa loukkaajille ettei ole terveellistä tunkeutua heidän asuinsijoilleen. Se oli ilmeinen taistelu Jäämeren rannikosta ja suomalaisten oikeuksista siellä, oikeuksista, joista siellä jälleen on taisteltu.

GIBRALTAR — Välimeren avain

Onko se myöskin rauhan avain?

Viime aikoina on silloin tällöin maailman politiikassa ja myöskin mahdollisia rauhanneuvotteluja koskevien tietojen yhteydessä mainittu Gibraltar, jota kutsutaan sekä Välimeren avaimeksi että Albionin siirtomaavallan lukoksi. Tässä jälkimmäisessä ominaisuudessa on Gibraltarilla arvaamattoman suuri merkitys.

Jo kolmattasataa vuotta — tarkalleen sanoen 236 vuotta — on Gibraltar toiminut brittiläisen maailmanvallan tukikohtana ja sitä ennen kesti näillä kallioilla suunnilleen yhtä pitkän ajan espanjalaisten valta, nim. vuodesta 1462 alkaen. Viimemainituilta englantilaiset sen valtasivat vuonna 1704 ja Utrechtin rauhassa se virallisestikin luovutettiin Englannille. Se on myöhemmissä vaiheissaan ollut naapurimaiden silmätikkuna, mutta kaikki valtauseritykset ovat toinen toisensa jälkeen kilpistyneet sen lujiin kallioihin. Monasti ovat vihollisjoukot seisseet sen muurien

ja kallioitten ulkopuolella ja laivastot yrittäneet valata sen sataman, mutta aina yhtä turhaan. Siitä voi sanoa yhä edelleen, kuten runoilija aikaisemmin Suomenlinnasta (Viaporista):

»Se silmää ulapalle päin
graniittikatseillaan.»

Ei kyennyt ranskalaisten vuosina 1779—1783 toimeenpanema piirityskään suuresta ylivoimasta huolimatta lannistamaan sen urheita puolustajia eikä kukistamaan sen kallioille sijoitettuja varustuksia. Urhea Eliott oli silloin Gibraltarin kuvernöörinä ja puolustajana.

Kuitenkin vasta sitten, kun Suezin kanava avattiin liikenteelle, kasvoi Gibraltarin merkitys aikaisempaan verraten monenkertaisesti. Siitä tuli vuoden 1862 jälkeen eräs maailman tärkeimpiä läpikulkusatamia. Monet tuhannet laivat kulkevat vuosittain sen kautta,

tava johtoja myös Batumiin ja sieltä kuljetettava meritse Romanian satamiin ja sitten joko rautateitse tai Tonavaa pitkin Saksaan. Mutta ennenkuin ne ovat ehtineet niin pitkälle, voi matkan varrella tapahtua aivan odottamattomia. Ei ole mahdotonta, että länsivallat saattavat ryhtyä häiritsemään kuljetusta Mustalla merellä, jonne ne voivat tunkeutua liittolaisensa Turkin suostumuksella, sillä Turkilla saattaa olla omat syynsä sallia sen tapahtuvan. Kaukaasiassa ja Volgan maissa asuu näet 15 milj. turkin-sukuista kansoja, jotka odottavat vapautustaan bolshevismin ikeestä.

Viime aikoina onkin näkynyt sanomalehdissä tietoja siitä, että ranskalainen kenraali Weygand on koonnut Syyriaan 100.000—300.000 mieheen nousevan armeijan, johon kuuluu Ranskan armeijan parhaita rykmenttejä. Samoin on Austraaliasta ja Uudesta Seelannista saapunut Egyptiin ja Palestinaan huomattavia sotavoimia, jotka ovat kenraali Wavell'in komennossa. Alkuaan niiden piti muodostaa reserviarmeija Balkanin liitolle, jos tämä joutuisi sotaan, mutta yhtä hyvin sen tehtävänä saattaa olla öljyn viennin estäminen Bakusta Saksaan sekä sulun paneminen Venäjän mahdollisuuksille jatkaa sotaa. Tilanteen kehitystä seurataan mitä suurimmalla mielenkiinnolla, sillä siitä saattaa olla mitä ratkaisevimmat seuraukset meidänkin myöhemmälle asemallemme. Minkä käänteen tämä pinnan ala kytevä öljysota lopulta tulee saamaan, selvinnee verrattain läheisessä tulevaisuudessa, sillä ilmeisesti olemme menossa ratkaisevia tapahtumia kohti.

Monasti kuvitellaan, että Gibraltar on ainoastaan kallioinnoitus ja unohdetaan, että sen satama on erinomainen ja mainio laivastotukikohta

mutta vaikka Gibraltarilla onkin erinomaisen suuri merkitys rauhantoinimissa tapahtuvalle laivaliikenteelle, on sillä Englannin itsensä kannalta vieläkin suurempi merkitys tämän sotalaivaston tukikohtana ja brittiläisen siirtomaavallan lukkona.

Englannille Gibraltarin niemellä kuuluva alue ei kylläkään ole varsin suuri, mutta lujudessaan riittävä. Se käsittää ainoastaan 5 neliökilometriä ja sen asukasluku on ollut viime vuosina vähän yli 20,000 henkeä. Sen englantilaisen varusväen lukumäärä oli joitakin vuosia sitten 3,500, mutta viimeaikaisten poliittisten tapausten ja uuden sodan johdosta on sitä huomattavasti lisätty ja sen varustuksissa tehty joukko uudistuksia. Espanjan alueesta erottaa tämän brittiläisen linnoitusalueen noin 500 metrin levyinen puolueeton vyöhyke. Varsinaisen englantilaisen alueen muodostaa siis vain itse Gibraltarin vuori, joka on 425 metriä korkea ja itään jyrkästi, etelään ja länteen loivasti laskeutuva 4,65 km. pitkä ja 1,25 km. leveä kallio sekä sen pohjoispuolella oleva 800 m:n levyinen alava kannas. Tälle kalliolle on varsinainen linnoitus rakennettu ja sitä on jatkuvasti laajennettu ja uudistettu, joten se lujudessaan täyttäne kaikki nykyaikaiselle linnoitukselle asetetut vaatimukset. Kaikki mitä on tehty, on tehty salassa. Kukaan ulkopuolinen ei ole päässyt näitä linnakkeita tarkastelemaan; vain ainoastaan vanhoja, jo käytän-

nöstä poistettuja linnakkeita näytetään turisteille. Mitä suurin salaperäisyys verhoaa siten yksinäiseltä ja paljaalta näyttävän kallion, mutta sen sisällä piilevät mitä tehokkaimmat puolustusmahdollisuudet, joita vielä Englannin mahtavan Välimeren laivaston panssaritornit ja tykit tukevat. Gibraltarin paksuun kallioon kätkeytyvät lujat betonilinnakkeet ja näkymättömät panssaritornit, joita, kuten mainittu, ei ole kenenkään sivullisen silmä päässyt näkemään, ja joista ei myöskään koskaan mitään puhuta. Sinne sijoitetut brittiläiset sotilasjoukot ovat valioväkeä, jota siellä edelleen ahkerasti koulutetaan ja harjoitetaan. Ja niin kohoaa tämä Albionin lukko näköjään aivan rauhallisen meren sylissä, jonka sanotaan kyllä toisinaan — itätulella — »noitien kattilana» kiehuvan. Mutta jos tämän linnoituksen rauhaa uhataan, se muuttuu äkkiä tulivuoreksi, joka sananomukaisesti

syöksee sisuksistaan tulta ja tuhoa. Jos sota tulee jatkumaan ja laajenemaan nykyisestä »kuolleesta pisteestä», saattaa Gibraltar tulla näyttelemään siinä arvaamattoman suurta osaa, samoin kuin se saattaa muodostaa avaimen kylläkin vaikeasti avattavan Albionin siirtomaavallan lujataraksiseen lukkoon.

R.

Gibraltarin jylhä kallio kohoaa edelleen uhkavana hapean salmen vartijana.

Pikakuvia kansastamme sodan jaloissa

Eräs taiteilija palasi kiertueelta 'sieltä jostakin', pohjoisrintamilta. — »Ei ne meidän pojat tarvitse propagandaa — niillä on voimaa tännekin lähetettäväksi», hän kuvaili vaikutelmiaan.

Voimaa!

Ulkonaista, ruumiillista voimaa on kansallamme aina tiedetty olleen ja yhä olevan; sen osoituksina ovat vahva työtehonne ja kuulut urheilusaavutuksemme. Mutta sen lisäksi on tämä yli 100 päivää kestänyt hirmusota, sitä edeltäneen 50-päiväisen jännitystilan ohella, tuonut ilmi aavistamattoman suuret sisäiset, henkiset voimavarat. Sitä voimaa ei ole vain asemiehissä siellä jossakin, sitä ilmenee koko kansassa, vanhuksista lapsiin asti.

Taistelurintamien sankariteoista on jo saatu lukea ja kuulla monia loistavia kertomuksia, joten merkitkäämme tässä muistiin joitakin taempaa otettuja pikakuvia.

Vanhus.

Evakuointijuna on pysähtynyt pilkkosten pimeälle asemalle sisämaassa. On kolea marraskuinen yö. Lotat jakelevat vaunuihin maitoa ja voileipiä, asemamiehet kantavat kamiinapuita, varsoille ja lehmille annetaan vettä ja heiniä. — Muutaman umpivaunun oviaukossa kyhjöttää polvillaan hyvin vanha mummo. Hän voi pahoin, pitelee toisella kädellä huivin peittämää otsaansa, antaa ylen.

— Oletteko sairas?

— Ei, en minä oo kipee... muuten vaan vähän rupeesi huimasemaan, kun kolmatta päivää matkalla.

— Onko vaunussa kylmä?

— Ei oo, ei yhtään, lämmän täällä on ja oikein täällä on hyvä muutenkin, mutta kun ei ole tottunut kulkemaan junassa.

— Mistä asti matka pitää?

— Suojärveltä tullaan.

— No, mitenäs sinne koti jäi?

— Kyllä se lähtiessä tuleen pistettiin!

Tämä viimeinen tulee niin ponnekkaasti, että vanhus itsekin kohoutuu pystympään, huimauksin näyt-tää unohtuvan kun hän vielä lisää:

— Kaiken ikäni siinä olin elänyt... nyt poltettiin.

Eikö tämä ole voimaa! — Savuna ilmaan ovat kotitalon palaessa menneet kaikki tulevaisuuden edellytykset, ei itseltään, »mitäpä meistä vanhoista, meidän joudamme kuolemaan», vaan jälkipolvelta, joka sodan jälkeen saa alkaa elämänsä taas yhtä tyhjistä kuin esi-isät muinoin.

Mies.

Neuvotteluvaiheen 'ylimääräisiin kertausharjoituksiin' kutsuttuja, jo hieman iäkkäämpiä miehiä istuskelee kenttäkeittiön lähettyvillä hernesopalla.

— Mitäs siellä teidän kotikulmilla arveltiin, kun tästä nyt tämmöiset ajat tuli?

Muuan vakaa isäntämies tulkitsee kotipuolensa ajatuksen lyhyen ytimekkaasti:

— No, eihän meille väkisin tulla.

*

Sota on alkanut. Sen ensimmäisinä viikkoina saapuutaan sydänmaan taloon murheen viesti: talon nuori isäntä, ainoa poika, on jo heti ensimmäisten joukossa uhrannut henkensä kodin, uskon ja isänmaan puolesta.

Sanoja ei sanota. Vanha isäntä astelee ulos, on kuin siellä olisi jotain tärkeätä toimitettavaa. Emäntä, äiti, yksin jäätyään salaisen, hillityn kyynelen kuivaa.

Palaa tupaan vanha isäntä, on noutanut aitasta repun, johon emännän viittaa panemaan evästä. Yskähtää, saa sanoiksi:

— Lähdekö tästä minun... kun sinne riviin on tullut aukko.

*

Sodan jylinä käy jo kaikilla rintamilla. Vanhempiä ikäluokkia on kutsuttu aseisiin. Esikuntaan tulee ilmoittautumaan vapaaehtoinen, näyttää sotilaspassiaan. Komentaja muistaakin miehen:

— Mutta teidätän vapautettiin kokonaan — mikä syy se taas olikaan? (Hän katsoo vapautusmerkintää passista) Aivan: vaikea suonikohju jalassa. No? Eivät kai ne ainakaan parantua ole ehtineet?

— Tuota, on ne kyllä vähän parempanakin nyt, kun olen hoidellut — ja sitten minulla on hyvin lämpimät tamineet mukana... ja tuota ennen kaikkia siksi, kun tuli silloin pois päästessä sanotuksi kämppä-kavereille, että jos siitä oikein sota alkaa, niin kyllä tämänkin poika silloin takaisin tulee.

*

Vanhempiin ikäluokkiin kuuluvilla miehillä on näet jo sekä tosi-sairauksia että vähän muitakin huolia mukanaan, kuten käy ilmi seuraavastakin lomanomuksesta, jonka eräs komppanian päällikkö sai.

»Herra väntrikki. — Ai jii että on huonot oltavat minulla, ei täällä vaan siellä kotona. Kun halot jäi tekemättä ja lehmät on sonnassa ja akan sormista on tullut niinkuin luita ettei jaksa lypsää ja vesi on loppunut kaivosta ja naapuriin on kolme kilometriä ja sieltäkin on hevonen otettu. Eikä kotona ole kuin kaksi pentua, vanhempi vasta neljä vuotta ja uusi on tulossa. Ja sitten on vanha isä joka kolmivuotiaana putosi saunan lauteilta ja on siitä asti ollut löylynyömy. Eikä sitten ole muita kuin anoppi, jolta syyskuussa sahattiin jalka poikki ja sillä on maksatauti että jos ehtisin saada vaikka neljän päivän loman ennen lähtöä kotona käyväkseni.»

Loma myönnettiin. (Alkuperäinen asiakirja säilyssä erään sotapäiväkirjan liitteenä.)

Nainen.

Tämä olisi hyvin pitkä luku, ja jos se kyetäisiin oikein esittämään, niin voisimme sen perusteella tehdä muun muassa erään ilahuttavan tärkeän havainnon: maamme puolustuksesta ei huolehdi vain lähes neli-miljoonainen kansa, vaan juuri naisten mitä moninaisimmille aloille ulottuvan aktiivisen työn ja toiminnan ansioista on lukumäärää tuntuvasti korotettava. Tekisi mieli väittää puolustuskykymme nousevan 10-miljoonaisen kansan veroiseksi. — Vaikka eipä silti, suunnatonhan on yhä sittenkin vihollisemme yli-voima.

»Palaa tämän kanssa tahi tämän päällä» oli kreikkalaisen äidin toivutus, kun hän ojensi kilven sotaan lähtevälle pojalleen. Kaunis kertomus on säilynyt myös siitä kuinka Kartagon uljaat naiset uhrasivat kauniit hiuksensa jousien jänteiksi, kaupunkinsa vapauden puolustamiseksi. — Kuinka monin verroin suurempi, aktiivisempi onkaan se uhraus, se työ, tarmo, epäitsekäs ponnistelu ja uurasus, minkä on tehnyt maansa ja kotinsa puolustuksen hyväksi Suo-

men nainen! Se jalo kertomus ansaitsee elää vuosi tuhansia.

Kuka voi laskea ja arvioida ne miljoonat silmukat, jotka kudottiin kotilieden ääressä, junissa, odotus-huoneissa, linja-autoissa, pommisuojuissa, kontto-reissa ja työpaikoissa muun työn lomassa. Ne miljoonat ateriat, joita naisemme valmisivat keittiöitten hehkussa, ne miljoonat työtunnit, jotka he uupumattomina uurastavat sairavuoteitten ääressä tai värisivät ilmavalvontatornien jäätävässä viimassa tai tekevät ennen miehille kuuluneita moninaisia töitä. Ne miljoonat kenttäpaketit, joita heidän kätensä valmistavat — puhumattakaan miljoonista selvässä rahassa!

Tätä kaikkea hän ei suinkaan tee kuten välttämättömyys päivätyötä, vaan Suomen nainen tekee sitä ensi sijassa sydämellään, rohkealla, rakastavalla sydämel-lään. Ja kumminkin Suomen naisen sydäntä kysytään vielä muussakin, niin paljon on sille varattu kestävästä. On erottava rakkaimmista, oli päätettävä puoliso, poika, sulhanen vainokenttien surmansuuhun. Niin monen oli vielä sen ohessa nähtävä oma kallis koti pommien maalitaluna, pirstottuna, liekeissä, raunioina — menettyä kaikki maallinen. Oli niin monen seisottava haudan äärellä, jonne hiljaa lasketaan elämän ainoa tuki ja turva, se ainoa, joka oli rakas, jonka vuoksi elämä tuntui olevan olemassa. Ja vielä siinäkin on sydämen kestävä. On jaksettava uskoa, ettei elämä lopu vielä hautaan, on jaksettava tuntea yli kaiken sen mikä ennen yksin täytti sydänpolaisen.

Tämä luku jää kesken; siinä on vielä niin paljon, mikä on suuren runoilijan ikuistettava tuleville polville. Jotakin, mitä mikään kansa maailmassa ei vielä ole pystynyt esittämään.

*

Nuoriso.

»Nuorukaiselle kuolla kuuluu, kun hällä vielä kutrissa tuoksuavat, nuorteat kukkasen on.»

Ateenalaisten jalon laulun tuo murheisenriemukas sävel kantaautuu tajuntaan joka kerta milloin silmien eteen osuvat ristiriitvat sanomalehtien sivuilta, samoin sankarihaudoilla, suruhuntuja sivuutettaessa. Nousee karvas, iäti vastausta saamaton kysymys: miksi täytyy tuhoutua niin paljon parhainta ja elinvoimaisinta?

Käsittämätön valon ja pimeyden iäinen kamppailu. Hellas muinoin oli pieni mutta korkealle sivistys-

tasolle noussut valtio, jossa olivat hyvin järjestyneet olot. Onnettomuudekseen se vain oli rajamaana barbaarista itää vastaan. Tämän alhaat jättiläislaumat päättivät musertaa onnellisen kansan. Silloin Hellaan uljas nuoriso näki velvollisuudekseen panna toivorikkaan elämänsä uhrialttarille vapauden ja sivistyksen puolesta. Se osasi taistella, uskalsi kaatua.

Meidän osamme historian näyttämöllä on sama. Meilläkin oli hyvät olot. Ja yhtä sankarillisesti kävivät taistelua idän raakalaisia vastaan meidän parhaat poikamme. Hekin osaavat taistella, uskaltavat kaatua vapauden ja sivistyksen puolesta.

Nuorten käsissä on tulevaisuus, sanotaan. Nuorison vaisto on taas tälläkin kertaa ollut oikea. Innostuneena se jo rauhan aikana, kuin vaaraa aavistellen, harjoitti itseään korkeaan ruumiilliseen kuntoon, samoin asean käyttöön. Nuorison kesken harrastettiin kestävytyteen totuttavia 'lenkkejä', maastoon perhe- dyttäviä suunnistautumisia, ilmailua sekä monia muita. Ja nuorison vaisto ja into sai aivan viime hetkessä toteutumaan suurisuuntaiset, vapaaehtoiset linnoitustyöt puolustuslinjoillemme.

Yht'äkkiä sitten soivatkin sotatorvet. Yhtä uljaasti kuin muinoin Hellaassa, riensi meidänkin sankarimielinen nuorisomme taisteluun, uhratakseen kaikki nuoret kirkkaat omat toiveensa Isänmaan vapauden alttarille. Ehjänä, jalona, se otti vastaan piameyden katalan taisteluhaasteen. Se tunsii korkean velvollisuutensa. Se täyttää sitä parhaillaan. — Niin monen vain oli määrä sortua suurehen sotahan, palata kilven päällä —.

Lapsi.

Lasten kuullen koetetaan välttää ajan vakavuuksista puhumista, jottei suotta jännitettäisi heidän herkkiä sielujaan. Ja sittenkin on varmaa, että jo pienokaisetkin kuulevat, vaistoavat, elävät täysin mukana kaiken. Lähtemättömästi syöpyi heidän mieliinsä jotakin, jonka jälkiseuramuksia ei voi ennakolta arvioida.

Salaperäinen herätys makeasta yöunesta, kiire pukeminen, kuumeiset matkavarustelut, ahdinkoon asti tädet jumat, ero leluista ja leikkiverseista, ero isästä, joka oli pannut päälleen oudon puvun ja kantoi isoa reppua ja kivääriä ja hyvästeli niin merkillisen hellästi — elämyksiä, jotka kyllä säilyvät. Sitten karmivat sireenien ulvotukset, pommisuijujen salamyhkäisyys tai hätäinen pako metsään, outoa suri-

naa ilmassa, kiiltäviä lentokoneita, tärisyttäviä jyrähdyksiä, tulipaloja ja paljon mustia surupukuja — ei lapsi voi olla niitä havaitsematta, päinvastoin havaitsee kaiken mitä herkimmin ja luo niiden pohjalla oman maailman- ja elämäikäsiyksensä, kukin luonteenlaatunsa mukaan. Osa vielä joutuu kokonaan eroon omaisistaan, lähetetään ulkomaille tai on suorastaan matkojen varrella joutunut eksiysiin.

Seuraavassa pari pientä kuvaa lasten elämästä.

Eräs viipurilainen virkamies, jonka toimipaikka viimeiseen asti oli pysytetty paikoillaan, siirtyi sitten toimensa mukana tammas ja pääsi siinä vaiheessa perhettään tervehtimään. Perheen nelivuotias terhakka poju asettui kädet selän takana seisten isänsä eteen ja sanoi:

— Isäpä tuli Viipurista ryssä pakoon!

Hm?! Mitäpä isä siihen oikeastaan saattoi vastata! Kai meidän kanssamme saattoi ihailla vesassaan itävää oikeata henkeä.

Maaseudun 'rauhaan' sijoitettuun lastenhoitolaan tuli eräs isä rintamalta katsomaan pientä 1½-vuotiaista tytärtään. Hän leikki lapsukaisen kera, kanniskeli sylissään ympäri huonetta. Lapsi oli iloinen, joketteli asioitaan, mutta yht'äkkiä vavahti ja kuulosti jotakin.

— Mitä nyt, pikkuiseni?

Lapsosen huulet värähtivät kun se sepersi:

— Ryssä... lentää — pum pum.

Ja aivan oikein: pian vihelsivät hälytyspillit, pian surisivat murhalentäjät yllä, kohta rätsivät niiden konekiväärit taloa kohti. Lapsi oli vaistonnut murhaajien tulon jo hetkistä etukäteen — vaikkei lapsia niillä asioilla jännitetäkään!

Ja vielä isän hyvästellessä lapsi ilmaisi selvän tiedon:

— Isä menee... ryssiä pum pum.

Niin, minkähänlainen lieneekään mielikuva ryssästä näillä kansamme pienimmillä, jotka koskaan eivät sitä ole omin silmin nähneet? Kenties hyvinkin oikea, lapsen herkin sielun luoma kuva, eikä se varmasti ole kaunis.

*

Lopputoteamuksena vielä, että rauhallisen maamme kimppuun hyökännyt vihollinen ei kykene esittämään vastaavanlaisia, näihinkään pieniin kuviin rinnastettavia kertomuksia. Niin erilainen on sodan lähtöpohja, niin selvää selvempi ero meidän eduksemme.

„Luoti on hutilus, mutta pistin aika mies”

Pistin läyttää taisteluseena 300 vuotta.

Kun venäläiset yhtyivät 1914 maailmansotaan, luottivat he miltei enemmän pistimiin kuin ammuksiin. Heidän uskonsa näytti vielä tällöinkin perustuvan vanhaan sananparteen «luoti on hutilus, mutta pistin aika mies». Väitetään, että tämä sanonta on lähtöisin venäläisen kenraali Suworovin suusta. Se on hyvin uskottavaakin, sillä venäläiset ovat yleensä aina olleet «hutiluksia» ampumisessa. Sen todistavat yleensä kaikki heidän käymänsä sodat. Jo venäläis-japanilaisessa sodassa tehtiin se havainto, että ryssät eivät paljon piitaneet ampumatarikkeudesta, vaan pyrkivät hyvin mielellään, mikäli suinkin tilaisuutta ilmeni, pistintaisteluun japanilaisten kanssa. Mainitussa sodassahan tapahtuikin hyvin usein tällaisia lähiäisteluja, jotka ryssä kyllä silti hävisi, vaikka oli luottavinaan pistimeen enemmän kuin «luodin hutilukseen».

Tästä luonteenomaisesta taistelumuinaisuudestaan ei ryssä ole vieläkään päässyt. Siitä on tuoreimpana todistuksena sen hyökkäyssota maatamme vastaan. Ryssän tuhoutumasta ampumisestahan on lehdissä ahkeraan kerrottu. Se kylvää niin maastossa kuin ilmassakin kalliita ammuksia sellaisella tuhlaavaisuudella, että vuorokaudessa saattaa varsin rajoitetulla rintamanosalla ammusten lukumäärä nousta satoihin tuhansiin. Emme tosin lähemmin tunne, missä määrin ryssä on tässä sodassa osoittanut erikoista halua ja pyrkimystä pistintaisteluun, mutta jokatapauksessa on tällaisia lähiäistelujaakin viime viikkoina eri rintamilla sattunut. Poikkeuksesta on ryssä nekin hävinnyt suomalaisten iskissä jopa puukoillakin. Nykyaikaisessa sodankäynnissä ei juuri muiden kansojen keskuudessa paljonkaan enää arvoa anneta pistimen käytölle. Nykyaikaisen taistelun ratkaisevat miltei aina muut taisteluaset, joiden suhteen aika on nopeasti vienyt kehitystä eteenpäin.

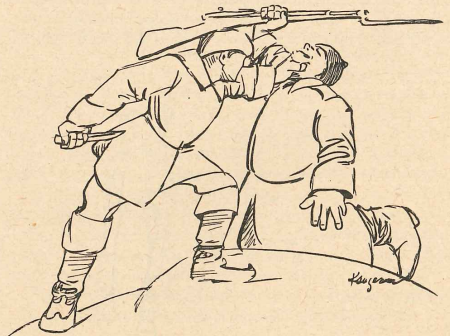
Pistimellä on ollut kuitenkin hyvin pitkät ajat suuri merkitys taisteluvälineenä ja hyvin suurissa taisteluissa se kylläkin on joutunut näyttelemään ratkaisevaa osaa. Tänä meille niin kohtalokkaana vuonna, jolloin olemme joutuneet käymään sotaa vanhaa verivihollistamme vastaan, sattuu sellainen historiallinen merkkitapa, että pistin täyttää 300 vuotta. Se keksittiin vuonna 1640 Bayonnassa, josta se sai nimensäkin. Ensimmäinen pistin oli kiväärin suuhun pistettävä puikko, johon oli juotettu rauta- tai teräskärki. Pistimen ollessa paikoillaan oli ampuminen tietenkin mahdollista. Mutta vielä senkin jälkeen, kun oli keksitty keino

kiinnittää pistin kiväärinpiipun päällypuolelle, oli piikki yhä käytännössä. 1700-luvun alussa tehtiin pistimen terä pitkäksi ja kaapeaksi, joten se jo muistutti nykyaikaisen pistimen muotoa.

Ruotsalaiset joukot käyttivät pistintä ensi kerran hyökkäyksessä Narvassa. He tekivät sen vastoin ohjesääntöä, joka vielä vuonna 1731 määräsi, että piti hyökätä vihollisen kimppuun miekalla, mutta pistin tuli sitten kerta kaikkiaan ruotsalaisten mielenmukaiseksi aseeksi ja monista saavutetuista voitoista saatiin kiittää reippaita pistinhyökkäyksiä. Vasta 1751 vuoden ohjesääntö määräsi, että lopullinen hyökkäys eli irtäntä tapahtuisi pistimellä.

Preussilaiset olivat vanhoillisempia kuin ruotsalaiset, ja vasta 1782 koettivat he antaa ensimmäisen rintamarivin ampua pistimet pyssyissä. Czaslaun taistelussa 1742 tekivät he ensimmäisen pistinhyökkäyksen.

Kun olemme näin tulleet pistimen historiaan, kerrottakoon edelleenkin pistimen ja pistintaistelun kehityksestä. — Luulisi, että pistimen käsittelystä ja käytöstä olisi tehty jonkinlainen ohjesääntö, kun se oli tullut käytäntöön, mutta lukuunottamatta lyhyitä komentosanoja, saa turhaan hakea mitään sellaista vanhimista ruotsalaisista tai yleensä ulkomaalaisista ohjesäännöistä. Vielä vähemmän oli erikoisohteja pistintä varten. Sellaista pidettiin nähtävästi tarpeettomana, kun taktiikan tärkeimpänä pyrkimyksenä oli tehdä pataljoonista ampumakoneita, jotka aina olivat koossa päällik-

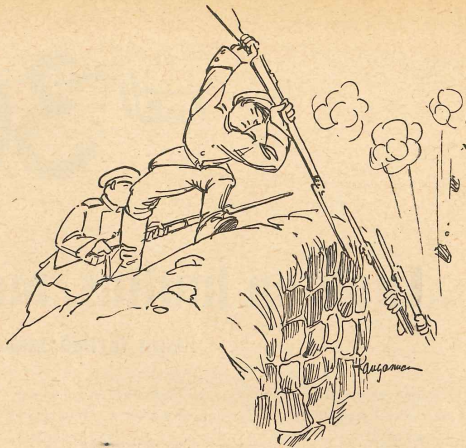
könsä silmään edessä, lausuu Sten Drakenberg eräässä pistintaistelun kehitystä koskevassa kirjoituksessaan.

Ensimmäisen ranskalaisen tasavallan aikuisissa taisteluissa sai kuitenkin jäykkä viivataktiikka siirtyä kolonnataktiikan tieltä vartijajärjestelmään ja taipuvine etutaisteluihin. Tällöin päästiin pian sellaiseen käsitykseen, että jalkaväki vasta silloin voi ratkaista tehtävänsä, kun se saattoi taistella niin hyvin suljetussa joukossa ampuamalla ja tekemällä pistinhyökkäyksiä suurin joukoin, kuin erillään mies miestä vastaan.

Täydellisen pistintaistelumenetelmän laati ensimmäisenä ranskalainen Pinette, joka 1800-luvun alussa antoi painaa käyttöohjeen sitä varten. Pinetten järjestelmää seurasi alussa vain Pariisin linnäväki. Vasta vuonna 1838 määrättiin se koko ranskalaiselle jalkaväelle. Ensimmäinen tunnettu tätä alaa käsittelevä kirjailija on kuitenkin Edvard von Selmnitz, saksalaisen kevyen jalkaväen päällikkö, joka kertoo, että hänellä vuosien 1825—1830 välillä oli oppilaita miltei kaikista eurooppalaisista armeijoista. Hänen 1819 Leipzigin julkaisemaa teostansa »Die Bajonettechtkunst» pidettiin aikanaan pätevimpänä koko Euroopassa.

Taipumuksia halveksia pistinharjoituksia ja -taisteluja oli ensin havaittavissa miltei kaikissa eurooppalaisissa sotilasvaltioissa. Mutta ne kokemukset, joita myöhemmin, varsinkin viime vuosisadan loppupuoliskolla, saatiin, puhuivat vakuuttavasti pistimen puolesta ja sen tehokkuudesta lähtäen taistelussa. Seurauksena tästä oli, että pistin tuli yhä yleisemmäksi taisteluaseeksi ja lyhyt eräillä tahoilla ryhdyttiin varustamaan ratsuväkeäkin lyhyillä pistimillä. Todettiin kyllä, että ampuma-ase on pistintä tehokkaampi vastustajan voiman heikentämisessä, mutta samalla oli myönnettävä, että pelkkä ampuminen ei riitä karkoittamaan vastustajaa linnoitetusta asemasta, vaan että se jää pistinhyökkäyksen tehtäväksi. Tähän seikkaan sitten monet sotakirjailijat kiinnittivätkin huomiota. Varsinkin buurisodassa esitettiin tästä näkökohdasta monia tyypillisiä esimerkkejä.

Englantilaiset saivat buurisodan alussa kalliisti maksaa huonosti valmistetut ja liian aikaisin tehdyt pistinhyökkäykset, mutta sitten kun he vastoinikäymistään olivat oppineet valitsemaan järkevämpiä hyökkäysmenetelmiä ja saamaan läheisempää yhteyttä jalkaväen ja tykistön toiminnassa, onnistui heidän useissa tapauksissa pistimen avulla pakottaa buurit jättämään asemansa, ilman että mikään varsinainen pistintaistelu ehti tulla kysymykseen. Urhoollisten buurien kivääreissä ei ollut pistimiä, mikä seikka oli usein yhtenä syynä siihen, että he eivät oikein voineet käyttää hyväkseen

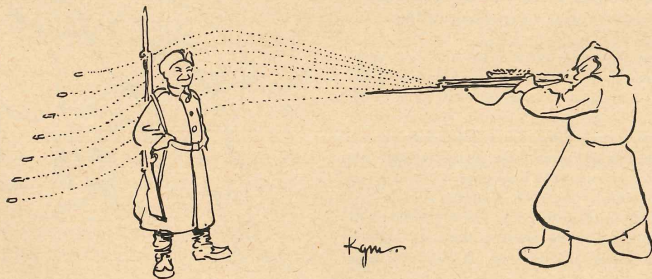

osittaisia voittojaan, joita he joskus saivat. Venäläis-japanilaisessa sodassa pistintaistelu näytteli varsin merkitsevää osaa, samoin myöhemmässä balkanilaissodassa, jopa vielä maailmansodassakin sattui usein pistintaisteluja. Erityisesti on viime mainituista tullut tunnetuksi ranskalaisen alppijääkärien pistinhyökkäykset Vogeseilla saksalaisten ampuhautoja vastaan, jolloin saksalaisille aiheutettiin suuria tappioita, joskin myös hyökkääjät kärsivät tällöin suurta mieshukkaa. Nämä pistintaistelut olivat hyvin verisiä.

Sitä merkitystä, mikä pistimellä viime vuosisadan sodissa ja vielä tämänkin vuosisadan alussa on ollut, sitä sillä ei enää ole eikä tulekaan olemaan, sillä taisteluvälineiden »koneistuminen» on muuttanut sodankäynnin toisenlaiseksi. Konekiväärit, konepistoolit y.m. uusimmat voimakastehoiset ampuma-aseet ratkaisevat taistelun useammassa tapauksessa jo ennen kuin se pääsee kehittymään »käsikähmän» merkeissä käytäväksi lähitaisteluksi.

Ryssän määritelmässä pitää enää paikkansa vain se osa, joka koskee luotia ja sekin ainoastaan siinä tapauksessa, että pyssyn perässä on ryssä itse. Jos siinä on esim. suomalainen, ei luoti ole enää »hutilus», minkä ryssä on saanut muuten hyvin kourantuntuvasti tämän hyökkäyssotansa aikana tuntea ja minkä se myös on ehtinyt jo itsekin myöntää.

»Pistinnieikka.»

PIKKUPOJAT JA LUKKARI

Kirj. pursim. M. MALMGREN.

Suomen kansa on kautta aikojen ollut tunnetusti puolustus- tahtoista ja -kykyistä. Rohkeisiin puolustustoimenpiteisiin on uskallettu ryhtyä sellaisessakin tapauksessa, jossa vastustajana on oletettu olevan itse personoitunut pimeyden ruhtinas. Suuri kirjailijamme Aleksis Kivi kertoo kuuluisassa »Seitsemässä veljeksessään» erään kuvaavan esimerkin. Ensimmäisenä Impiivaaran salolla viettämäänsä yönä joutuvat veljekset heti vastakkain yksilöllisen pahalaisen kanssa, mutta eivät suinkaan liiojia säikähtele. Aiheen kertomukseensa on kuulu kirjailijamme varmaankin saanut jostakin kotiseudullaan, Länsi-Uudellamaalla viime vuosisadalla sattuneesta tapauksesta.

Kerron seuraavassa kaksi kansan keskuudessa muistitietoina säilynyttä tapausta, jotka niinkään ovat sattuneet Länsi-Uudellamaalla viime vuosisadan keskivaiheilla. Näissäkin kertomuksissa ovat erät urhot joutuneet tekemisiin olettamansa personoituneen pahalaisen kanssa ja kertomusten sankareina esiintyvät sellaiset vähemmän sotilaalliset tekijät kuin pikkupojat ja lukkari.

Eräänä kauniina kesäpäivänä oli erästä N:n pitäjän talosta kaikki täysi-ikäiset ja vähän nuoremmatkin lähteneet koko päiväksi heinäniitylle. Kotimiehiksi oli jätetty ainoastaan kaksi alle 10-vuotiaasta poikaa. Naapurikykyssä eräs jonkun verran suurempi poika, joka tiesi, minkälaisia kotimiehiä tuossa talossa löytyi, keksi tällöin sananmukaisesti pirullisen juonen.

Hän naamioi itsensä ruman näköiseksi, puki ylleen vanhoja, kamalan näköisiä ryyssyjä, päällimmäiseksi vetäsi hän nuoren nautaeläimen »mullikan» vuodon, jonka avulla hän sai päähänsä sarvet ja alempan päähänsä hännän. Näin varustettuna lähti hän ryöstöretkelle kahden nuoren kotimiehen vartiomaan taloon.

Pikku kotimiehet, jotka vanhempainsa käskyille kuuliaisina eivät olleet poistuneet tuvasta, vaan siellä aikansa kuluksi askartelivat, pelästyivät aluksi aika lailla, kun sisään astui ruma olento, joka karjaisi: »minä olen piru, missä tämän talon rahat ovat, minä ne vien!»

Lauseen alkuosa meni pikkumiehiin täydestä. Olihan tulija kamalan näköinen ja olihan sillä sarvet ja häntä, jotka aina on katsottu kuuluvan pahalaisen ruumiillistuneeseen olemukseen.

Mutta olihan isä antanut kotimiesten tehtäväksi varjella taloa eikä suinkaan luovuttaa rahoja ryöstäjille. Sitäpaitsi olivat kelpo vanhemmat jo aikaisin juurruttaneet poikiensa mieliin uskonnolliset peruskäsitteet, joiden mukaan juuri pahoista vastaan oli urhoollisesti taisteltava.

Seinällä riippui ladattu luodikko. Pojat tiesivät, että se oli vain isän käyttöä varten, mutta tällaisessa vaikeassa tilanteessa oli poikienkin turvauduttava pyssyyn. Ensi hämmäs-

tyksestä toinnuttuaan siis nuorempi kotimies ottaa pyssyn seinältä ja lausuu: »minä ammun pirun».

Vanhempi veli kieltämään: »älä ammu, eihän piru kuole.» »Mutta mitä piru rahallakaan tekee?», tuumi nuorempi veli ja laukaisi tulijaa kohti ojentamansa pyssyn.

Vanhemman veljen lause ei pitänyt paikkaansa, sillä ainakin tämä »piru» kuoli.

Tietoa ei ole säilynyt siitä, minkälainen oli asian oikeudellinen käsittely. Mutta yleinen mielipide tuomitsi mitä ankarammin ryöstöryyttäjän ja piti häntä kohdannutta kuolemaa suorastaan Jumalan oikeudenmukaisena rangaistuksena. Ja uskonnollinen kansa piti ryöstöryyttäjän raskaimpana rikoksena sitä, että hän yrityksensä onnistumiseksi oli halunnut esiintyä nimenomaan pimeyden ruhtinaana.

Toisella kertomuksella on hausempi loppu.

K:n pitäjän ahkera, toimielias tuntio heräsi eräänä alkusyöksen sunnuntaiaamuna, kuten arkaamuunakin, jo kello neljän tienoissa. Suntio, jonka mökki sijaitsi kirkkomäen järeälle päin viettävällä rinteellä, ahkeroitsi myös kalastuksen alalla. Vaikka nyt tuntion herätessä oli vielä jonkun verran pimeää ja ilma näytti hiukan sateiseltaakin, päätti tuntio kuitenkin lähteä onkimaan, olihan vielä useita tunteja aikaa, ennenkuin tehtävät kirkossa oli aloitettava. Tosin omaa tuntia hiukan kolkutti, eihän oikeastaan ollut sovelias suorittaa pyhäpäivänä sellaisia arkisia askareita, kuin kalastusta, ei ainakaan kirkon palveluksessa olevan tuntion. Kalamiesveri kuitenkin voitti ja aamun valjetessa istuu tuntio veneessä tutulla onkipaikallaan. Mutta kun ukkonen alkoi jyrähdellä, päätti tuntio palata vähäisine saaliineen takaisin mökilleen. Eihän hän milloinkaan ollut halukas olemaan järeällä ukonilmalla, kaikista vähimmin pyhäaamuna.

Hyvissä ajoin ennen jumalanpalveluksen alkua kiirehti tuntio pyhäpukimissaan kirkkoon, avasi ovet ja tornin luukut, soitti aamukellot, rovestin saapuessa papinkellot sekä lopuksi »sisään»-soiton. Rovasti, joka tänään tunsikin jonkun verran huonovointiseksi, piti tavallista lyhyemmän saarnan. Tämän takia joutui hän jumalanpalveluksen jälkeen sakaristossa jonkun verran odottamaan, ennenkuin saapui renkinsä, joka tavallisesti nouti hevosella määräaikana rovestin pappilaan. Sinne oli tosin matkaa noin kilometri, mutta lihava rovasti oli laiska kävelijä ja olihan toki komeampaa kulkea hevosella. Kaikki seurakuntalaiset olivat jo hajaantuneet pois kirkonmäeltä, kun pappilan renkipoika sinne saapui hevosineen ja resorikiesseineen. Kun tuntio oli auttanut palttoon rovestin ylle, kiipesi hän vielä torniin suorittamaan läppäykset, joilla jumalanpalvelus siihen aikaan pitäjässä päätettiin, sulki tornin luukut ja kirkon ulko-ovet.

Iltapäivällä, kun ilma alkoi seestyä eikä enää ukkonen jyrähdellyt, heräsivät tuntion kalamiesvaistot uudelleen. Hän siis

lähti järvelle ja laski useita verkkoja, että edes maanantaina saisi kunnollisen kalasaaliin. Mutta että pyhäpäivä tulisi edes osittain oikein käytetyksi, päätti sentio järveltä palatuaan mennä lukkarin luo veisatakseen hänen kanssaan muutamaa virsiä.

Näin joutui siis sentio kulkemaan kirkon ohi. Ihmeekseen kuuli hän kirkosta outoja ääniä, jonkinmoisia räähäitä ja kiljahtelua, jotka huikeasti kajahtelivat tyhjässä holvistossa. Väliin kuului siltä, kuin olisivat jonkinmoiset kaviot paukahdelleet kirkon lattialla.

Mikä kumma onkaan mennyt kirkkoon, tuumi sentio. Olihan hän tapansa mukaan visusti sulkenut kirkon ovet, joten ei mikään ihminen enempää kuin eläinkään ollut voinut päästä pyhäntöön. Siellä ei siis voinut rähistä muu kuin itse »vanh perkel».

Näin päätettyään riensi sentio nopeasti takaisin mökilleen, otti kirkon avaimen ja se mukanaan riensi pappiltaan. Täällä hän avoimesti tunnusti rovastille, minkämoimen sapatinrikkoja oli ollut, ja mifen paholainen nyt oli tunkeutunut hänen vartiomaansa Herran huoneeseen. Edelleen lausui sentio tuntevansa itsensä liian syntiseksi mennänsä paholaista karkoittamaan, mutta toivoi rovastin hurskaana ja väkevästä hengen miehenä voivan sen tehdä.

Rovasti, joka yhä tunsi itsensä hiukan huonovointiseksi, olisi sangen mielellään viettänyt loppupäivän pappilassaan. Eikä hän itse tuntenut itseään niinkään väkeväksi paholaisen karkoittajaksi. Ehkä rovastillakin oli omat »kalamatkansa» omallatunnonaan. Mutta eihän saattanut antaa sention osoittaman suuren luottamuksen joutua häpeään. Siksi rovasti virkkoi sentiolle: »mene sinä vain rauhassa kotiin, kyllä minä hoidan sen asian selväksi».

Kehoitusta noudatti sentio mielellään. Jätettyään kirkon avaimen rovastin pöydälle riensi hän kotia mielissään siitä, ettei tarvinnut edes rovastin mukana käydä taistelevaan paholaista vastaan. Kohta alkaisi jo iltakin hämärtyä eikä sentio suinkaan hämärässä tai pimeässä halunnut kulkea ohi kirkon, jossa paholainen mellasteli.

Rovasti varustautui hengellisin asein. Otti mukaansa raamatun sekä sairasmatoilla käyttämänsä ehtoolliskalkin. Yksin ei rovastikaan uskaltanut paholaista vastaan, vaan haki mukaansa lukkarin.

Lukkari, joka hartaan kristityn tavoin oli viettänyt pyhäpäivän virsi- y. m. hartauskirjojen parissa, oli valmis myös puhtaalla omallatunnonlailla taistelevaan paholaista vastaan. Rovas-

tin esitettyä asiansa pani lukkarin tyyneesti silmälasinsa ja kirjansa pois sekä valmistautui sotimaan.

Kunniapaikalla peräseinällä oli miekka, jota Uudenmaan rakuunarykmentissä palvellut lukkarin isävainaja oli käytellyt silloin, »kuin ryssä maahan tuli». Tämän vanhan sotamiehen otti lukkarin aseksen. Mutta koska ilta jo alkoi hämärtyä, eikä kirkossa suinkaan ollut valaistuslaitteita, otti lukkarin mukaansa myös lyhdyn, johon asetti sytyttämänsä talikynttilän.

Näin aseistettuna saapuivat rovasti ja lukkarin kirkon portaiden juurelle. Kun kirkosta kuului outoa röhinää, antoi rovasti lukkarille kirkon avaimen lausuen: »mene sinä edellä, oi isä lukkar, ja yhdessä manatkaamme se ulos».

Mahtoi olla aika koomillinen näky. Edellä laiha, pitkäkoipinen lukkar, lyhty vasemmassa, ja uljaasti kohotettu miekka oikeassa kädessä, jälessä lyhyt, paksu rovasti raamatuineen ja ehtoollismaljoineen. Jo kiertyi avain lukossa. Miekka iskuvalmiina oikeassa kädessä alkoi lukkarin lyhtyä pitelevällä vasemmalla kädellään raoittaa kirkon ovea, hokien: »tule ulos sieltä pyhästä majasta! Pakene, pakene pois sinä saastainen!»

Hiljalleen avautuu raskas kirkon ovi. »Pakene, pakene pois sinä saast...»

Humahtaan syöksyi paksu, karvainen olento lukkarin säärin välistä. Vain hiukan polvensa horjahtelivat, lyhty putosi kädestä ja oudon olennon aikaan saama ilmavirta sammutti kynttilän. Mutta isävainajan sotamiekka oli yhä uljaasti koholla lukkarin oikeassa kädessä.

Silloin kuului kirkonrappujen alapäästä rovastin surkea ääni: »sano terveisiä kotiin, oi isä lukkar, minut syntisen se vei».

Lukkari laski miekkansa. Kun hän suurella vaivalla oli saanut kynttilän uudelleen palamaan näki hän rappujen alapäässä maassa makaamassa rovastin, ja vähän kauempana sian, jonka selässä lyhytsäärinen rovasti oli takaperin ratsastanut kirkonrappuja alas.

Ähkien kömpi rovasti jaloilleen. Ja huomattiin, että luultu paholainen oli pappilan sika, jolla jumalanpalveluksen jälkeen, kirkonmiesten odotellessa rovastin kyytimistä, oli ollut tilaisuus pujahtaa kirkkoon.

Lukittuaan kirkon oven ja koottuaan taisteluvälineensä lähtivät rovasti ja lukkarin kumpikin taholleen. Sitä ennen lausui rovasti kuitenkin: »minä vien avaimen sentiolle, mene sinä kotias, ja vie tuo sika mukana kotias, oi isä lukkar, mutta älä puhu tästä asiasta sentiolle, eikä muillekaan».

100 kunniakasta päivää

taisteli Suomen armeija voitokkaasti ylivoimaista vihollista vastaan

Kotisentu lähettää terveisensä vielä vartiopaikalla seisoville miehillemme.

OSUUSLIIKE AHJO i.l.

Hyvinkää

ORIPÄÄN OSUUSKAUPPA r.l.

Oripää

AURAN OSUUSKAUPPA r.l.

Aura

OULUN OSUUSKAUPPA r.l.

Oulu

OSUUSLIIKE HÄME r.l.

Hämeenlinna

OSUUSKAUPPA PERHELÄ r.l.

Järvenpää

JOKELAN OSUUSKAUPPA r.l.

Jokela

PERNIÖNSEUDUN OSUUSLIIKE i.l.

Perniö k.k.

JOKIOISTEN OSUUSKAUPPA r.l.

Jokioinen

PUNKALAITUMEN OSUUSKAUPPA r.l.

Punkalaidun

OSUUSLIIKE KEHITYS r.l.

Kyrö

SUOLAHDEN OSUUSKAUPPA r.l.

Suolahti

OSUUSLIIKE KEKO r.l.

Lohja

OSUUSLIIKE TUKI i.l.

Karkkila

KYMINLAAKSON OSUUSLIIKE r.l.

Kotka

TURSANKANKAAN OSUUSKAUPPA r.l.

Urjala

KYTÄJÄN OSUUSKAUPPA r.l.

Kytäjä

OSUUSLIIKE TÄHKÄ r.l.

Salo, Kaninkola

LOIMAAN OSUUSLIIKE r.l.

Loimaa

OSUUSLIIKE VOIMA i.l.

Tampere

OSUUSLIIKE ORAS i.l.

Somero

VIHDINSEUDUN OSUUSLIIKE r.l.

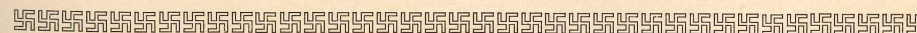
Ojakkala

Suomen Aliupseeriliiton johtokunnan jäseniä

pyydämme yhteyden aikaansaamiseksi ilmoittamaan nykyisen osoitteen Suomen Aliupseerin konttoriin, Helsinki, Kasarminkatu 26.

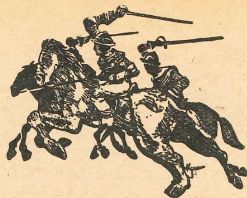
J. Saarinen

Otto Siltanen

100 kunniakasta päivää

taisteli Suomen armeija voitokkaasti ylivoimaista vihollista vastaan

Kotiseutu lähettää terveisensä vielä vartiopaikalla seisoville miehillemme.

PERÄSEINÄJOEN OSUUSMEIJERI
Peräseinäjoki.

KOULUAITTA OY.
Helsinki

KAHVI OSAKEYHTIÖ
Helsinki.

KEMIN RAUTAKAUPPA OY.
Kemi

UITTOKALUSTO OY.
Helsinki.

KESKUSOSUUSLIKE HANKKIJA r.l.
Helsinki

J. HONKASEN TRIKOOTEHDAS
Helsinki.

HIILENTUONTI OY.
Helsinki

SÄHKÖ OY. HEDENGREN.
Helsinki

OY. HELSINGIN MUSTA KARHU.
Helsinki

RAVINTOLA ELITE
Helsinki

RAVINTOLA KAIRO.
Helsinki

OY. NYLUND & RAHIKAINEN AB.
Helsinki

F. NIEMELÄN TEKNOKEMIALLINEN
TEHDAS
Malmi

VAMMALAN OSUUSKAUPPA r.l.
Vammala

HOTELLI KAISANIEMI
Helsinki

100 kunniakasta päivää

taisteli Suomen armeija voitokkaasti ylivoimaista vihollista vastaan

Kotiseutu lähettää terveisensä vielä vartiopaikalla seisoville miehillemme.

VARTA OY.
Helsinki

PAPERI- JA PAINOTUOTE OY.
Helsinki

K. A. WEISTE OY.
Pukinmäki

HETEKÄ OY.
Helsinki

RAVINTOLA CATANIA
Helsinki

SPENNERT
Helsinki

RAVINTOLA HUNGARIA OY.
Helsinki, Heikinkatu 9

OY. WERNER HACKLIN
Pori

KIRJAPAINO LIBRIS
Helsinki

PORIN VESI- JA LÄMPÖJOHTO OY.
Pori

SEURAKUNTAIN KESKINÄINEN
PALOVAKUUTUSYHTIÖ, Helsinki

HARTKOPP & KRÜGER
Helsinki

OY. VELJEKSET KULMALA AB.
Pitäjänmäki

SÄHKÖLAITE OY.
Helsinki, Kaivokatu 10

TUKKULIIKE O. SAARINEN
Helsinki

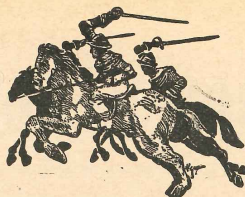
T:MI A. JOUTSEN
Helsinki

LASITTAJAIN KESKUS OY.
Helsinki

100 kunniakasta päivää

taisteli Suomen armeija voitokkaasti ylivoimaista vihollista vastaan

Kotiseutu lähettää terveisensä vielä vartiopaikalla seisoville miehillemme.

OSUUSKUNTA AITTA r.l.
Sauvo

LIEDON OSUUSKAUPPA r.l.
Lieto

IKAALISTEN OSUUSKAUPPA r.l.
Ikaalinen

NOUSIAISTEN OSUUSLIIKE r.l.
Nousiainen

JOKIOISTEN MAANVILJELIJÄIN
OSUUSLIIKE r.l. Jokioinen

PERNIÖN OSUUSKAUPPA r.l.
Perniö

KANGASALAN OSUUSKAUPPA r.l.
Kangasala

PERTTELIN OSUUSKAUPPA r.l.
Pertteli

KARUNAN OSUUSKAUPPA r.l.
Karuna

SALON SEUDUN OSUUSKAUPPA r.l.
Salo

KIIKALAN OSUUSKAUPPA r.l.
Kiikala, Salon as.

SAVISEUDUN OSUUSLIIKE r.l.
Loimaa

KISKON OSUUSKAUPPA r.l.
Koski as.

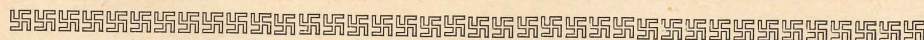
SASTAMALAN OSUUSLIIKE r.l.
Vammala

KOLKIN OSUUSKAUPPA r.l.
Viippula, Kolkki

SOMERON OSUUSKAUPPA r.l.
Somero

LAITILAN OSUUSKAUPPA r.l.
Laitila

TOIJALAN OSUUSKAUPPA r.l.
Toijala

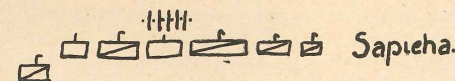

Hakkapeliittain tulikaste

(Wallhofin taistelu 7. I. 1626)

Kuten edellisessä kirjoituksessani mainitsin, Wallhofin taistelu oli se tulikoe, joka lopullisesti muodosti suomalaisesta ratsuväestä lujan, kestävän, voittamattoman kokonaisuuden. Siinä muodostui suomalaisesta päällystöstä ja miehistöstä se loistava taisteluyksikkö, johon etevän ylipäällikön johdolla kaikki vihollisen iskut oli kilpistytvä ja joka on säilyvä hakkapeliittain nimellä lähtemättömästi koko maailman tie-

ennen kuin Radziwill ja Gousiewski ehtisivät yhtyä Sapiehaan. Tämä taistelu oli jo senkin vuoksi erittäin tärkeä, että Sapieha oli katkaissut Wallhofista käsin Birzenin linnan yhteydet Kokenhuseniin ja Radziwill oli taas Ekkau-joelt siirtynyt Bausken *) edustalle. Vaikka näitä linnoja ei vielä piiritettykään, puolalaiset joukot estivät niiden huoltotoiminnan. Mainittakoon, että Birzenissä oli tällöin viljaa vain

Kaaviokuva Wallhofin taistelun alkuvaiheista.

toisuudessa. Tosin ei hakkapeliittain nimeä luotu vielä tässä taistelussa, mutta silloin syntyi tuo »hakkaa päälle» henki, joka aiheutti tuon nimityksen.

Monista yrityksistään huolimatta Kustaa Aadolf ei saanut aikaan puolalaisten kanssa mitään ratkaisutaistelua Liivinmaan omistamisesta. Puolalaisten defensiivisen taktiikan vuoksi näiden sotavoimat olivat päinvastoin säilyneet vahvuudeltaan miltei samoina kuin sotaretken alussa. Ne saattoivat milloin tahansa häiritä kuninkaan talvileiriin asettumista. Kuningas näet oletti, että puolalaiset kokoisivat sotavoimensa armeijaksi ja ryhtyisivät taisteluun Riian lähistöllä. Tällöin he olisivat voineet maaston ansiosta käyttää hyväkseen kaikkia ratsuväkensä etuja. Sen vuoksi kuningas halusi lyödä Sapiehan joukot,

kuukaudeksi, eikä siellä ollut suolaakaan enää kahteen kuukauteen. Samoin olivat polttopuutkin loppuneet. Ampumatarvikkeet olivat niin lopussa, että sytytysluntua ei ollut enää musketteja ja tykkejä varten. Bauskessa oli asianlaita samoin, mutta suolaa siellä oli vielä kokonainen tynnyri. Sen vuoksi puolalaiset odottivatkin, että Birzen antautuisi. Mutta linnanpäällikkö eversti Creutz piti puoliaan aito suomalaisella sisulla. Auttaakseen linnoja Kustaa Aadolf kokosi joulun alla joukkonsa Bersoniin. Hänen aikomuksenaan oli käydä Sapiehan kimppuun siitä huolimatta, että Jaakko de la Gardie, joka neuvotteli Radziwillin kanssa, vastusti sitä.

*) Birzenissä ja Bauskenissa oli ruotsalaista varusväkeä.

Kuningas oli huoltovaikeuksien vuoksi sijoittanut joukkonsa hajalle hyvin laajalle alueelle. Tämä tietenkin haittasi kenttäarmeijan kokoamista ja viivytti kuninkaan lähtöä, niin että hän pääsi Bersonista marssimaan vasta 3. I. 1626. Perille Kokenhuseniin hän saapui seuraavana päivänä; täällä hän alkoi valmistella iskuaan. Kuninkaan kenttäarmeijan muodosti 38 komppaniaa, n. 2800 miestä, jalkaväkeä ja 24 komppaniaa ratsuväkeä, n. 2000 miestä. Tykistönä oli 6 kenttätykkiä. Jalkaväen Kustaa Aadolf kokosi Platon ja Teuffelin värvätyistä rykmenteistä ja Johan Henrikinp. Reuterin ja David Drummondin ruotsalaista rykmenteistä. Lisäksi hän otti kuusi komppaniaa hovirykmentistä mukaansa. Ratsuväen pääosan muodosti 12 suomalaiskomppaniaa, johon oli liitetty 8 ruotsalaista ratsuväkikomppaniaa ja 4 komppaniaa värvättyä ratsuväkeä. Tätä vastaan Sapiehalla oli asettaa 3425-miehinen armeijansa; siitä oli 2525 miestä ratsuväkeä ja 900 jalkaväkeä. Sapiehan tykistön muodosti 5 kenttätykkiä. Sapiehan todellisen armeija oli vahvuudeltaan vain 2825 miestä, jotka jakaantuivat 25:een komppaniaan. Näistä oli 4 komppaniaa, 700 miestä, husaareja, 5 komppaniaa eli 500 miestä saksalaisia rakuunoita ja lopuksi kevyttä ratsuväkeä oli 5 komppaniaa eli 700. Nämä 14 komppaniaa muodostivat Sapiehan joukkojen ytimen. Sillä loput, 8 kasakkakomppaniaa (625 miestä) ja 3 heitukkakomppaniaa (300 miestä), oli sotilaallisesti vähäarvoista, jollei suorastaan merkityksetöntä joukkoa. Mutta Sapieha oli saanut Kustaa Aadolfin ollessa ja Kokenhusenissa avukseen 3 komppaniaa (600 miestä) värvättyä saksalaista jalkaväkeä ja 300 kuormaa elintarpeita.

Wallhofin seudut olivat erittäin edullisia puolustajalle. Se oli tasaista viidakkoa. Mutta sen itäosassa, kartanon kohdalla oli n. 3 km:n pituinen ja n. 1 km:n levyinen viljelty, metsätön harju. Sen keskikohdalla oli notkelma ja sen länsipuolella loiva kukkula. Siinä oli Wallhofin kartano. Sapiehan leiri oli harjun länsipuolella, todennäköisesti kartanon eteläpuolella. Leiri oli kenttävarustuksen ympäröimä, joka oli tehty jäädyttämällä lunta ja olkia sekaisin ja lujitettu li-säksi paaluilla. Sapieha oli tämän lisäksi antanut sulkea harjun ylitse kulkevan Kokenhusen-Birzenin tien murresesteillä tasangon pohjoispuolella.

Kustaa Aadolf päätti suorittaa yrityksensä ns. kavalkaadina, jotta Sapieha ei saisi apua eikä ehtisi perääntyä. Tämän vuoksi hän jakoi armeijansa kahteen osastoon. Ensimmäisen osaston, joka lähti kuninkaan johdolla ensiksi liikkeelle, muodosti koko ratsu-

väki ja 1000 valittua muskettööriä. Jälkijoukkona oli tykistö ja loput jalkaväkeä. Lisäksi siihen kuului vain välttämättömin kuormasto. Tämän joukon johdon kuningas uskoi ev. Teuffelille. Kokenhuseniin jätettiin Drummondin rykmentti ja puolet Reuterin rykmentistä. Näin oli kuninkaan armeijan vahvuus enää vain 200 miestä ratsuväkeä ja 2800 miestä jalkaväkeä. Kuninkaan tarkoituksena näyttää kaikesta päättäen olleen sitoa yllättäen vihollinen keveällä osastolla, houkutella se taisteluun ja tuhota se jälkijoukon kanssa.

Kuningas lähti liikkeelle Kokenhusenista tammi-kuun 5. p:nä iltapäivällä. Wallhofiin etujoukko saapui 6.—7. 1 välisenä yönä. Tämä oli jo sinänsä saavutus, sillä tuo 50 km:n pituinen matka oli suoritettu huonolla kelillä 1 ½ vuorokaudessa. Kustaa Aadolfin hyökkäys tuli Sapiehalle täydellisesti yllätyksenä. Lisäksi Sapiehan tiedustelijat, joita hän oli lähettänyt Riian, Kokenhusenin ja Bersonin suuntiin, saapuivat leiriin samaan aikaan, kun Kustaa Aadolf lähti liikkeelle. Ne eivät olleet saaneet tietoonsa mitään hälyttävää. Heti aamun sarastaessa ruotsalaiset joutuivat kosketuksiin Sapiehan etuvartioiden kanssa, jotka kuuluivat jalkaväkeen. Ne vangitsivat osan niistä, mutta muutamat pääsivät pakenemaan leiriin. Näiltäkään Sapieha ei vielä saanut tietoonsa, että Ruotsin kenttäarmeija oli ryhtynyt sotaan. Sen vuoksi hän ei ryhtynytkään tyhjentämään leiriään. Hän hälyytti ainoastaan joukkonsa ja sijoitti ne taistelujärjestykseen Wallhofin harjun pohjoispäähän. Hän järjesti ne yhdeksi ai-noaksi taisteluportaaksi siten, että se ulottui yli koko aukeaman. Näin vältyttiin saarrostusuhasta, mutta toisaalta rintaman taakse ei jäänyt mitään reservejä. Sapiehan taistelurintaman keskustan muodosti koko saksalainen jalkaväki, husaarit olivat sen molemmilla puolilla, ne oli näet jaettu kahteen yhtäsuureen osastoon. Siivistä oikea oli epäilemättä vahvin, sillä sen muodosti koko saksalainen ratsuväki vahvistettuna kahdella kasakkakompanialla. Heitukat ja kaksi kasakkakomppaniaa muodostivat vasemman siiven, mutta kasakat oli vedetty hiukan taaksepäin. Oikean siiven vahvuus johtui ehkä siitä, että vihollisen käyttämä tie avautui oikeaan pohjoiskulmaan, joten vastakkaisella puolella arveltiin tarvittavan vähemmän väkeä. Tykit Sapieha oli sijoittanut keskustan eteen. Kun Sapieha jäi tämän jälkeen katselemaan vastustajansa purkautumista metsästä ja taistelurintamaan järjestäytymistä, jälkeen jäänyt osa Kustaa Aadolfin jalkaväkeä ja tykistö ehtivät ajoissa

perille. Kustaa Aadolfin taistelurintamassa herättää huomiota se, että sen keskusta oli muodostettu yksinomaan jalkaväestä, kun taas siivet, jotka olivat täsmälleen symmetriset, olivat ratsuväen hallussa. Lisäksi oli siipien kärkinä täysin irralliset, mutta erittäin vahvat muskettisoturiosastot. Päävastoin kuin Sapieha oli menetellyt, Kustaa Aadolf jätti rintaman keskustan taakse ratsuväkireservin. Siten rintamasta tuli kaksiportainen. Tosin toinen porras oli suhteellisen heikko, eikä toinenkaan ollut aivan samassa linjassa. Kuningas oli sijoittanut keskustaan puolet Platon rykmentistä, hovirykmentin 6 komppaniaa ja Teuffelin rykmentin. Vasemmalla siivellä keskustan kohdalla oli kolme ruotsalaista ratsukomppaniaa, sen ja seuraavan osaston välillä oli eskadroonan (skvadron) levyinen aukko. Lopuksi aukon toisella puolella oli Juhani Pentinpojan, Andreas Paulin ja Reinhold Anrefin suomalaiskompaniat. Aukon kohdalla, hiukan taempana oli 3 suomalaiskomppaniaa, nimittäin Kustaa Hornin, Reinhold Wunschlin ja Fabian Wrangelin ratsumiehet. Oikean siiven etujoukkoina oli yksinomaan suomalaista ratsuväkeä. Jalkaväen viressä odotti taistelua Klaus Pertelinpojan, Gert Skytten ja Hannu Ramsayn kompaniat sekä äärimäisenä eskadroonana kärjessä Henrik von Howenin, Jaakko Pentinpojan ja Lauri Lindelöfin kompaniat. Aukon kohdalla 3-komppaniainen ruotsalainen eskadroona oli valmiina odottamaan hyökkäyskäskeyä. Tässä lienee syytä huomauttaa, että Kustaa Aadolf järjesti tässä taistelussa ratsuväen ensi kertaa kaksitai kolmikompaniaiseksi eskadroonaksi (skvadron). Siipien kärjissä olevat muskettisoturiryhmät olivat 400 miehen vahvuisia ja aivan irrallaan siivistä. Ne oli irroitettu Platon ja Reuterin rykmenteistä. Taistelurintaman komentosuhteikin oli toisin järjestetty kuin Sapiehan armeijassa. Kuningas itse komensi keskustaa, vasenta siipeä Kustaa Horn ja oikeata kreivi von Thurn.

Kustaa Aadolf sai kaikessa rauhassa järjestää taistelurintamansa Sapiehan puuttumatta asiaan, mihin viittaa sekin, että järjestäytymistä suojelemaan asetetut espanialaiset ratsastajat saivat olla rauhassa. Kun Sapiehalta ei riittänyt väkeä torjumaan muskettisoturiosastojen saarrosta, hän antoi peräyty-miskäskyn ja pysähtyi vasta leirinsä edustalle. Lumivyöryn tavoin ruotsalais-suomalainen armeija seurasi häntä. Kuningas ammutti nyt tykillään kolme yhteislaukausta ja hyökkäsi Sapiehan kimppuun. Jo sitä ennen muskettisoturit olivat iskeneet yhteen kasakoiden kanssa. Epätoivoisina ja tappiosta var-

moina puolalaiset jatkoivat peräytymistään, sytytivätpä he leirinsäkin tuleen. Pian oli peräytyminen muodostunut suoranaiseksi paoksi. Silloin kuningas antoi ratsuväelleen hyökkäyskäskyn jalkaväen etenemisen hidastuessa. Myrskytuulena suomalaiset syöksivät Kustaa Hornin ja von Thurnin johdolla husaarien kimppuun. Aukean kapeuden vuoksi ratkaiseva taistelu jäi kokonaan suomalaisten hoidettavaksi. Kokonaisina osastoina he tunkeutuivat puolalaisten rintaman läpi. Heitettyään syrjään husaarit, jotka antautuivat hillittömään pakoon, suomalaiset hakasivat jalkaväen maahan jatkaen takaa-ajoaan kahden penikulman päähän.

On vaikeata enää tarkalleen määritellä puolalaisten mieshukkaa. Kuningas itse mainitsee heitä kaatuneen 500—600 ja vangiksi joutuneen 150 miestä, näiden joukossa mm. Gousiewskin veli. Myöhemmin eräs puolalaisivanki sanoo taistelun jälkeen puuttuneen 1500 miestä alkuperäisestä vahvuudesta. Oxenstierna taas mainitsee kaatuneitten luvuksi 1200. Kahta viimeksi mainittua lukua voitaneen pitää oikeina vain sillä varauksella, että niihin sisältyy myös vangiksi joutuneet ja omille teilleen lähteneet. Sotasaaliiksi Kustaa Aadolf sai neljä kenttätykkiä ja viisi lippua, mutta tärkein saalis oli kuitenkin leiri ja kuormasto suurine muonavaroineen. Kuninkaan väestä ei liene ketään kaatunut.

Wallhofin taistelua tarkastellessa on myönnettävä, että Sapieha teki pitkän matkaa karkeita virheitä, jotka jouduttivat katastrofia. Ensinnäkin Sapieha oli varmistanut leirinsä liian läheltä, eikä käyttänyt siihen ratsuväkeä. Ilmeisesti hän luotti liiaksi pari päivää aikaisemmin suoritettuun kaukotiedusteluun. Toisaalta hän lähetti Radziwillille avunpyynnön vasta paria tuntia myöhemmin, kuin ruotsalaiset olivat vallanneet kyläkapakan. Tämä tieto tuli perille pari tuntia taistelun taottua. Lopuksi hän antoi liukua käsistään tilaisuuden iskun antamiseen silloin, kun vastustaja vasta järjestäytyi taisteluun. Toisaalta Sapiehan isä lienee kieltänyt poikaansa ryhtymästä taisteluun, jos voitto ei ole etukäteen varma, mikä selvittää osaltaan hänen haluttomuuttaan taisteluun. Lopuksi on vielä mainittava, että hänen joukkojensa henki ei ollut hyvä. Palkkauksen vuosineljännes oli päättymässä, samoin erät palvelusittoumuksetkin olivat loppumassa. Sen vuoksi odotettiin tuota aikaa, «aivan kuin pahalainen odottaa sielua saadakseen sen haltuunsa.»

Tämän taistelun seurauksena oli lähinnä se, että Sapieha ja pian myös Radziwillkin pakenivat niin

Korporaali Sepeteus Pörriäinen ja perunakeitto

Vanha tuttavamme Sepeteus Pörriäinen on jälleen astunut esiin ja ilmoittautunut ja päässyt vapaaehtoisena antamaan ryssälle mitä tässä jälempänä kuuluu. Sitä ennen on kuitenkin selitykseksi mainittava, että Sepeteus vietti rauhan vuotensa jossakin ja minkä missäkin sotataitojaan ja temppejujaan kertausharjoitellen. Kuten muistamme oli hän sotilasammattiltaan komppanian kokki, mutta on nyt siksi ja siitä hyvästä että lotat ovat siihen toimeen arvokkaiksi katsotut arvoltaan ja ammatiltaan ja ikälisänsä perusteella määrätty valmiin ruuan kuljettajaksi «sieltä jostakin», «sinne jonnekin», s.o. kenttäkeittiökattilan ja yhden värvätyksen hevosen päälliköksi ja korporaaliksi. Tulkoon sanotuksi että Sepeteus Pörriäinen on hoitanut yllämainittua ja allakerrottua tointansa suurella kunnioituksella jo tappeluun alusta alkaen. Tämä olkoon niin ja näin sanottuna esipuheena Sepeteus Pörriäisen niin sanotussa sotahistoriassa, joka täten muistiin merkittäköön.

Sodassa aina tapahtuu ja samoin kävi Sepeteus Pörriäisellekin eräänä aamuna tai iltana tai sanottakoon nyt vaikka päivänä. Sepeteus oli näet vaihtelun vuoksi saanut perunasoppakanuunan kuljetettavakseen, mutta silloin tuli pommi ja laskeutui ja putosi ja räjähti likipitään muutaman metrin päässä Sepeteus Pörriäisen hevosesta, soppakanuunasta ja vielä lähempänä hänestä itsestään ja hän huomasi ei enää istuvansaakaan soppakanuunan pukilla vaan «siellä jossakin»,

jolla tässä tapauksessa tarkoitamme lumikinosta tien vieressä. Istuvan ja koettelevan takaraivoaan johon tunsia saaneensa tulisen muksun, mutta joka nyt vähitellen oli jo jäähtymään päin. «Sirpalevaikutus!» hihkaisi Pörriäinen todettuaan käsiin pois ottamastaan kädellään niskassaan jotain kosteata hakkelusta. Siellä ne nyt ovat aivot niskassa, ajatteli näin kohtalokkaalla tavalla aivonsa menettänyt Sepeteus. Mutta rauhan toimissakin jo kaikkinaisiin anatomisiin tutkimuksiin sekaantuneena ihmisystävällisenä miehenä ryhtyi Sepeteus heti tuoreeltaan tutkimaan tätäkin oma-kohtaista tapaustaan, kun hän, ja kaiken lisäksi huomasi kourassaan olevan koko joukon aivojensa murusia.

Voi pirsetti sentään, innostui Sepeteus — tässä minulla nyt on todistukset vääpelille miten väärässä hän oli eilen tai toissa päivänä väittäessään minun, Sepeteus Pörriäisen päässä olevan pelkiä sahajauhoja. Ei sinne päinkään! Ja pian Sepeteukselle selvisikin että siinä hänen kädessään oli, ellei hän nyt kemiallisesti vallan suuresti erehtynyt, paljon jalompaa ainesta kuin sahajauho, nimittäin perunaa. Hee! Ihminenhän tarvitsee tarkkelystä, jota taas on perunassa ja joka taas joutuu aivoihin, päätteli Sepeteus johdellaansa. Mutta tätä hän ei suinkaan aikonut ilmaista vääpelille, sillä «Perunapää» kuulosti vähintään ja yhtä rumalta kuin jo edellä kerrottu ja sanottu nimeämys ja oli se sitäpaitsi sopimaton minkä viran haltijalle tahansa.

Mutta siinä tulikin sitten niksi. Perun vaikkotti keitettyä, jota Sepeteus pakkas ilmojen ja palettumisen uhkan tähden perunain nimittäin, ei ollut syönyt viikko-eikä kuu-kausiin. Tutkimuksiansa varmistamiseksi kaivoi Sepeteus uudelleen niskansa ja niinpä sieltä aivot vähenemistään väheni, jota menetystään Sepeteus ei millään ilmeillä tai mielialoilla näyttänyt paheksuvan tai surevan eikä edes kiroilevan. Ja lopuksi ne lopuivat. Samassa loppui se oletettu reikäkin, josta oletettujen perunain olisi pitänyt olettamusten mukaan tulla. Siellä ei ollutkaan reikää. Ja niin Sepeteus nousi ja käveli ja meni kanuunansa luo, josta kansi oli tuiskahtanut auki ja jonka edessä ruuna höristeli korviaan ja nousi pukille ja pani kannen kiinni ja ajoi edelleen niinkuin ei mitään olisi tapahtunutkaan, miettien vain miksi hän löysi itsensä hangesta istumasta kemiallisia ihmisiä tutkiskellen ja oli kuin olikin saatanut hyvinkin erehtyä aivojen kemiallisesta kokoonpanosta. Sillä yhtä hyvinhän oli saattanut sellaisesta tärsäkyksestä kuuma perunakin lennähtää sieltä auneesta kanuunasta hänen, korporaali Sepeteus Pörriäisen niskaan.

Merkille pantavana historiallisena seikkana mainittakoon, että perunasoppa sinä päivänä joutui hieman jäähtyneenä «linjan» pojille, joten he mukisivat Sepeutekselle: Olisit tuonut sitä hernesoppaa, se on aina ollut niin kuumaa, että lämmin on tuntunut varpaita myöten. Niinkuin oli taas seuraavanakin päivänä.

Mikko.

KÄSKYN MUKAAN.

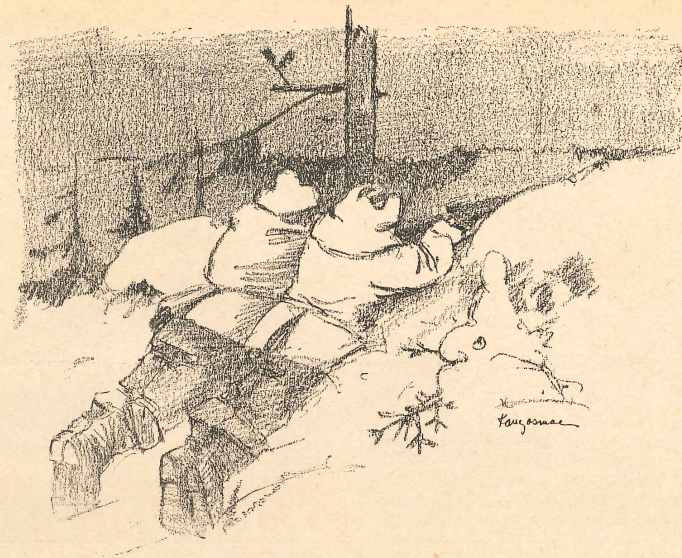
Vääpeli. — Mikä nimi?
Alokas (vastaa niin hiljaisella äänellä, että vääpeli ei kuule).

Vääpeli. — Mitä te oikein mutiset, vastatkaa, että tarhataa.

Alokas. — Alokas tarhataa! — Herra vääpeli.

likön kouluttamina ja johtamina. Samalla he osoitivat omaksumansa puolalaisten sodankäyntitavan vieläpä kehittäneensä siitä heille sopivan taktiikan. Tässä suomalainen hakkapeliittahenki ensi kerran osoitti maailmalle voimaansa, samoin kuin se nytkin, 314 vuotta myöhemmin osoittautuu elinvoimaiseksi.

Orava.

UNI

Lapissa.

Eräs niitä rintamalla «verrattain rauhallisia» päiviä, jolloin tykit vain jossakin kaukana jyrähtelivät ja kranaatit räiskähtelivät ympärillämme ikäänkuin aikomuksiamme tunnustellen. Pohjolan hämärä päivä oli vaihtumassa yöksi. Etulinjastamme sangen kauas eteenpäin työnnettyssä vartiopaikassamme olimme saaneet turvallisemman paikan kuin varsinaisen puolustuslinjan miehistö. Mistäpä ryssä olisi aavistanut, että olimme aivan heidän nenänsä edessä, vieläpä erinomaisella tähtystyspaikalla. Edellisten taistelupäivien jännitys oli kuin poispyyhitty. Ja kun vihollinenkaan ei näyttänyt liikehtivän, keskustelimme rattoisasti kotoisista asioista aikamme kuluksi, toverini Niilo K. ja minä. Olimmehan jo rauhanaikaisia tuttavita. Kotioloihin puheen siirtymässä huomasin toverini saavan omituisen surumielisen ilmeen, joka oli aivan epätavallista hänelle, aina iloiselle, minkäänlaisista vastoinkäymisistä ikäänkuin mitään piittaamattomalle huvilille.

— Kuulehan, sanoi hän yhtäkkiä niin että säpsähdin, luullen hänen tarkoittaneen sillä vihollisen varo-

mista. Hän naurahti ja hymähtäen pelästykselleni kysyin:

— Mitä niin?

— Luuletko että unet merkitsevät jotakin?

— En tiedä, tarkoitan, siitä ei liene mitään varmuutta, vastasin hänelle.

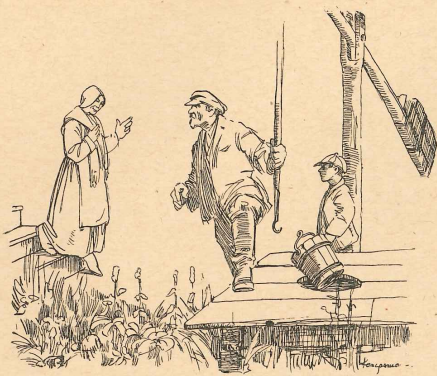
— Siinä tapauksessa lienee minun turhaa kertoa sinulle viimeöistä untani, sanoi hän olkapäitään kohtauttaen.

— Luotatko sinä uniin, tein hänelle vastakysymyksen.

— Tähän saakka ne eivät ole merkinneet mielestäni mitään, mutta äiti siellä kotona... Hän keskeytti ja vaipui mietteisiinsä.

— Niin, aloitin hetkisen vaihtelun jälkeen — minunkin äitini uskoi uniin, vieläpä suunnilleen osasi sanoa merkitsevätkö ne hyvää vai...

— Eikö se olekin merkittävää? Minulla on koko päivän ollut niin omituinen tunne, ikäänkuin saisin jotain erinomaisen hyvää... en minä osaa sitä selittää... mutta sitä viime yön untani en saa mielestäni.

— Voinet kai kertoa sen minulle.
— Jos haluat kuulla.

Hän näytti pinnistävän muistiaan, tapaili hetken alkusanoja ja kertoi sitten seuraavasti.

— Olin vielä lapsi, lienekö ollut n. 12-vuotias, kun kerran kauppamatkalla isäni kanssa minua alkoi kovasti janottaa. Sivuuttaessamme erästä taloa isäni pysähtyi hevosemme ja me astuimme rattailta alas pyytääksemme juotavaa. Talon pihassa oli kaivo ja kaivolla kippo, joten meidän tarvitsi vain nostaa sillä raikasta juomavettä, mutta silloin tuli talonportaille nuori nainen, joka kehoitti meitä käymään sisälle nauttimaan juotavaa. Isä oli kuitenkin jo ehtinyt tarttua kippoon ja kohottaa sitä kun se samalla irtautui kannattimestaan ja putosi kaivoon.

— Jos kippo putoaa kaivoon, tietää se hyvää, muistan tuon nuoren naisen silloin naurahtaan sanoneen ja hän ei millään suostunut, että olisimme ryhtyneet kippoa ylösottamaan, kuten isäni olisi tahtonut.

En tiedä miten tuo tapahtuma lieneekään silloin painunut mieleeni niin että en ole sen elävyttä vieläkään unohtanut...

Toverini mietti hetken ja jatkoi:

— Viime yönä näin tuon saman tapahtuman jälleen unissani juuri samanlaisena kuin se silloin tapahtui, mutta sitä seurasi omituinen jatko. Unessani muuttui tuo muistossani miellyttävä nainen yhtäkkiä huuhkainmaiseksi ämmäksi, joka alkoi huutaa: Tulee pimeä, tulee pimeä, mustaa sataa taivaasta alas! Ja samassa muuttui tuo kaunis kesäpäiväinen uneni ulvovaksi myrskyksi ja taivaalta satoi aivankuin mustia lumihituleita niin että yht'äkkiä seisoin yksin ja pimeässä. Silloin kuulin isävainajani äänen läheltäni: — Kestä, et sinä ole yksin! Ahdistukseni oli kuitenkin sanoin kuvaamatonta, mutta silloin väliähti mielessäni: Kulje vastatuuleen niin tämä musta sade loppuu pikemmin. Läksin taivaltamaan varmaan itää kohti. Jalkani olivat kuin lyijyä, harteillani tun-

tui olevan hirmuinen taakka ja taas kuulin isäni äänen: — Tämä on sinun osasi, kestä vielä hetkinen! Toverini keskeytti ja kuunteli tarkkaavaisena, samoin minäkin. Lapin laaja lakeus levittäytyi kuitenkin äänettömänä ympärillämme lukuunottamatta yhä harvenevia tykin laukauksia.

— Niin, sitten muuttui uneni jälleen kauniiksi ja valoisaksi, jatkoi toverini — Olin joutunut kesäiseen tuoksuntäyteiseen puutarhaan nojaten auringon lämmittämää, vehreää ruohopengermää vasten kun näin hänen, Irman, tulevan kukkivien puiden reunustamaa käytävää pitkin minua kohti. Jatkolan Irman, kai muistat hänet?

— Kyllä, vastasin.

Toverini näytti tulevan hieman hämilleen ja jatkoi ujonä:

— Hän... hän tuli luokseni ja suuteli minua... ja... rajaton hyvätuntune valtasi silloin mieleni. — Jumala on vihdoin antanut meille kaikki takaisin, sanoi hän. Kiersin käteni hänen ympärilleen ja me aloimme yhdessä kulkea niin keveästi kuin vain unessa sen voi tehdä...

Toverini katsoi kohti vihollisen miehittämää paikkaa ikäänkuin sieltä olisi auennut tie tuonne hänen untensa onnelaan.

En ole uskonut uniin. Mutta minusta tuntuu, että voiton varmuus mielessäni kasvoi toverini lopettua kertomuksensa. Hänen matala, syvän rauhallinen äänensä kaikuu yhä vieläkin korvissani, vaikka olemmekin jo joutuneet kokonaan erilleen toisistamme kun hän lopetti kertomuksensa huudahtaan:

— Jumal'avita, tämä yö muuttuu päiväksi!

Öinen viima alkoi puhalttaa yli tunturin laen, mutta tuntui siltä kuin sillä ei olisi ollutkaan tavallista jäätävää vaikutustaan.

Alikers. V. P.

Sanoi...

»Kunnon rakuunalla pitää aina olla rautalankaa taskussaan», sanoi ratsumestari kun pyhäpukutarkastusta piti.

*

»Pk.käsittelyä», sanoi rakuuna Sassali pannukakkua.

*

Kornetti: »Mikä on lakipiste?»

Alokas: »Lakipiste löytyy Sotaväen rikoslaisissa».

*

»Ratsaille!», sanoi alikersantti Murjunkorpi kun alokkaita sänkyyn komensi.

*

»Hymyä kyynelten läpi», sanoi alokas ensimmäisen ratsatuksen jälkeen.

Miksi Sergeistä ei tullut sankaria

Surullinen oli muodoltaan Sergei Ivanovitsh, surullinen ja synkkä. Istui tupansa penkillä vanhan postireppunsa vieressä ja tuijotteli lattiaan. Eukko siinä tuvassa hääräili, mutta sanaton oli hänenkin liukas kielensä tällä kertaa.

Vanha oli jo Sergei ja postinkuljettajana kylien välillä toimi, milloin kivuloiselta jalaltaan siihen kykeni tai pohmelostaan tarpeeksi selvisi. No, virkansa hoiti miten, kuten, ja postia kantoi, kun muisti ja kerkesi, mutta hyvin olivat sentään ukko ja akka tähän asti »päryänneet», vain toveri komisaari oli toisinaan haukkua raksutellut ja Siperialla uhkailut. Mutta »soromnoo», sehän kuului vapaan ihannevaltion jokapäiväiseen leipään — jota muussa muodossa oli yhä vaikeampaa saada — ja ellei olisi komisaari haukkunut, ka, tshort, pahoin silloin olisivat asiat olleet.

Niinkuin nyt. Ei ollut toveri komisaari enää haukkunut, mielin, kielin oli Sergeille haastellut ja tehnyt hänestä punaisen tähden ritarin. Tätä muistellensa Sergei voihkasi.

»Ka, älä sure», lohdutteli eukko Marja. »Ehkä selviät — ja saithan komisaarilta annoksen auringonsiementäkin. Ehkä unohtavat koko jutun.»

»Eivät unohda», vastasi synkästi Sergei ja sylkäisi. »Kirjoihin merkitsivät. Itse toveri Stalinilta oli käsky tullut, että

sankari oli joka kylästä löydettävä ja minusta, onnettomasta, se tehtiin, punainen tähti annettiin, a nyt kirjoissa olen.»

»No pitipäs, pitipäs sinun, onnettoman», huokaili Marja. »Ja moisen asian takia. Miksei toveri komisaari itse — —?»

»Ka, itsekkö! Johan nyt. Liian on viisas. Ei tahdo sankariksi — voisi joutua vaikka rintamalle. Mutta alähän, minä kelpaan, ukkorähjä, ka, nyt vallankumouksen pelastanut olen — —»

Samassa aukeni tuvan ovi ja itse toveri komisaari kaikessa sotaissessa uljuudessaan astui sisään. Päiväkin sanoi. Tuosta alentuaisuudesta Marjankin sydän hätkähti.

»Suvaikaa istuutua, toveri komisaari», soperteli hän. »Is-tukaahan toki. Tuota noin, eikö voitaisi sitä sankaruutta vähän järjestellä? Noin vain hiljaa. Eihän tuosta meidän Sergeistä siksi ole. Ja voisi toveri komisaari saada hyvän kanapaistin. Eihän meillä kanoja tosin ole, mutta tämä Sergei kun on sellainen tarkka ja tosi vallankumouksellinen, niin kas, paikan tietää, josta toveri komisaarille voisi kanan matkallaan likvidoida. Mitä lienevätkin vastavallankumouksellisia kanoja, niin ovat pulleita — —»

»Mitä höriset, Marja!», komisaari ärähti. »Sabotaashista sota-aikana haastelet, varo luitasi. Toveri Sergei sankari on, sillä hyvä. Kirjoihin on merkitty ja tieto Moskovaan lähetetty. Suuri on kunnia Sergei-ukolla ja koko Lugatschkan kylällä, josta sankari löytyi. Stalinin kuvan tieltä pelasti, johon suomalainen partio sen pudotti. Jalo teko, niin kirjoitin ja nyt Sergei sankari on.»

»Mutta, mutta», änkytti tämä. »Eihän täällä ole ollut suomalaisia, omalta kuormastolta se putosi, itse näin, toveri komisaari.»

»Suu kiinni, haisunäättä! Mitä sinä näit, ukkorähjä. Suomalaisilta putosi, kun minulta lainaamalla kivaarilla niitä ampumaan aloit. Niin on kirjoitettu, tiedä se, ja komisaari mullisti silmiään niin hurjasti, jotta kaikki vastaväitteet lopuivat.

Synkkänä istui Sergei, istui kuin omissa hautajaisissaan ja Marja huokasi: »Vai on tieto Moskovaan asti lähetetty.»

»Niin on, sinä tallukka», ärähti komisaari, »ja muistakin pitää kieleksi kurissa. Ka, ennen olisit niistä kanoista puhu-

nut, niin ehkä olisi Sergei voinut välttää kunniaa. Nyt ei voi. Mutta siitä saitte, kun vallankumouksellista yhteishenkeä puuttuu. Elää töllötätte vain kuin siat. Oikein oli, että punainen sankari Sergeistä tehtiin.»

»Mutta eiköhän sentään, jos Sergei vaikka vasikan komisaarille varastaisi», Marja parahti.

»Jaa, vasikan», komisaari toisti. »Sen kanan lisäksi! No, ehkä käy laatuun, jos nopeasti lihat minulle toimitatte.»

»Toimitamme, toimitamme, heti jo ensi yönä», vakuuttelivat Sergei ja Marja. »Ei muuta kuin odotat ja vastaanotat, toveri komisaari. Ensi yönä saat vasikan ja kanan.»

»Vasikan ja kaksi kanaa, senkin hyltyä, älähti komisaari.

»No, olkoon menneeksi, kirje ei vielä ole lähtenyt, kirjoitan sen uudelleen, Pjotr Pavlovitschista sankarin teen. Nuorem-pikin on, jos sotaan lähettävät eikä koskaan komisariaan

muista. Olkoon hän sankari, jos ensi yönä minulle lihat toimitatte. Mutta jos kiinni joudutte, niin hirteen omin käsin teidät vedän. Ja sitten suu kiinni. Muutoin — — — ja komisaari löi kädellään uhkaavasti sivulla riippuvaa nagniaan.

»Kiinni pysyy, varmasti», vakuuttivat Sergei ja Marja kumarrellen, »ja lihat tulevat heti, kun ensi yönä käydään vark... tuota, likvidoimassa. Kun on tuo toveri komisaari niin kelpo kansan mies ja tosi vallankumouksellinen. Ka, isäsemme olet, oikea huoltaja, aina sinua auliisti palvelemme.»

Komisaari poistui ja tyytyväisyys vallitsi pikku tuvassa. Ei tullut Sergeistä »sankaria» kun varkaisiin mennä lupasi, mutta olihan rauha taasen palannut tölöihin — ainakin toistaiseksi.

V. R.

ELÄVÄ USKO

Sentähden te riemuitsette, vaikka te nyt, jos se on tarpeellista, vähän aikaa kärsittekin murhetta moninaisissa kiusauksissa, että teidän uskonne kestävyys koetuksissa havaittaisiin paljoa kallisarvoisemaksi kuin katoava kulta, joka kuitenkin tullessa koetellaan, ja koituisi kiitokseksi, ylistykseksi ja kunniaksi Jeesuksen Kristuksen ilmestyessä.

1 Piet. 1: 6—7.

Uskoon tuleminen on ihmisen elämässä suuri ja kallis asia. Se on ikäänkuin silmien avautumista näkemään sellaista, mitä aikaisemmin ei ole nähnyt. Tai se on ikäänkuin elämän matkan päämäärän selventymistä. Lähdetään tielle ja päättävästi kuljetaan kohden Siionia. Uskoon tuleminen on myöskin luottamuksemme asettamista Jumalaan. Hänelle avataan sydän ja annetaan hänen nähdä, mitä siellä on. Häneltä otetaan vastaan anteeksianto. Jeesuksen rististä tulee sielun pakopaikka ja turvapaikka syntiä vastaan. Ja sen takaa näkyy päämäärämme kirkkaudessa, jota kohden hyvä Jumala meitä johdattaa.

Mutta uskoon tulleele muodostuu uskossa pysyminen kalliiksi kilvoituksen asiaksi. Kukaan uskova ei säästy kiusauksilta, jotka koettavat horjuttaa hänen uskoaan ja erottaa hänet Jumalan rakkaudesta, joka on Jeesuksessa Kristuksessa. Kaikkien uskossa vaeltavien kokemus on tämä: »Täällä» on sota, kilvoitus, vaiva ja työ». Usko ei ole kerta kaikkiaan val-

mis asia, vaan se on vaellusta, matkan tekoa. Usein valtaa matkamiehen väsymys, usein on tie raskas kulkea, usein peloittavat vaarat uhkaavat. Kukapa ei olisi esimerkiksi »Kristityn vaellusta» lukiessaan tuntenut siinä kuvattavan omaa uskonelämäänsä! Vaellusta on uskovan elämä, mutta se on vaellusta Siionia kohti, missä pyhien lepo on odottamassa. Me lankeammekin monta kertaa, me väsymme ja kyllästymme vaikeisiin. Yksin uupuisimme, mutta usko on siitä ihmeellinen, että sillä on elävä Herra aina auttamassa. Usko ja Kristus kuuluvat yhteen.

Vaivan aikoina on pidettävä silmät luotuina uskon alkajaan ja päättäjään Jeesukseen Kristukseen. Hän on kulkenut niin raskaan tien, että hän tietää ja tuntee vaikeimmatkin vaivamme ja kiusauksemme ja kykenee meitä niistä auttamaan. Uskon ihmeellinen kokemus on tämä elävän Herran antama apu. Sentähden usko on voimakas ja ihmeellinen asia, kun se antaa meille Kristuksen. Ja kun meillä on Hän, niin meillä on kaikki, mitä tarvitsemme. Uskon kestävyys koetuksissa on kerran koitua kiitokseksi, ylistykseksi ja kunniaksi. Se on koetuksissa paljoa kallisarvoisempi kuin katoava kulta. Usko on ihmisen kallein asia. Ja muistakaamme, että heikkokin usko omistaa Kristuksen, joka voi uskon vahvistaa. Kannamme koettelemuksissa voimme yhteisesti rukoilla, että kristittyjen usko nähtäisiin kallisarvoisemmaksi kuin katoava kulta, sentähden että usko kestää koetelemukset.

L. W.

Luutn. MERCER:

LAIVASTOHYÖKKÄYS

Dardanellien linnoituksia vastaan v. 1915

Laivastohyökkäys vahvasti linnoitettua Dardanella vastaan suoritettiin maaliskuun 18 p:nä 1915; siihen ottivat osaa koko liittoutuneiden liikkuvat merivoimat, jotka oli määrätty Dardanelleille. Tämä hyökkäys olisi onnistunut, mutta miinanraivaajat eivät kyenneet puhdistamaan väylää miinakentistä, jolloin neljä liittoutuneiden taistelulaivaa iski miinoihin, ja kolme niistä upposi salmeen, vaikuttaen sen, että hyökkäys oli keskeytettävä.

Olen kirjoittanut muistini päivän tapahtumat toimiessani meriupseerikokelaana eräällä englantilaisella taisteluristeilijällä. Tehtäväni tähtystysupseerina aputulenjohtosella jätti minulle riittävästi aikaa saamaan hyvän yleissilmäyksen operatioista. Päiväkirja alkaa varhain aamulla maaliskuun 18 p:nä 1915, kun liittoutuneiden laivasto, jonka muodostavat 15 taistelulaivaa, yksi taisteluristeilijä, neljä kevyttä risteilijää, yksi lentokoneiden emälaiva, miinanraivaajia ja s-veneitä, on ankkurissa pienen kreikkalaisen Tenedos-saaren edustalla, joka sijaitsee n. 8 meripenikulman päässä Dardanellien salmen sisääntuloväylästä.

Oli tyypillinen Välimeren aamu, kun liittoutuneiden laivasto lepäsi rauhallisesti ankkurissaan. Merkinantöänien kaikueissa laivasto alkoi liikehtiä. Virren ääni ajautuu yli veden, eräällä ranskalaisella taistelulaivalla pidetään aamumessua; muutamia tunteja myöhemmin sama laiva on tuhoutuva melkein kaikkein miehineen. Kahdeksan lasin soitto kuuluu laivasta laivaan ja laivasto lähtee matkalle jättäen ankkuripaikan tyhjäksi lukuunottamatta muutamia täydennyslaivoja ja aputaisteludivisioonaa, joiden piti lähteä liikkeelle myöhemmin.

Olemme alkamaisillamme suurimman laivastohyökkäyksen Dardanelleille, mitä nämä historialliset vedet ovat koskaan kokeneet. Johtuen salaperäisyydestä joka ympäröi operatiota, ei kukaan näytä tuntevan suunnitelmia eikä uskalla arvata tuloksia. Tiedämme, että amiraaliteitin ja laivastopäällik-

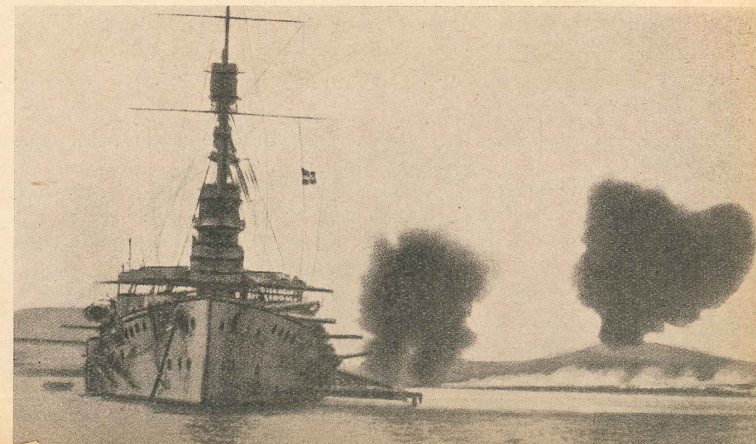
kömm vakavana pyrkimyksenä on kukistaa vahvat kapeikkoja suojelevat linnakkeet ja kulkea Marmaranmerelle. Minä henkilökohtaisesti tunnen, että edessämme oleva tehtävä on voittamaton ja että tarpeellisia valmisteluja ei ole tehty.

Hitaasti liikkuen saavumme Dardanellien suulle, sivuutamme tuhotut patterit Sedd-El-Bahrissa ja Kum-kalessa ja etenemme salmeen ensimmäisille asemillemme saapuen paikalle klo 09.00. Muutamat pienet kenttätykkiammukset tervehtivät meitä sivuuttaessamme historiallisen Troian-tasangon Aasian puolella, ja minä huomaa heliograafin aktiivisessa toiminnassa rannikolla.

Savupilvet osoittavat että Tshanakissa, lukuisien kapeikkoja vartioivien patterien keskuspaikassa toimitaan kovasti; nähtävästi siellä nopeasti peräytyy Turkin laivasto sekä pienet alukset, jotka ovat olleet ankkuroituna kaupungin ulkopuolelle. Laivamme liukuvat rannikolta toiselle kolmessa linjassa ja niihin kuuluu kaiken kokoisia ja ikäisiä ranskalaisia ja englantilaisia taistelulaivoja mitä uudenaikaisimmasta 15 tuuman tykein aseistetusta »Queen Elisabethista» vanhaan ranskalaiseen muinaisjätteeseen »Henri VI»nteen saakka, jonka loisto aika oli 25 vuotta sitten.

Taisteluryhmyitys näyttää olevan sellainen, että mitä vanhempi laiva, sitä lähempänä se on vaaravyöhykettä ja on huomattavaa, että jokainen vanhemmista aluksista kesti pommituksen, jonka alaiseksi ne joutuivat. Taistelu on nyt täydessä käynnissä. Liittoutuneiden laivasto pitää jatkuvasti yllä tarkkaa tulta ja linnakkeet avaavat peloittavan tykkitulen meitä vastaan. Onneksi ne kuitenkin tähtäävät huonosti. Kaatterit ovat tulleet perässä ja asettuvat jokaisen laivan vanaveteen, auttaakseen kelluvien miinojen upottamisessa, jos niitä huomattaisiin ja pelastaakseen eloonjääneet, jos laivoissa sattuisi joitakin vahinkoja. Ne näyttävät kuitenkin vetävän puoleensa vihollisen projektiilejä kuin magneetti ja oma kaatterimme uppoaa 11 tuuman ammuksen

Pommitus käynnissä.
Brittiläinen taistelulaiva
»Cornwallis» pommittaa
Dardanellien linnakkeita.

suorasta osumasta. Miehistö pelastuu kuin ihmeen kautta ja kiipeää laivaamme.

Raskaskaliperisia ammuksia putoilee ympärillemme ja niitä tuntuu tulevan joka suunnasta. Pian opimme eroittamaan ammuksien kaliperin ja lajin niiden erikoisesta äänestä.

Ei kestä kauan ennenkuin turkkilaiset edistyvät tulenjohtos-
sa ja rupeavat saamaan osumia. Peloittava kumahuus, jota voimakas tärinä ja lentävien kappaleitten ääni säestävät, ilmoittaa heidän ensimmäisen osumansa. Keski-
kaliperinen ammus, joka iskee yhteen vasemmanpuolen 12 tuuman tykeis-
tämme. Se ei aiheuta mitään silminnähtävää vahinkoa, mutta pelkään mitä se on vaikuttanut tämän tykin tarkkuuteen.

Nyt alkaa kerrassaan kuumat oltavat. Tulee kaksi osumaa lisää, yksi raskaskaliperinen ammus osuu tähtystysasemani alle ja aiheuttaa paniikin alemmalla tulenjohtosasemalla. Kun valot ovat kaikki sammuksissa ja miehet tärisivät pelosta ja ilmoittivat, että vettä virtaa viereiseen osastoon. Naapurimme saavat myös osumia. Me lisäämme tulitehoa ja muutamme hiukan kurssia, kun saamme hetkisen olla osumilta rauhassa. »Queen Elisabeth» ampuu nyt 15 tuuman yhteis-
laukauksia, se on loistava näky, ja ilmeisesti se tekee hyvää jälkeä, koska savupilviä nähdään kohoavan Tshanakin ympärillä.

Keulatulenjohtolla on paljon vaikeuksia liikkuvien rannikkopatterien johdosta ja sitä häiritsevät suoraan sillalle ja keulamärssyyn suunnatut ammuksiset. Annetaan määräys käyttää perätornia.

Vastapäisen rannan huolellisen tutkimuksen jälkeen lue-
len näkeväni vain 1/2 meripenikulman etäisyydellä patteri-
aseman, josta kohoaa epäilyttävää savua tiheän metsän ylä-
puolelle. Perätykitorni saa määräyksen suunnata sinne ja ampuu kolme laukausta 1400 yardin etäisyydelle. Tykit ampuvat, mutta tuloksetta. Ammunta on suoritettu jostakin erehdyksestä johtuen 14000 yardin päähän, niin että ammuks-
et putoavat mahdollisesti jonkun turkkilaisen talonpojan päälle, joka viattomana kyntää peltojaan muutaman meri-
penikulman päässä sisämaassa! Koetetaan uudelleen parem-
malla tuloksella, mutta on mahdotonta saada vaikenemaan näitä hornan kenttätukkeja. Ne on kätkeyty liian hyvin ja liikkuvat aina.

Pommitus on nyt raivoisaa. Saamme taas osuman ja Tshanakissa näkyy peloittava räjähdys, liekkejä ja savua nousee satojen jalkojen päähän. Ehkä on räjähtänyt joku ammusvarasto. Ranskalainen eskaaderi ampuu kaikilla ty-
keillään. Ihailen heidän rohkeuttaan. Meille on apuvaimia pian tulossa. Saamme ilmoituksia monista menetyksistä, mutta vielä ei ole tapahtunut mitään vakavaa materiaalin-

Kenraali Otto Liman von Sanders, saksalainen Dardanellien puolustaja.

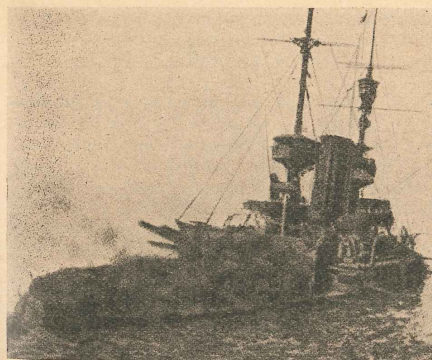
hukkaa. On onneksi, että näitä linnakkeita, vaikka ne on-
kin varustettu Kruppin tykeillä, saksalaiset eivät ole koko-
naan miehittäneet. Muuten me olisimme kaikki tunteja sit-
ten joutuneet tuhoituiksi. Pommitusta on nyt kestänyt noin
kolme tuntia ja hermoni ovat jonkun verran kiihoittuneet kun
jatkuvasti olemme laukausten myrskyn keskipesteessä. Rans-
kalaiset alukset poistuvat linjasta ja huomaa, että ne ovat
aika huonossa kunnossa. Kun katselen niiden ohikulkua sil-
mäni kohtaavat kauhean näyn. »Bouvois» peittyi muuta man
sekunnin ajan täydellisesti mustaan savu- ja höyrypilveen.
Ammus tai miina on varmasti osunut sen ammuksell ariin.
Harvat eloonjääneet, enimmäkseen lämmittäjiä, ponn'stele-
vat vedessä ja kaatterimme pelastavat ne. Tämä on mene-
tys N:o 1. »Gaulois» liikkuu vaivaloisesti ja laskee pienen
saaren rantaan salmen ulkopuolella, missä sitä tilapäisesti
korjataan. Nämä vanhat laivat ovat taistelleet hyvin, mutta
eivät voi jatkuvasti kestää uudenaikaisten tykkien tulta.
Niiden tilalle tulee vahvistus eskaaderi ja taistelu jatkuu rai-
voisana. Liikumme hiukan ja huomamme, että turkkilais-
ten tuli alkaa heikentyä. Vesitaso menee ohi kulkien mata-
talla, liian matalalla voidakseen kauan viipyä vihollisalueen
yläpuolella, ja häviää tiheensä. Nämä koneet eivät
pääse tarpeeksi ylös jotta niistä olisi paljon hyötyä.
Saan tiedon keulasillalta, että keulamärssy on saanut
osuman ja on käyttökelvoton. Tulenjohtoon ottaa kom-
mentotorni, mutta se ei voi toimia yhtä tehokkaasti
kuin päätulenjohtosama.

Keulasiltaan on myös tullut osuma, se alkaa palaa.
Saan tietää, että pieni ammus, joka on iskenyt
suoraan keulamärssyn kattoon on surmannut tai
pahasti haavoittanut 12 miestä ja 3 upseeria.
Lippu nousee ylös ja me pyydämme lupaa saada

Englantilaiset maihinnousujoukot
hyökkäävät Gallipolin niemimaalla.

jättää linja muutamiksi minuuteiksi, jotta saisimme sam-
muttaa tulen ja siirtää haavoittuneet pois. Lippulaiva
antaa luvan ja me vetäydymme pois taistelun kuumuu-
desta muutamiksi minuuteiksi. — Tuli on nyt sammunut ja
muutamat pahasti haavoittuneet lasketaan huolellisesti köy-
sien avulla kannelle. Verta tippuu tulenjohtomärssystä.
Siellä täytyy olla kammottavan näköistä. Asetumme paikal-
lemme linjaan uudistunein voimin ja päättäen kostaa mene-
tyksemme. Kello on kolmen paikkeilla ja miinanraivaus-
laivueita on tulossa salmeen. Kriittillinen hetki on tullut, sillä
meidän on ponnistettava kaikki voimamme kukistaaksemme
linnakkeet ja raivataksemme tien miinakenttien läpi.

Vihollinenkin toteaa mitä on tekeillä ja lisää tehokkuuttaan.
Ammuksia putoilee jatkuvasti ympärillämme ja miinanraiva-
ajat saavat nyt tulikasteensa. On mahdotonta, että ne voisi-
vat näin ollen ryhtyä työhönsä ja tulevat kaikki uppoamaan
ennemmin tai myöhemmin. Kello on nyt neljä ja me jälleen
lyhennämme välimatkaa ja koko eskaaderi lähenee salmea
joka on nyt vain 8600—900 yardin päässä verrattuna aamui-
seen 14000 yardin etäisyyteen. Keulasilta kytee vielä ja me-
renkulkuyhteyt on täydellisesti tuhoutunut, etumaston keski-
tuki on kokonaan lävistetty, kolmijalkamasto yksin kannat-
taa rakennetta. Me yhä jatkamme etenemistämme ja olemme
nyt hyvin lähellä Aasian rannikkoa yhä ampuen niin no-
peaan kuin voimme. Miinanraivaajien on täytynyt peräytyä
sillaaikaa suorittamatta tehtävänsä ja ne järjestäytyvät
perään odottaakseen taas vihollisen linnakkeiden kukistu-
mista. Peloittava tärähdys! Laiva nousee korkealle ja kei-
nuu ylös ja alas, kunnes asettuu. Hetken ajan vallitsee paha-
enteinen hiljaisuus, jota seuraa läpitunkeva merkitorven
ilmoitus: »Vuotojako». Äkillisen toiminnan aikana tämä huuto
vie voiton merkinannosta »toimintajakko» ja merkitsee tällä
hetkellä, että meidän on jätettävä offensiivinen toimintamme
pelastaaksemme laivan. Mitä on oikein tapahtunut? Peloit-
tava räjähdys, projektiili, miina vai torpedo? Jätän asemani
ja menen nopeasti hälytysasemalleni, joka on keulakorokkeella
ja kuljen pitkin pääkantta. Täydellinen kuri vallitsee. Siir-
ryn etumaiselle sukelluksissa olevan torpedo-osaston luukulle.
Kaikki on pimeää, savua ja höyryä nousee ja tuntuu ilkeää

Brittiläinen taistelulaiva »Irresistible» uppoamaisillaan.

Pommitettu Tshanak.

hajua. Tapaan vanhemman konemestarin ja yhdessä me sul-
jemme varaluukun tähän osastoon, joka täyttyy vedellä no-
peasti, höyryjä nousee yhä. Ilmeisesti on räjähdys tapahtu-
nut ulkopuolella jossakin läheisyydessä. Tässä osastossa on
useita miehiä, mutta ääntäkään ei kuulu ja kun se on melkein
täynnä vettä ja vallitsee sakkipimeys, emme voi huomata
elämän merkkiäkään. Vedentulvan estämiseksi konemestari
on määrännyt luukun suljettavaksi. Laivan kaltevuuskulma
on hyvin suuri.

Annetaan määräys siirtää ylös kaikki puuaines ja kaikki
esineet jotka kelluvat. Käsen miehiä ympärilläni ojent-
maan ylös hytinovia, puisia huonekaluja y.m. jotka ovat
avuksi miehille. Tilanne näyttää kriittiseltä, sillä jos laiva
uppoaisi, pelastusveneemme olisivat palasina. Menen ylä-
kannella ja kuulen, että kapteeni aikoo ajaa linnakkeiden ala-
puolelle ja että ajomme taistella 4-tuuman tykeillämme.
Tämä on epätoivoinen toimenpide, jolla emme voi saada pal-
jon aikaan. Mieheni odottavat määräyksiä. Täydellinen
järjestys vallitsee. Ammunta jatkuu ja huomaa, että yksi
tai kaksi taistelulaivaamme on surkeassa tilassa.

Miinanraivaajat eivät voi toimia ja ovat saaneet pahoja
vaurioita, koettaessaan suorittaa raivaustöitä näin mahdot-
tomissa olosuhteissa. Eräs risteilijä lähetetään meitä saatta-
maan ja me käännymme vastahakoisesti ja etenemme hi-
taasti pois toimintanäyttämöltä. Tuntuu siltä kuin suuri
hyökkäys olisi epäonnistunut. Yleisen mielipiteen mukaan
me olemme iskenet miinaan, mutta huhuillaan myös, että on
nähty torpedoja. Joka tapauksessa se on iskenyt pahan
iskun laivallemme tehden sen melkein käyttökelvottomaksi.
Konemestari ilmoittavat, että he kykenevät aikaansaamaan
10 solmun nopeuden, mutta kattilahuoneen N:o 1 kattilat
toimivat huonosti. Kuulen, että melkein koko etumärssyn
miehistö, tykistöpäällikkömme ja kaksi muuta upseeria mu-

LUOLAT

Ihmissuku on liika vanha, ei auta, taantuu taantumistaan. Käy hissukseen yhä hissaitavammaksi, haihattelee. Sitä enemmän mitä pitempi epänormaaleja eli n.s. rauhan ajan-jaksoja pääsee tulemaan normaaliolotilan, sotien, välillä. Nyt se on taas nähty.

Toista oli ihmissuvun nuoruuden aikoina, jolloin otsia eivät pullistelleet kaikkinaiset tuulentuvat, vaan niissä eli vielä alkukantainen tuore käsitys. Silloin ihminen tunsii osansa elämän survinmyllyssä. Ja toimi olemassaolona vallitsevien lakien mukaan.

Ihmistä painaa perisyntinä mielikuvituksen virva, aiheut-taen lankeemuksia tyhjään yhä ja uudelleen, ja muisti kun on niin onnettoman lyhyt, ettei ole oppia ikä kaikki.

Hädän tullen sitten kyllä koetetaan pusertaa pään onka-loista vanhan viisauden riekaleisia säikeitä. Tulee eri kiire yrittää muistaa miten alkuvanhukset menettelivät ja käyt-täytyivät ja kokea samaa matkia.

Kuinkas eikös käynyt nytkin, kun äskeinen selkkaus alkoi jylhistellä yläilmoista! Tulipas kuin tulikin kysyntä piilopir-teistä ja suojaluolista.

Ennen vanhaan oli semmoisiin vараuduttu. Huolto oli niin yksinkertaisen selkeästi järjestetty, että se toimi. — Uroot silloin vain nousivat makuuksiltaan vaaraa tähyämään, pöyhivistivät rintansa, eikä heidän tarvinnut heti ruveta sota-partaa kasvattamaan, heillä se oli jo. Varustus oli kenttä-kelpoinen. Kun he hyvin oivalsivat, että esim. turkkiin saanti esim. Skandinaaviaa eli yleensä naapurimaasta oli mahdo-tonta ennen selkkauksen päättymistä, niin he kasvattivat oman nahkansa paksuvillaiseksi.

Perheet evakuoivat itsensä tässä vielä takasatavuosina vartavasten laadittuihin piilopirtteihin. Ei siihen käytetty rautateitä, koska semmoisia myöten on mahdotonta siirtää suuria ihmislauvoja yht'aikaa. Piilopirtit olivat tarkoituk-senmukaisesti sisäänlämpiäviä, jottei savu ilmaisi ilmaan näitä sotilaallisia kohteita.

Naiset käsittivät, että he eivät mitenkään evakuointikii-reessä ehtisi juosta monesta muotiliikkeestä etsimässä sopi-vanvärisiä läppälakkeja, ja siksi he ajoissa antoivat kampaaj-ansa olla sekoittamatta korvia suojaavaa kampaustaan.

Jos katsahdetaan vielä kauemmas taapäin, hamaan esi-historialliseen aikaan asti, niin voidaan havaita miten kauko-

kaanluettuna, ovat kuolleet ja että 70 miestä ja yksi upseeri ovat tietämättömissä veden täyttämässä osastossa. Toivon vain, että he kuolisivat nopeasti, kun heillä ei ole nyt mitään elämisen toivoa.

Kuljemme hitaasti salmea alas ja koko ajan meitä ampuvat nuo hirvittävät kenttätykit, joiden ammuksat ulvoen lentä-vät ylitsemme. Olemme ulkona salmesta ja pysymme on-neksi vielä pinnalla. Suuntaamme kohti tukikohtaamme Tenedosta, ohi »Gauloisen», joka on edelleen karilla ja melkein veden peitossa. Siihen oli osunut muutamia 14 tuuman am-muksia.

Menemme lähelle rantaa ja ankuroimme noin viiden jalan syvyydelle siltä varalta, että laiva vielä vajois. Sairaala-

näköinen sen ajan ihminen oli: hän oli jo varmuuden vuoksi mennyt asumaan keksitään sellainenkin kuin pommikone. Eipä olisi hänen päähänsä pälkähtänyt ruveta lapsellisesti rakentelemaan kaikenkin näköisiä, siistejä ja sileitä taloja oikein muka nykyajan mukavuuksiin, terveysnäkökohdin ja -ikkunoin. Ja järjestellen niihin itselleen peloksi ihan jär-jestyssääntöjä siitä milloin ei saa kolistella, ei soittaa pianoa, ei pudistella parvekkeilta pölyjä.

Eipä hän myöskään suotta totutellut syömään keitettyjä ruokia, koska tiesi ettei viholliselta kuitenkaan ollut saata-vissa tarvittavia kenttäkeittiöitä. Ei yleensä mihinkään tulen avulla tehtäviin ruokiin, sillä hän kaukonäki, että selkkausta edeltävien huhujen aikana kuitenkin puodesta otetaan kaikki tulitikut — ovilla vain lappu: tikut loppu.

Yleensä: ei ylemmäs kuin siivittä kantai; mieluummin sy-vennäs.

Juolahtanutkaan ei mieleen lähteä epävakaisille merille ajelehtimaan, koska oli vakuutettu että ne kuitenkin tullaan miinoittamaan. — Kenttäpostistakin hän tapahtumapaikan ja kotirintaman välillä viisi; sehän kuitenkin viipyy tai sitten tuo masentavia viestejä, tuo tai vie. Radiosta hän ei tahtonut kuulla mitään; valhepropagandalla ei ollut kärkeä kivi-kaudella.

Ja tosiasiana pysyy, että kun näin meneteltiin, niin yhtään ainoata taloa ei palanut, kappalettakaan kaupunkia ei men-nyt raunioiksi, kukaan ei joutunut entistä huonompiin oloihin.

— — —
Kun nyt kanssamme ystävällisissä suhteissa elävä, väljä-sydäminen auttajamme tuli ohjaamaan maamme uudelleen rakentamistyötä, raivaten pois vanhoja puutaloja niin suuren määrän kuin muilta töiltään suinkin ehti, jouti ja jaksoi, niin eiköpäs olisi täys' syy ottaa varresta edellä pikalapileikkauksiin kosketeltuja näkökohtia, ja pyrkiä laajasti syventämään asutuspolitiikkaamme? Mutta kiirehkösti, ennen seuraavia kertausharjoituksia. Kun nyt kumminkin on rakennettava uudet olopaikat paikattomiksi jääneille, niin virkakoneistoille kuin koko yhteiselle evakkokansalle, ihan ensi kiireeksi. Ja sen jälkeen koko muu kansa perässä:

Palatkaamme luonnon luoliin.

L. V.

laiva tulee korjaamaan haavoittuneet. Lääkäri kertoo, että granaatin sirpale oli erältä mieheltä ajannut hopeisen tuli-tikkulaatikon ruumiin läpi sääreen, joka tapaus kuvastaa uudenaikaisen tykkitulen vaikutusta.

Pelastusoperatiot jatkuivat koko yön. Laivan ulkorungossa on ammittava 60 jalkaa pitkä ja 20 jalkaa syvä aukko. Lai-vaan oli tullut arviolta 5000 tonnia vettä. Saamme tietää, että kaksi muuta taistelulaivaa on miinojen vaikutuksesta upponut salmeen, mutta onneksi ei miehistömenetys ollut suuri.

Näin päättyi puhtaasti »laivastollinen» hyökkäys Dardanel-leja vastaan ja tulevaisuudessa nähdään, milloin seuraava kunnianhimoinen yritys tehdään.

S-VENETAKTIIKASTA

(Marine Rundschau v. 1936)

Jos jonkun maan elintarpeiden tuonnin estämistä pidetään ainoana keinona, jolla merivalta voi saada aikaan sodan rat-kaisun tai edistää sitä, niin täytyy rajoittamattoman sukelus-venekauppasodan olla yhtä likeinen meriofensiivimuoto kuin meritaistelukin. Tätä uudenlaatuista vaaraa ei Eng-lannin maailmanvalta, joka on kaikkein suurimmassa mää-rässä riippuvainen merentakaisesta tuonnista, ole onnistunut s-veneen kansainvälisen kumoamisen avulla kokonaan syr-jäyttämään. Mutta sen on onnistunut taivuttaa joukko val-tioita molemmipuoliseen sopimukseen rajoittamattomasta s-venesodasta luopumiseksi, ja on tunnettua, että Saksan luopuminen tapahtui sellaisessa muodossa, että mitkään ehdot eivät tulleet kysymykseen. Monet tosin epäilevät sitä, että tehdyt sopimukset joka suhteessa kestäisivät jonkun elämästä ja kuolemasta käytävän sodan tulikokeen. Laajalle levinnyt englantilainen laivastoikakauslehti »Naval and Military Record» on vielä äskettäin lausunut julki tämän epä-lyyn, joka maailmansodan kokemusten mukaan tuntuu oikeutetulta. Samoin oli vähää ennen Kapitän zur See Bartenbach suurien laivastojen s-venekehityksen päämääriä koskevassa yleiskatsauksessaan tullut siihen tulokseen, että nämä laivastot myös tämän luopumista koskevan sopimuksen jälkeen ovat edelleenkin varustautuneet s-venetyypeillä, jotka selvästi on rakennettu kaupan hävitystarkoituksessa kaikilla maailmankaupan välillä, että niitä siis ajatellaan käytettä-väksi kauppasodassa. Tämä ei lopultakaan voi ihmettyttää: maailmanhistoriassa ainoalaatuinen saksalainen s-veneidn menestys vihollisen tuonnin vastustajana ja heidän suurien alustensa voimattomuus sitä vastaan ei voinut olla teke-mättä meristrategisiin käsitkyisiin syvää ja pysyvää vaiku-tusta.

Jos siis s-vene erillisenä asena vastoin odotuksia ilmaisi suurimman voimansa vihollisen tuontitonniston upottami-sessa, jonka suhteen tykistölaivojen muodostamat laivastot pysyivät voimattomina, niin se ei täyttänyt toiveita, joita sekä saksalaisten että englantilaisten puolella oli pantu uuteen aseeseen vedenpäällisten taisteluväimien vastusta-jana. Alusta alkaen se kyllä saavutti Otto Weddingenin kuolemattoman teon johdosta pelätyn aseman merisodan-välineitten joukossa sekä runsaasti arvokkaita yllätystulok-sia. Mutta suurtaistelulaivan tuhoaminen valmistetussa yksikössä — ja sen mukana voimien tasoitus heikomman hyvaksi — oli siltä kielletty. Sen täytyi vain rajoittua vai-keuttamaan ja lamauttamaan monella tavalla taistelueskaa-derien strategisia ja taktillisia liikeitä.

Myöskin tämä, joka tapauksessa huomattava vaikutus onnistui sille erillisenä asena. Sitä vastoin osoittautui alussa vallitseva käsitys s-veneidn äärimmäisen tehokasta käytöstä petolliseksi. Sen vieminen laivaston taistelupaikalle sekä nopeampien s-veneidn mukaan ottaminen päävoiman ret-kille, jotta ne sopivan tilaisuuden tullen järjestettäisiin vihol-lista vastaan, ei ollut menestyksellistä taktiikkaa. Tällaista

kiinteää yhteistoimintaa vastustaa ilmeisesti kummankin taisteluvälineen pohjimmainen erilaisuus: näkyvän suurempi taisteluvoima, näkymättömän yllättävä hyökkäys väijytyk-sestä. Kun ei myöskään väijyntä vihollisen tukikohtien edessä saanut aikaan mitään ihmeellisiä tuloksia, koetti sak-salainen johto uutta tapaa, irtonaista yhteistoimintaa lai-vaston ja s-veneidn välillä, jotka useampiin liikkuviin linjoihin vihollisen todennäköisille kulkuteille järjestettyinä tilanteen mukaan siirtyivät johdon radioilmoitusten mukaan. Näille linjoille piti saada vihollisen laivasto pinta-aluksien houkutuskeinoilla tai manövereilla. Tätä taktiikkaa oli »kokonaistulokseen nähden kerrassaan tyydyttävää ja perus-tuksena jatkuvalle tämänlaatukselle käytölle» (Spindler). Myös amiraali Castex pitää sitä vielä tehokkaimpana antau-tumatta silti liioiteltuihin odotuksiin. Sillä s-veneen heik-kouksia: sen pinta-aluksiin verrattuna pienempää nopeutta, huonompaa näkyvääsyvyyttä ja rajoitettua merkinantokykyä veden alla, ei vuosikymmenien kehitys ole poistanut. Mutta ilmaantui uusi keino, mihin jo kontra-amiraali Spindler (1928) oli viittannut: ilma-ase on olemuksensa perusteella kutsuttu olemaan s-veneen tehokkaana täydennyksenä. Mitä tuloksia tästä voidaan luvata, sitä tutkii v. 1931 ja 1932:n jälkeen alankomaalaisen laivaston Intiassa suorittamien har-joitusten mukaan kontra-amiraali (a.D.) Bosma seuraavassa »Marinebladn» syyskuun numerosta 1935 otetussa tutkimuk-sessaan »ajanmukaisen alankomaalaisen s-venetaktiikan peri-aatteista».

Kun vanhassa koulussa puhuttiin s-veneidn käytöstä sodassa, niin ajateltiin pääasiassa linjoja, jotka järjestettiin sellaisiin paikkoihin, joista luultiin vihollisen kulkevan. Sitä varten mietittiin useita muotoja, joille kauttaaltaan oli tunnusmerkillistä jähkykyys ja joiden nimitys vartioasema viittasi johtojatukseen passiiviseen olemukseen. Koko aja-tus perustui tietoisuuteen, että s-vene ei voi nopeasti muuttua olinpaikkaansa ja voi itse vähän suorittaa tiedusteluja niin kauan kuin ei ollut käytettävissä riittäviä keinoja jatkuvien tietojen hankkimiseksi s-veneille vihollisen olinpaikasta ja liikkeistä. Tätä vahvistivat saksalaisten tulokset ahtailla ja vilkasliikkeisillä Pohjanmeren, Adrianmeren y.m. vesillä, sodassa, jossa vilkkaan kauppalaivakulun estäminen ja tuhoaminen jo aikaisin astui etualalle. Tämä taktiikka omak-suttiin paremman puutteessa s-veneitämme varten Itä-Intian saaristomerissä leviten kahteen kolmasosaan koko Euroopasta ja sotaa varten, joka varmasti ei ensi sijassa suuntaudu kauppalaivoja vastaan.

Luonnollisesti oltiin selvillä siitä, että tätä taktiikkaa käyt-täen s-veneillämme, joiden piti muodostaa laivastomme pää-asiallinen hyökkäysase, oli hyvin vähän toiveita todellisen vahingon tuottamisesta vihollisen sotalaivoille. Tämä tak-tiikka suuntautuikin sitten etupäässä jotakin suurta saat-tuetta, kuljetuslaivastoa vastaan, joka saattoi esiintyä vaa-rallisena uhkana aasialaisen valtakuntamme valloittamiselle.

Tällainen uhkaus otettiin niin vakavalta kannalta, että se tosiasia joutui kokonaan syrjään, että me s-veneiden päävoimillamme oikeastaan niin vähän kykenimme vastustamaan — jollei nyt kaikkein vakavinta, niin kuitenkin hyvin todennäköistä — vaaraa, jonka aiheuttaisi jokin muu vihollisen toiminta alankomaalais-intialaisella saaristomerellä. Johtopäätökset siitä eivät ole saavuttaneet sitä huomiota, minkä ne ansaitsevat.

Jos yllämainitut väijyntäasemat olivat pääasiallisesti maantieteellisesti määrättyjä — sidottuina niin sanoaksemme maantieteellisesti huomattaviin kohtiin, joiden kohtalokas vetovoima jo on aiheuttanut useampia kuin yhden erehdyksen — niin laajeni tämä toiminta s-veneidä ja pinta-alusten taisteluvoimien välisen kiinteän taktillisen yhteistoiminnan johdosta. Ajatuksen kulku oli siis seuraava: Pinta-alukset koettavat päästä kosketukseen tykistöllisesti voimakkaamman vihollisen kanssa, s-venelinjä järjestetään läheisyyteen, ja sitten pinta-aluksemme houkuttelevat perääntyessään vihollisen kulkemaan näiden linjojen yli toivossa hankkia täten s-veneille mahdollisuus torpedo-osumiin.

Missä nyt on suuri virhe, joka ilmenee yllä ilmaistussa linjojen sijoittamismenetelmässä? Se on siinä, että molemmissa tapauksissa valitaan s-veneidä toimintaan varten ajankohta tai paikka, missä on odotettavissa vihollisen torjunnan muodostuvan mahdollisimman suureksi. Paikat väijyntäasemia varten valitaan sentähden, että maantieteelliset olosuhteet niissä eivät ole epäedullisia s-venehyökkäyksille. Vihollinen huomaa luonnollisesti meidän pyrkivän siihen, että tavoitaisimme sen siellä s-veneillämme. Jos vihollinen siis kaikista huolimatta päättää valita tämän tien tai on jostain syystä pakotettu siihen, silloin se tekee kaikkensa, niin pian kuin se on saapunut kysymyksessä olevalle alueelle, taistellakseen niin tehokkaasti kuin mahdollista s-venevarausta vastaan. Se voi ehkä sivuuttaa paikan yöllä, ja jos se ei niin tee, silloin kulkee se siellä suurella nopeudella ja ohjaa voimakasta mut-

kailukurssia. Jo tämä vähentää tavattomasti s-veneidä toiveita torpedo-osumista. Mutta edelleen joutuu tähyystajaa aikaa myöten jännittämään äärimmilleen tarkkaavaisuuttaan ja täydellä voimalla pannaan toimeen sekä lähtötorjunta-hävittäjien ja lentokoneiden avulla että myös kaukotorjunta. Tämän tilanteen ylläpitäminen päivä- ja viikkokausia yhtä tehokkaana, ei tosin ole mahdollista, sillä ylenmääräinen polttoaineen kulutus ja henkilökunnan uupuminen ovat esteenä, mutta erikoisolosuhteissa, kun sivuutetaan jotakin maantieteellisesti tärkeitä kohtia, voidaan henkilökunnalta ja materiaalilta vaatia parasta. — Sen mukaan ovat tällaisissa kohdissa toiveet siitä, että s-venemme aiheuttaisivat mainittavan arvoista vahinkoa vihollisen sotalaivoille, äärimmäisen pienet. Sen sijaan on mitä suurin mahdollisuus itse tulla tuhotuksi. Taktiikkana on tämä menetelmä kelpaamaton, sitä voidaan noudattaa ainoastaan erikoisissa olosuhteissa. Lienee jo selvää, että jos yllämainittu kiinteä taktillinen yhteistoiminta pinta-alusten ja s-veneidä välillä vallitsee, eivät olosuhteet jälkikäsitteille ole paljon edullisemmat. Tykistötaistelu, joka varmasti aloittaa tämän taistelutoiminnan, saa aikaan, että vihollinen kulkee mitä suurimmalla vauhdilla, ja että tämän taistelun aikana tapahtuu usein kurssimuutoksia. Silloinkin kun tämän mukaan pinta-alusteluvoimillemme onnistuu vetäytyä vihollisen s-venelinjojemme yli, on näissä olosuhteissa toivo yksityisestä torpedo-osumasta vielä aivan vähäinen. Edelleen on molemminpuolinen tiedotus olinpaikasta pinta-alusten ja s-veneidä välillä meripenikulmamäärältä epätarkka, joten on hyvin luultavaa, että koko yritys epäonnistuu. Jos vielä ajatellaan, että laivojemme täytyy jonnekin varmasti ottaa huomioon tykistöllisiä haittoja suunnitelmia täyttämään pantaessa, niin on selvää, että tässä syntyy varjopuolia ilman, että niiden vastapainoksi voidaan mainittavasti toivoa mitään etuja. Niin, vielä pahempaa! Kun koetetaan tällä tavalla s-veneeä saada läheiseen yhteistoimintaan pinta-alusten kanssa, vietään niiltä vielä suuremmat toiveet vihollisen vastustamisesta itsenäisellä toiminnalla pääasiassa käyttämällä lentotiedustelua. Tässä siis jälleen taistelutapa, jota säännöllisestön vältettävä ja käytettävä vain ehkä aivan erikoisissa olosuhteissa.

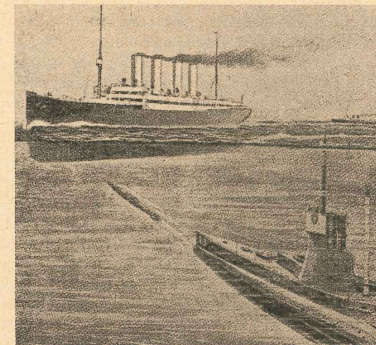
Tähän asti esitetyt harkinnat ovat vaikuttaneet, että uusi koulu on kääntänyt katseensa uusille urille. Lähtökohtana oli ajatus: koska s-veneeä ovat puolustuslaivastomme päähyökkäysase, niin täytyy niiden myös kyetä etsimään vihollisen sotalaivoja ja hyökkäämään niitä vastaan kaikilla missä ne ovat tehtäviään suorittamassa. Tämä ajatus pitää paikkansa erikseen jokaisesta tietystä sotatapauksesta, se ei

Naamioidulla s-venehävittäjällä valmistaudutaan taisteluun.

erustu mihinkään erikoiseen tilanteeseen, vaan on yleisätevä. Etsinnän suorittamiseksi on tarpeen tiedustelu ja tiedonanto. Lentokoneen ja radion on oltava näinä välineinä. Niin kauan kuin niiden kehitys ei vielä tyydytä niille tässä tarkoituksessa asetettavia vaatimuksia, on taktikoiden velvollisuus esittää tarkasti nämä vaatimukset, jotta tekniikka, etsiessään uusia mahdollisuuksia, voisi käyttää niitä hyväkseen.

Miten on nyt meneteltävä? Jo sodanvaaran mahdollisuuden ilmaantuessa täytyy lentotiedustelun hankkia tietoa kaikesta, mikä lähestyy tai saapuu saaristoomme. Mitä kauemmaksi tämä tiedustelu ulotetaan, sitä suurempi on mahdollisuus sulkea eräitä aukkoja mm. epäedullisten sääsuhteiden johdosta. Asemiksi tiedustelulentokoneille tulevat kysymykseen, Soerabajan tukikohtaa lukuunottamatta, ensisijassa sellaiset paikat, joita jo muista syistä täytyy vartioida tai puolustaa (mm. öljysatamat) ja edelleen lukuisat lymypaikat, joita ennenkaikkea on Sunda-, Malaka-, Karimato- ja Makassar-salmista tai niiden läheisyydessä, mikäli laivojen on vaikea päästä niihin mereltä käsin. Myös Molukeilla on tällaisia lymypaikkoja. Sinne voidaan sijoittaa käyttöaineita ja täydennysosia. Tämän esittäminen lähemmin ei kuulu tähän. Se on ainakin selvää, että ylipäällikkö voi tällä tavalla saada tarpeelliset tiedot siitä alueesta mihin s-veneeä on asetettava.

S-veneellä on vedenpäälliseen laivaan nähden eräitä varjopuolia, joista tässä ennen kaikkea on mainittava sen pieni toimintasäde ja pieni näköpiiri, silloinkin kun se kulkee veden päällä. Mutta kaikkiin muihin taisteluvälineisiin verrattuna on sillä mahdollisuus esiintyä täysin yllättäen. Se kykenee

Kaariohva S-venen hyökkäyksestä.

hyökkäämään vihollisen taisteluvoimaa vastaan sellaisena aikana ja sellaisessa paikassa, jotka eivät millään tavoin ilmaise sen olemassaoloa ja näin ollen hetkenä, jolloin vihollisella ei ole mitään syytä panna toimeen tehokkainta s-venetorjuntaa. Mutta sitten täytyy myös alusta loppuun asti mitä ankarimmin pitää salassa kaikki mikä koskee s-veneidä olinpaikkaa. Ennenkaikkea täytyy jokaisen s-venen merellä tarkasti huolehtia siitä ettei sitä nähdä (... ettei sitä kuulla, eikä oteta suuntimaa.) Tämä on varmasti mahdollista Intian saaristomeressä suhteellisen vähäisine laivaliikenteineen,

Maanpuolustusväki!

Hankkikaa itsellenne kestäviä
ja käytännöllisiä

KONESILTA

emaljiastioita, joissa metallin kovuus ja posliinin hienous yhtyvät. KONESILTA-emaljiastiat takaavat Teille maukkaan ja kypsytteen aterian, käytettäköön niitä sitten kaupunkiasunnon sähkö- tai kaasuliedellä tai ulkona maastossa tekemällännä nuotiotulella.

Helposti puhdistettava välkkyvän sileä emalji-pinta on kestävyyydessään ensiluokkainen.

HUOKEITA, KÄYTÄNNÖLLISIÄ, KOTIMAISIA.

Wärtsilä-yhtymä O/Y

MYynti

HELSINKI . Sörn. Rantatie 9 . Puhelin 70 171 (vaihte)

(mikäli tarvitaan, lentotiedustelun avulla), eikä se aiheuta mitään erikoista viipymistä etenemisessä niin kauan kuin ei ole olemassa vihollisen tiedustelutorjuntaa. — Tässä yhteydessä on selvää, että s-veneidä etenemisen suoranainen suojeleminen on epätarkoituksenmukaista, koska se vaikeuttaa salassapitamista. Niitä taisteluvoimia, joita tarvittaisiin tähän tarkoitukseen, voidaan paremmin käyttää muualla.

Heti kun tiedetään, että vihollisen taisteluvoimat ilmeisesti pyrkivät johonkin päämaaliin saaristomeren sisäpuolella, koettaa lentotiedustelu säilyttää kosketuksen sen kanssa ja saavuttaa se joka kerta aamun koittaessa s-veneit, jotka ovat sotasatamassa tai aputukikohdissa tai niiden läheisyydessä, lähtevät matkaan ja koettavat niin pian kuin mahdollista päästä vihollisen todennäköisimmälle etenemistielle. Ne kulkevat veden päällä jos se on mahdollista ilmitulemisvaaratta. Ne sukeltavat joka kerta kun näkevät aluksen tai lentokoneen. Ne karttavat rannikkoa ja suuria kalastajaryhmiä. Ja lopulta tulee etenemisen nopeus niin säännöstellä, että saadun tiedusteluilmoituksen perusteella mahdollisimman nopeasti voidaan päivällä odottaa taisteluskoketusta viholliseen. «Mahdollisimman nopeasti» ei kuitenkaan saa merkitä «aamun koittaessa», koska useimmissa tapauksissa täytyy odottaa lentäjien iltatiedustelun tuloksia ja s-veneidä siis huolehtia siitä, että ne sinä ajankohtana vielä ovat kyllin lähellä vihollisen edessä voidakseen saada sen kiinni.

Niinä tapauksessa, ettei ole mitään toiveita vihollisen lentotiedustelusta eikä mahdollisuutta hyökätä odottamatta vihollisen kimppuun, suoritetaan etenemisen yksinkertaisimmassa muodostelmassa. Yksikkö on silloin varmistettu ja kaskyjen jäko voi kokonaan rajoittua eri optillisiin viestitysvälineisiin. Suljetussa yksikössä etenemisellä on erilaisia haittoja. Yksikkö täytyy hajottaa heti kun sen täytyy mennä sukeluksiin. Tämä, samoin kuin sukelamisen jälkeen uudelleen järjestäytymisen vaatii paljon aikaa. Sitä paitsi on — jos ryhmän täytyy sukeltaa lentokoneiden läheisyydessä — ennen sukelamista huomattava tulomisen mahdollisuus paljon suurempi suljetussa kuin irrallisessa muodostelmassa. Jos täytyy sukeltaa kun odottamatta työnnyttään päin vihollista, niin alentaa erilleen vetäytymisestä johtuva ajanhukka huomattavasti mahdollisuutta päästä hyökkäämään. Sen tähden on suljettua etenemistä päivällä suositeltava vain silloin, kun ei ole mitään toiveita välittömästä kosketuksesta vihollisen kanssa. Yöllä on suljettu eteneminen sääntönä, s.o. kerääntymisen täytyy tapahtua ennen pimeän tuloa, hajaantumisen ennen aamunkoittoa.

Niin pian kuin on päästy kosketukseen vihollisen lähi-suojan kanssa, veneet kulkevat pysyvästi veden alla. Siihen hetkeen asti on laivueenpäällikön tai ryhmänjohtajan yhteinen johto mahdollinen ja tarpeen, minkä avulla säännöstellään molemminpuolinen asema, toisinaan myös laivueiden asema toisiinsa nähden. Tämä riippuu m.m. maalin muodostelmasta, strategisesta mutkailuudesta sekä s-veneidä ja tiedustelutukikoneiden molemminpuolisen paikanmääräyksen tarkkuudesta. Säännöllisesti valitaan syvyysjako, jonka leveys ei ole suurempi kuin on tarpeen vihollisen kiinnittämiseksi. Täten saavutetaan parhaat suljetun hyökkäyksen mahdollisuudet, mikä on tarpeen suuremman vahingon aikaansaanmiseksi viholliselle ja sen varaan täytyy kaikki laskea, sillä s-veneille täytyy toiveiden jatkutusta tai toistetusta

hyökkäyksestä olla mahdollisia, koska vihollinen ensimmäisen torpedoiskuratsignaalin jälkeen koettaa kovalla vauhdilla jättää taistelulentäjä ja s-venetorjunta pannaan käyntiin täydellä voimalla. — Siitä hetkestä lähtien, jolloin s-veneit sukeltavat lopullisesti, on kaikki johto mahdotonta ja komentajat toimivat itsenäisesti harjoituksissa kehitetyn taktiikan mukaan.

Mitä tulee lentotiedusteluun, mainittakoon tässä vielä, että samoin kuin kaikki muu tiedustelu, täytyy sekin kohdistaa näkemiseen tulematta nähdä. Se on tarpeen, jotta vihollinen ei missään tapauksessa saisi lentäjämme ilmaantumisesta merkkiä siitä, ovatko muut taisteluvoimamme paikalla vai eivät, ja samoin, jotta ei sen torjunnan huomio kohdistuisi ilmatiedusteluun. On itsestään selvää, että on välttämätöntä tässä suhteessa koota kokemuksia harjoituksissa samoin kuin lentokoneen ja s-veneen välisen viestiyhteyden suhteen. Tämä tapahtui, jotta s-veneidä ilmitulon mahdollisuus pieneni, tavallisesti kokoonkutsutun avulla, mikä luonnollisesti taas vaatii paljon harjoitusta.

Yläolevassa luvun riittävän selvästi osoittaneeni, millä tavalla s-veneitämme täytyy menetellä Intian saaristomeren, että niillä tavallisissa olosuhteissa olisi parhaimmat toiveet tuottaa viholliselle vahinkoa ja samalla saattaa se sielullisen rasituksen alaiseksi, minkä kaikkialla uhkaava s-venevaara aiheuttaa. — On itsestään selvää, että on olemassa lukemattomia erikoistapauksia, joissa voidaan ja täytyy menetellä toisin ja joihin nähden ne ajatukset, jotka olen esittänyt hylkäämään taktiikkaa vastaan kokonaan tai osaksi täytyy ottaa huomioon kaikkine niihin liittyvine tapionäkökohdineen.

Olen kuitenkin vakuuttettu siitä, että voidaan saavuttaa myös aivan erikoisia tapauksia varten tarvittavaa kokemusta ja suorituskykyä, jos harjoitellaan minun osoittamani suunnan mukaan, kuten tehtiin 1931 ja 1932 Intiassa. Sillä tavalla saavutetaan se, mikä kaikissa olosuhteissa on tarpeen: ne ovat pääasiassa:

1. Täysin salassa tapahtuva eteneminen.
2. Tarmokkuus ja hyökkäyksenhenki.
3. Näkymätön hyökkäys.
4. Etevä tiedustelu ja tiedonanto ja suuri taitavuus viestityksessä.

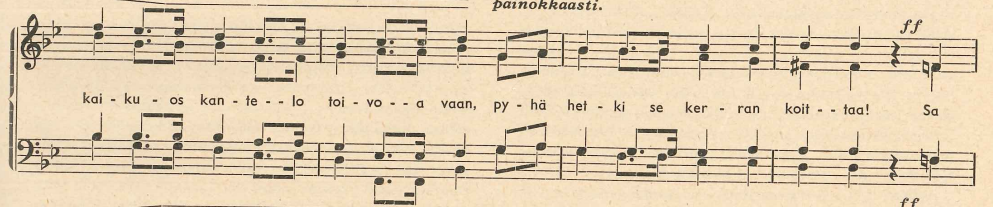
Lopuksi vielä joku sana vedenpäällisistä taisteluvoimista. Alussa olen pitänyt sääntönä sitä, että läheinen taktillinen yhteistoiminta sukelusveneidä ja vedenpäällisten taisteluvoimien välillä on hyljättävä. Tämä voisi johtaa ajatukseen, että minä siis pitäisin s-veneitä ja lentokoneista muodostettua taisteluvoimaa riittävänä suojelemaan puolueettomuuttamme tai aluettamme. Mikään ei ole vähemmän totta. Vihollinen joka odottaa vain näitä kahta asetta vastustajakseen, ja jonka ei tarvitse ottaa lukuun tykistölaivojen, kuten risteilijöittemme esiintymistä, voisi meihin nähden supistaa suuresti materiaaliaan, niin että merivoimamme torjuntavaikutukset tulisivat olemaan pieniä kustannuksiin nähden; siis hyvin epätaloudellinen työskentelytapa. Hävittäjien pelkällä läsnäololla olisi vain vähän vaikutusta, koska niiden tulivoima on pieni, kun taas niiden vastusvoima kerta kaikkiaan on riittämätön. Tästä syystä ovat risteilijät välttämättömiä, joiden taisteluarvo uisimpaan ulkomaiseen risteilijään verrattuna on sama kuin J.M.S. «Jawan» ja «Sumatran» taisteluarvo verrattuna toisiin samanaikaisiin laivoihin.

VIENAN MARSSI

(Vilho Angervo)

Mieskuorolle säveltänyt
Juho Angervo (1923)

Pontevasti.

PR 47

Kuvitelma tulevaisuuden sodasta vuodelta 1960

Vuoden 1940 jälkeen oli Pohjola saanut elää jotakuinkin rauhassa, mutta syksyllä 1960 alkoi tilanteessa jälleen tuntua palaneen käryä. Väsyttään sotaan v. 1943 olivat Euroopan nääntyneet kansat taas löytäneet yhteiseksi iskulauseeseen tuon kuluneen: »Ei koskaan enään sota!», mutta sehän ei tietystikään merkinnyt mitään. Uudelleen perustettu Kansainliitto oli pitänyt joitakin kokouksia, mutta kuollut pian sen jälkeen luonnollisen kuoleman, josta sitä ei edes teko-hengityksen avulla saatu virkoamaan. Rauhankonferenssien päätöslauselmat ja juhlallisesti ratifioitujen sopimusten monet »kohdat» olivat jääneet makulatuurin arvoon, kuten aina ennenkin... Vuoden 1960 syksyllä valmistui onneton Eurooppa jälleen viettämään veristä kyöpelinsapattia vanhaan tapansa.

Tekniikka oli tietystikin kulkenut seitsemänpenikulman saappailta eteenpäin. Huhuttiin uusista ja ihmeellisistä aseista, joiden pasifistit uskoivat tekevän uuden sodan mahdottomaksi, mutta jotka todellisuudessa tulisivat tekemään sen entistäkin julmemmaksi. Ihmeellistä kyllä, kuuluivat useimmat noiden »salaisien» aseiden keksijät juuri ikuisesta rauhasta unelmoiviin ja siihen vilpittömästi uskoviin pasifisteihin — kuten aina ennenkin!

Entisistä kokemuksistaan viisastuneina oli Suomenkin tasavalta viimeisten kahdenkymmenen vuoden aikana varustautunut tehokkaasti, vaikkakin mahdollisimman salaisesti. Ilmatorjuntapattereiden lukumäärää oli lisätty, linnoitusvyöhykkeitä valettu betonista maan uumeniin ja riikin rajalinjaa oli kohonnut omituisia, tornimaisia, rakennuksia, joiden virallisesti selitettiin olevan jossakin yhteydessä Yleisradion televisiolahtetysten kanssa, mutta joilla yleisesti uumoitiin olevan jokin sotilaallinen merkitys. Ainakin vartioivat niitä sotilasjoukkueet, eikä asiattomia päästetty kurkistelemaan niiden lähettävälle. Jotkut olivat yrittäneet, mutta joutuneet tekemisiin suomalaisen oikeudenkäytön kanssa.

Aseman P.R. (Puolustus-Radio) 47 tornihuoneessa valvoi ylimääräisiin kertausharjoituksiin kutsuttu res. vänrikki ja polyteekkari Väinö Partanen yksinään ja huvitteli samalla tavoin kuin eräs entinen Ranskan kuningas — olemalla ikävissään. Pöydällä oli avoinna puoliväliin luettu salapoliisiroomaani, mutta lukeminen ei tuntunut huvittavan. Sankari-salapoliisin seikkailut olivat liian uskottomia, hänen nerokkaat johtopäätöksensä typeriä ja suomennos huonoa, kuten tavallisesti...

Televisioradion vastaanottimessa liikkui piirretty kuvasarja monnista, joka alinomaa astui vesilätäkköihin, joihin hänellä, res.vänrikki Partasen mielestä ei ollut mitään asiaa. Yksitoikkoinen ja narahteleva ääni selosti »Sotapojan Saapasrasvan» erinomaisia ominaisuuksia... Se oli tavallista mainosohjelmaa, josta ilmoittajat joutuivat maksamaan erinäisiä tuhansia jokaiselta kymmeneltä minuutilta, mutta arvattavasti se kannatti. Selostus päättyi iskulauseeseen:

»Sota tai rauha — Sotapojan Saapasrasva on aina parasta!»

Kuten ylläolevasta näkyy, oli Väinö Partanen sellaisella tuulella, jolloin kaikki tuntuu mädältä. Sellaistakin sattuu. Seuraava vuosi oli kiinnostavampi: sotilasfarssi Kansallista, mutta sankari-ensirakastaja-sotamies oli juuri ehtinyt pujahtaa tavanomaiseen piilopaikkaansa kapteeninsa ruokasalissa, kellokaappiin, kun radiopuhelimen hälytin kilahdi.

— Asema P.R. 47, vastasi Vänrikki tottuneesti, mutta hätkähti hiukan kuullessaan sanoman sisällön.

— Vihollinen liikehtii alueilla A 3—7—12. Kaikkien P.R. asemien oltava hälytysvalmiina ja odotettava määräyksiä!

Annettuaan puhelimella määräykset alhaalla olevalla kädensijan tapainen pääkatkaisija oli lyijysinetillä kytkeyty liikkumattomaksi. Se oli laite, jonka miehet ja upseerit olivat kuin yhteisestä sopimuksesta nimittäneet »helvetin rivaksi». Jokaisella P.R. asemalla oli samanlainen ja jokainen niistä voi pienellä kädensijalla lähettää avaruuteen kaikki Imatran ja Yhdistyneitten Sähkö-Osakeyhtiöiden miljoonat hevosvoimat, muutettuna kuolemaa tuottaviksi ultralyhyiksi aalloiksi ja siten muuttaa maaston määrättyllä säteellä yhte-näiseksi sähkökentäksi, jonka piirissä ei inhimillinen elämä minkäänlaisissa olosuhteissa voisi säilyä. Se oli Suomen »salainen ase», jonka nimeltään tuntemattoman isänmaanystävän keksimä »helvetin ripas», kuoleman avain, jota kääntämällä voi päästää kaikki helvetin voimat irralleen, muuttamaan laumoittain eläviä, tuntevia ja ajattelevia ihmisiä kuoleiksi möhkäleiksi, tuhoamaan kukoistavia seutuja savuavaksi kaskeksi, josta ehkä vasta vuosikymmenien kulluttua uusi elämä alkaisi versoa... Olkoon, että nuo ihmiset olivat vihollisia, jotka olivat valmiit tekemään meille samaa ja — jos heidän voimansa ja mielikuvituksensa siihen riittäisivät — ehkä pahempaaakin, ja nuo seudut vihollisen aluetta, mutta vänrikki Väinö Partasta kuitenkin hiukan hirvitti. Hän tosin tiesi kaiken tuon välttämättömäksi, eikä missään olosuhteissa olisi epäroinyt velvollisuutensa täyttämässä, mutta hän ei ollut ennen ollut sodassa ja vastuu, joka tämän aseman osalta lankesi hänen yksinään kannettavaan, tuntui liian raskaalta. Ennen hän olisi uhrannut oman henkensä jossakin sellaisessa vanhanaikaisessa, yksilöllistä urheutta vaativassa taistelussa, joista hän oli historian oppikirjoista lukenut...

Näköradion vastaanottimessa liikutelti raajojaan tuhannen kertaa suurennettu vaateetä ja narahtelevan kuiva ääni puhui: »Joukkosurma» on sotilaan paras ase taistelussa kaikkia loishyönteisiä vastaan.»

Reservivänrikki Partasella ei sattunut olemaan sellaisia, ja — hänellä oli muuta ajatteltavaa.

— Vihollinen etenee edellämainitulla linjalla ja on nyt asemissa A. 4—6—9... Kaikki P.R. asemat valmiina toimimaan. P.R. lähettimien sinetit murrettava ja seurattava tilannetta maastossa.

SUKELLUSVENE — 30-vuotisen sodan takainen keksintö

Ensimmäisen sukellusveneen suorittama sotailaivan upotus tapahtui n. 75 vuotta sitten. — Siinä tuhoutuivat molemmat alukset

Kautta aikojen ovat tuhannet ihmiset vaivanneet aivojaan yhtä hyvin rauhan töihin kuin sodankäyntiinkin tarkoitettujen välineiden keksimiseksi. Ja edelleenkin työskentelevät lukemattomat nerokkaat päät yhä tehokkaampien tuhoaseiden valmistamisessa, ja varsinkin tapahtuu niin juuri näihin aikoihin, jolloin sota antaa leimansa koko maailman menolle.

Kulumassa oleva vuosisata on ollut varsin hedelmällistä aikaa sotavälineiden historiassa. Se on antanut sodan palvelukseen sukellusvenet, lentokoneet, hyökkäysvaunut, kaasut ja monet muut toinen toistaan tuhoisammat taisteluvälineet, joista nykyisenä ajankohtana alituisesti puhutaan ja joiden tuhoisaa vaikutusta Suomenkin kansa sai kokea.

Toiminnan hetki oli tullut. Radiovastaanotimesta kuului tunteeton ääni:

»Reservi» savuke viihdyttää hermoja kaikissa tilanteissa.

Partanen sytytti savukkeen, mutta vasta sitten kun oli murtanut kuolemansinetin. Hänen kätensä vapisivat hiukan.

— Minä olen totisesti aika akka, murauti hän itseksensä.

Jostakin kaukaa kuului ukkosen jyrynä muistuttava ääni. Tykistöt molemmilla puolilla olivat alkaneet toimintansa.

Käsi vavahti vielä hiukan, kun nuori reserviupseeri käänsi P.R. lähettimen etäisyysäättäjää, toisella kädellään päästäten säädetyin määrän virtaa koneeseen. Samalla hetkellä lähettimen kuvalevylle ilmestyi kuva, ei hänestä itsestään, kuten olisi odottanut, mutta ilmavalokuvaa muistuttava, äärimmäisen tarkka kartta valokentän piiriin kuuluvasta alueesta raja-alueita. Kuvassa näkyi liikkuvia massoja ja pisteitä. Ne olivat vihollisen joukkomuodostelmia, jotka hitaasti lähestyivät maamme rajaa ja olivat jo ylittäneet kansainvälisellä sopimuksella määritellyn »ei kenenkään maan» rajaviivan. Siellä täällä näkyi liikehtimisessä epävarmuutta: odottamatomaan valovyöhykkeeseen joutuminen oli varmaankin hämentänyt niitä. Jostakin kohosi savupilviä himmentäen kuvan tarkkuutta ja tykinammusten loistavat radat piirsivät kuvan valovoivaa. Pienet kirkkaita pisteet olivat ammusten sytyttämää yksityisiä tulipaloja.

— Täysi virta, kuului radiopuhelimesta komennus ja vapisevat kädet käänsi vänrikki Partanen säätövipua.

Helvetti pääsi irralleen.

Tuo pieni kädensijaliike muutti taistelumaaston valaistuksen osan kuohuvaksi noidanhattilaksi. Vaikka kojeen hoitajalla olikin ohjesäännön määräämät suojuslasit, oli hän kuitenkin sokais-

Kaikkilla merillä käydään parhaillaan kiihkeätä upotussotaa, joka tuhoaa summittain rauhan puuhissa liikkuvaa kauppalavastaa. Raskaita menetyksiä ovat viime kuukausien aikana saaneet kärsiä niin itse sotivien kuin puolueettomienkin maiden kauppalavastot. Tämä puoli nykyisessä suurvaltasodassa on joutunut toistaiseksi aivan etualalle, muiden sotatoimien ollessa sillä kannalla, mitä parhaiten kuvaavat miltei jo sananparreiksi muuttuneet lyhyet tiedonannot: »Länsirintamalta ei mitään uutta.»

Tässä upotussodassa näyttelevät sukellusvenet tärkeätä osaa. Sukellusvene, joka on sangen tuhoisa taisteluväline, on sellaisena varsin nuori, sillä varsinaisiin sotatoimiin se tuntuvammin osallistui vasta

tua häikäsevien salamoiden leimahdellessa laatalle. Lentokoneet putoilivat kuin meteorit ja hänen mieleensä johtui lapsena kuulemansa uskomus, että jokainen putoava tähti merkitsi kuolemaa. Tällä kertaa se ainakin oli totta! Muutamien sekuntien kuluessa muuttui koko alue yhtenäiseksi liekkimereksi...

Rysähti! P.R. 47 tuntui huojuvan.

— Sähkökentän ylittäneen lentokoneen pommi, ajatteli Partanen ja hänen mielessään vilahti kuva morsiamesta, joka, samoin kuin hänkin oli siellä »jossakin», sairaanhoitajattarena.

— Kaikki P.R. asemat, sulkekaa virta! Sammutuskolonnat lähtevät liikkeelle, kuului radiopuhelimesta ja vänrikki Partanen totesi vielä elävänsä, totellessaan komennusta. — Puolustuslaitoksemme on antanut ensimmäisen varoituksensa viholliselle ja otaksuu sen tehneen tarkoitettua vaikutuksensa...

— — —

— Kaikkea sitä!

Reservivänrikki Väinö Partanen kirosi vastoin tapojaan.

P.R. 47 oli kadonnut. Sen salaperäisistä koneista ei näkynyt jälkeäkään, ei edes koko tornista, eikä vuodesta 1960. Hän oli vain yksinkertaisesti nukahtanut, ei mihinkään torniin, mutta »siellä jossakin» sijaitsevan linnakkeen upseerimisiin.

— Kaikkea sitä näkeekin, ajatteli hän. — Mutta ajatus ei kuitenkaan ollut hullumpi!

Ja reservivänrikki Väinö Partanen, polyteekkari, alkoi ajatuksissaan piirrellä edessään olevalle paperipalalle näkemänsä »helvetin rivän» luonnosta. — Ehkä siitä voisi kehittää jotakin, tuumi Partanen, joka oikeastaan oli vielä jotakuinkin parraton, ja jota toverit siitä syystä nimittivät lempinimellä Untuvainen.

viime maailmansodan aikana. Mutta keksintönä ei se ole niin nuori kuin saattaisi luulla. Ensimmäisen sukellusveneen mainitaan tulleen rakennetuksi jo yli 300 vuotta sitten, nimittäin vuonna 1620. Jos sitä olisi heti voitu käyttää sodan toimiin ja sotapalvelukseen, niin olisipa sukellusvene ehtinyt mukaan jo kolmikymmenvuotisessa sodassa. Mutta kyllä se silloin vielä ja paljon myöhemminkin oli keksityksi tulemisestaan huolimatta aivan tuntematon laitos. Ja kokonaan arvaamaton asia on, millä tavalla se olisi voinut vaikuttaa kehityksen kulkuun ja millainen maailman kehitys tällä hetkellä yleensäkin olisi, jos tämä keksintö olisi päässyt silloin nykyisellä tavalla vaikuttamaan sodan kulkuun. — Ensimmäisillä sukellusveneillä, jotka sentään merkisivät varsin alkuperäistä kokeilua, ei ollut todellista vaikutusta sukellusveneen historiaan eikä sen kehitykseen.

Sukellusvene ei ole sekään minkään salakan onkijan keksintöä, vaan on se lähtöisin oikeiden meripoikain parista. Keksijä eli ensimmäisen sukellusveneen rakentaja oli hollantilainen Cornelius van Drebel, joka rakensi sen Englannissa silloisen kuninkaan Jaakko I:n laskuun. Venettä kokeiltiin Thames-joella ja liikui se soutamalla. Soutajia mainitaan olleen kaikkiaan kaksitoista. Kun se oli päässyt veden alle, jota varten siinä oli eräänlaiset erikoislaitteet, saattoi vene liikkuu siellä useamman tunnin ajan. Keksintö oli siis paljon lähempänä todellisuutta ja nykyistä muotoaan kuin ne lukemattomat ikiliikkujat, joita myös kautta maailman aikojen on yritetty keksiä ja yritetään vieläkin, mutta jotka useimmiten ovat siitä merkittäviä, että ne tuskin koskaan liikkuvat.

Tämän ensimmäisen kokeilun jälkeen tehtiin useita yrityksiä yhä täydellisemmän sukellusveneen rakentamiseksi, mutta niilläkään ei ollut mitään käytännöllistä merkitystä. Näiden kokeilujen perusteella tuskin voitiin tehdä edes minkäänlaisia johtopäätöksiä sukellusveneen tulevaisuuden merkityksestä. Sitä tuskin edes suunniteltiin sodankäyntiä varten. Mutta jo vuonna 1776 rakensi amerikkalainen David Bushnell sukellusveneen, joka oli tarkoitettu käytettäväksi oikein sodassa. Amerikkalaiset, jotka näihin aikoihin olivat sodassa Englantia vastaan, antoivat tämän sukellusveneen tehtäväksi upottaa englantil-

laisen Engle-nimisen sotalaivan. Tämän piti tapahtua siten, että sukellusvene yrittäisi päästä sotalaivan luo ja kiinnittää siihen aikapommin. Sukellusvene pääsikin aivan sotalaivan viereen, mutta sen ei onnistunut saada kiinnitetyksi pommia »Englen» pohjaan. Lopuksi oli sukellusveneen pakkö soutaa — tämäkin sukellusvene kulki soutamalla — tiehensä, mutta pommi kyllä räjähti myöhemmin tuottamatta mitään vahinkoa kenellekään.

Tämä Amerikassa rakennettu sukellusvene antoi sitten asialle niin yleistä virikettä, että miltei kaikissa suurimmissa maissa ryhdyttiin suunnittelemaan sukellusvenettä, joka saattaisi tehokkaalla tavalla ottaa osaa sotatoimiin. Saksalainen Bauer yritti vuonna 1849 rakentaa sukellusveneen, joka voisi upottaa tai karkoittaa saartolaivat, mutta hän epäonnistui yrityksessään. Vasta viisitoista vuotta myöhemmin sai muudan sukellusvenen upotetuksi erään aluksen. Tämä upotettu alus oli amerikkalainen taistelulaiva Honsalonic. Sen upotus tapahtui helmikuun 17 p:nä 1864. Tämä laiva yritti silloin olleen Amerikan sisällissodan aikana saartaa Charlestonin kaupungin. Upottaminen tapahtui siten, että sukellusveneen onnistui puhkaista terävällä kokallaan vihollisensa rungon, mutta se sai tällöin itsekin saman kohtalon. Taistelulaivan upotessa seurasi sukellusvene sen mukana meren pohjaan ja 9 siinä ollutta miestä hukkui. Tämä oli ensimmäinen sukellusveneen suorittama sotalaivan upotus, vaikkakin se tapahtui mainitulla kohtalokkaalla seurauksella.

Kymmenkunta vuotta sen jälkeen tilasi Ranskan laivasto ensimmäisen sukellusvenensä, mikä tapahtui vuonna 1886, ja se laskettiin vesille kaksi vuotta myöhemmin. Tämän sukellusveneen aseistuksena oli — sähköpora. Kun sukellusvene osoittautui tarkoituksen mukaiseksi, rakensivat ranskalaiset toisen veneen. Se oli 270 tonnin vene, joka sai rakentajansa mukaan nimen Gustave Zédé. Se valmistui vuonna 1893. Näihin aikoihin rakensivat eräät muutkin maat ensimmäiset sukellusvenensä, mutta vasta vuonna 1906 niiden rakennustoiminta pääsi varsinaiseen vauhtiinsa. Vuonna 1914 alkaneessa maailmansodassa sukellusveneet saivat todellisen »tulikasteensa».

R.

TAIVALTAJAN TARINAA

Ystäväni! Oletko huomannut että olemme sivuuttaneet laakson pohjan ja tiemme kohoaa vähitellen ylöspäin? Minä tunnen sen siitä, että varjot tiellämme ovat lyhtyneet näköalat entisestään avartuneet, ja valo — tuollainen ihmeellinen ja tervehdyttävä — tulvi ylitsemme. Olemme matkassamme uusia näkymiä, uusia elämänkohtaloita kohti.

Muistatko kanssaihmisiamme tällä taipaleella. Muistatko tunnelmia ja mielialoja taipaleelle lähtiessämme? — Muistatko miten valkeus pakenemalla pakeni työn ja taistelun täyhteisiltä poluilta?

Mutta me päätimme kestää. Tiesimme, että hämärtävä rinnettä alas laaksoon laskeutuessamme saisimme kokea jostain sellaista, josta vain yhteisin voimin ja äärettömin ponistuksin selviytyisimme. Ja silloin me sanoimme toinen toisillemme: olen lähelläsi veli. — Olen lähelläsi, sisar. Rohkeasti siis vain eteenpäin — — —

Me matkasimme pitkiä ilottomia taipaleita. Eteenpäin päästäksemme meidän täytyi raivata tiestämme jokainen askeleen ala, täytyi iskeä koko voimallamme, sillä m a t k a m m e p ä ä m ä ä r ä oli meille selvillä jo lähtiessämme. Vaikeammallakin matkaosuudella takoi aivoissamme vain yksi ajatus: e t e e n p ä i n .

Kaikki eivät päässeet laakson läpi. Monet parhaimmistamme, jotka äsken vielä kulkivat kanssamme rinta rinnan, jäivät. Eivät h e t a i p u n e e t kovimmassakaan myrskyssä. He iskiivät lujimmin ja joutuivat myös lujimmat iskut saamaan. Sellaisessa kamppailussa h e t a i t t u i v a t, ylväinä, voittajina kuolemassakin. Heidän uhriensa oli takuu pyhästä perinnöstä Suomen suvulle.

— Me jatkoimme hellittämättä — — —

Kun pimeys alkoi hälvetä ja varjot tiellämme lyhtenyt, tarjoutuivat meille tilaisuus katsella ympärillemme. Mihin vain keuhkumme osui, kohtasi se outoja näkymiä. Siinä, missä taanoin koti kohosi rauhallisin valoin vastaasi vilkuttaen, siellä savuavat rauniot lohduttomina kyyköttivät. Siinä, missä kotikirkkosi seisoi rauhan vertauskuvana, ristiään kohti taivasta kohottaen, siinä on nyt kohtalon ruoskan kirveltävä jälki. Tuhottuja arvoja kaikkialla. Laakson pohjalla varjot muodostivat syvän ja pitkän pimeyden . . .

Katsoitko vaeltavien veljesi joukkoa meidän noustessamme ensimmäisiä askelia laakson pohjalta ylöspäin? Huomasit varmasti heidän katseistaan lausumattoman lupauksen: M e n o u s e m m e . Ja jälleen kuuli tuon tutun rohkaisun: Veli, olen vierelläsi. — Sisar, olen vierelläsi. Rohkeasti eteenpäin

Nyt, kun valo tulvehti vastaamme ja näköalat avartuvat, kuulet taivallukseemme liittyvän uusia ääniä. Valossa rakennetaan, se mikä pimeydessä on rikkoutunut. Se rakentaminen on utisviljelijän työtä joka suhteessa. Korven on väistytävä, niin aineellisen kuin henkisenkin, antaakseen tilaa viljelykselle sen kaikkinaisessa ja laajimmassa merkityksessä. Ja tähän rakentamiseen meidän on käytävä samoin käsi kädessä ja rinta rinnan niinkuin me taivalsimme läpi laakson, toisiamme tukien ja rohkaisten.

Uskallan toivoa, että meidän on helppo suorittaa tämä rakennustyömme siitäkkin huolimatta, että kulkemamme taival on ollut raskas ja vaivaloinen. Vaikka olemme tällä matkalla paljon menettäneet aineellisesti on henkinen voimamme enti-

SUOMEN MIEHEN PUKU

Kapulan kierrettyä viime syksynä, kutsup saaneiden miesjoukkojen kokoontuessa lähemmäs sodan tanterille kotiaan ja maataan puolustamaan, tuli näkyviin muuan maamme köyhyyden luonnollinen ilmaus: kelvollisista kenttäpukimista oli puutetta. Armeijan ja suojeluskuntien yhteisissäkin varastoissa niitä ei voinut olla riittämiin. Sodan ensi vaiheessa moni mies joutui lähemmäs rintamalle omista siviilitamaineissaan. Mutta monella ne olivat kenttäläisiä varten kovin kehnot, varsinkin kun talvi oli edessä.

Vastaisuutta varten tämä puute olisi korjattava. Siihen on kaksi eri ratkaisua. Ensiksi se, että valtion toimesta hankitaan ja ylläpidetään koko tarvittava varusmäärä. Se kysyy hyvin paljon rahaa. Lisäksi siten haaskaantuu hyvin paljon rahaa, koska vaetetavara, varastoissa seistessäänkin, huomattavasti kuluu. Se on määrävuosien jälkeen poistettava, korvattava uusilla. Niin suuren tuhlaukseen meillä ei ole varoja.

Toinen, taloudellisesti ja samalla erikoisvivahteinen tapa olisi se, että jokainen mies, joka tietää joutuvansa riveihin, jos vaara uhkaa maataamme, ottaisi itse varustakseen itsensä. Harvoilla kuitenkin on varaa teettää aivan ylimääräistä pukua kaappiinsa, vain pelkäästään sotaa silmälläpitäen. Sen vuoksi esittäkäämme harkittavaksi seuraava ehdotus:

Suomen mies ruvetkoon äsken käydyn sodan muistoksi käyttämään parempana pukunaan, pyhinä ja juhlatilaisuuksissa, sellaista joka on mahdollisimman paljon käytännöllisen asepuvun tapainen.

Miksei vallan kenttäpuvun mallinenkin. Kangas niin hyvää laatua kuin kunkin kukkaro sallii. Väri voi kyllä vaihdella. Tärkeintä se, että takissa on runsaasti taskuja ja että se on lämmin tai ainakin niin tilava, että sen alle voi lisätä lämmintä. Ja että se todellakin tyydyttävästi korvaa kenttäpuvun silloin, jos vielä on tuleva kutsu maan puolustamiseen ylevään juhlaan. Yhä parempi, jos kuosissa voitaisiin päästä vaikka täyteen yhdenmukaisuuteen; siihenhän pyrkivät siviilimäisetkin juhlapuvut.

Hyvinkin pian voisimme tottua käsittämään, että tuollainen sotisovan kaltainen on todella juhlapuku — jollaista ei ole muilla kansoilla. Sen tulisi olla kelvollinen ja hyväksyttävä mihin juhlatilaisuuteen tahansa, tai paremminkin sille tulisi osoittaa enemmän arvonantoa kuin muunlaisille juhlapuvuille. Onhan se miehen puku.

Minkä vakaan vaikutuksen tekisikään kansamme, jos sen miehet aina kokoontuisivat arvokkaampiin tilaisuuksiin vaikkuttavassa puvussa. Se olisi myös omiaan luomaan yhteenkuuluvaisuuden tunnetta. Ja kuten sanottu, tapahan voitaisiin nyt ottaa käytäntöön äsken päättyneen sodan velvoittavan muiston ylläpitämiseksi.

Lauri.

sestään suuresti kasvanut. Olemme oppineet tuntemaan toinen toisemme voimat ja olemme myös oppineet niihin ennakkoilulottomasti luottamaan. Näissä merkeissä, ystäväni, lähtekäämme kevättä ja onnellisempaa tulevaisuutta kohti. Älä väheksy omaa osasi tässä rakennustyössä, vaikkakin se tuntuisi sinusta itsestäsi vähäpätöiseltä. Älä anna vastoinkäymisten tai sinua mahdollisesti kohdanneiden menetysten

Venäläisten sodankäyntitapoja menneinä aikoina

Samoin kuin yksilö voi tuntea jotain selittämätöntä vastenmielisyyttä jotakin henkilöä kohtaan, samoin voivat kokonaiset kansakunnat suhtautua toisiinsa. Saattaapa jokapäiväisessä elämässä vielä käydä niinkin, että joudumme olosuhteiden pakosta tekemisiin juuri tuon meille tavalla tai toisella epämiellyttävän kanssa. Tällainen suhtautuminen — vaikkapa »peiteltynäkin» on tietenkin sangen kiusallinen. Mutta niinhän asia nyt kertakaikkiaan on, eikä sitä toiseksi saata kääntää. Niin ristiriitainen ilmiö kuin se onkin kristillisen lähimmäisenrakkauden käsitteelle.

Ja näin voi käydä kokonaisten kansakuntien elämässä, puhumattakaan sellaisista kuin rotuvastenmielisyyksistä ja muista. On suorastaan merkille pantava asia, miten meikäläinen kansansielu — jos niin saa sanoa — on kautta aikojen tuntenut kummallista, joskaan ei ehkä vallan selittämätöntä, vastenmielisyyttä itäistä naapuriaan, venäläistä kohtaan. On kyllä yritetty joskus esille tuoda niitä vaikutteita, jotka juuri esilläolevassa tapauksessa olisivat syynä tuohon — sanokaamme aivan kuin luontaiseen — ilmiöön suomalaisten keskuudessa. On nimittäin esitetty tuo myöhempi »valtiollis-hallinnollinen» suhde. Ja sillä perusteella, että niin olisi aina hallitsevan ja hallittavan välillä. Semminkin, kun on kysymyksessä aivan erilaiset kansansyvykät. Mutta se ei ole riittävä selitys. Sillä jo kansamme keskuudessa ikimuistoisista ajoista saakka perin itsepintaisesti polvesta polveen kulkenneet käsitteet ja vallan sananparsien tapaisiksi kiteytyneet sanonnat ja monet huvittavatkin kertomukset, juoruavat peittelemätöntä totuutta, pienemmässä tai suuremmassa määrin niiden asiallisesta alkuperästä. Ja ovathan meikäläiset ja meikäläisten sukuiset heimot joutuneet kosketuksiin muidenkin kansakuntien ja rotujen kanssa, jolloin ei historia kuitenkaan tiedä ainakaan aivan samanlaisista ilmiöistä kertoa.

Eräänä — ehkäpä oleellisenä — syynä lienee kuitenkin tuohon vanhan vanhaan venäläiskäsitykseen heidän omat menettelynsä suomalaisia kohtaan. Tokkopa löytynee niin vanhaa asiatietoa, ainakaan niin kaukaa kuin historian kertomukset luotailevat meikäläisillä ja kosketuksista venäläisten kanssa, jossa ei mainittaisi heidän julmuudestaan ja raakuudesta. Ja juuri niistähän nuo kansan keskuudessa säilyneet tarinatkin kertovat. Ne esiintyvätkin eniten n.s. sotamiesjutuissa, joissa tavalla tai toisella tulee esille vallan ilmiömainen raakuus, josta muutamia kertomuksia tekisi mieli melkein epäillä, elleivät niissä kerrotut ja mainitut toisinnot olisi niin toisiaan tukevia.

Tarkoituksemme olikin tässä tuoda esille muutamia pömintöjä, mitkä asiakirjoista, mitkä taas kansantarinoista — vanhoissa kansantiedoissahan niitä on perin runsaasti. Koska

masentaa itseäsi, äläkä unohda rohkaisevaa kehoitusta jonka kuulit valoon vaeltassamme: Olen lähelläsi, veli. — Olen lähelläsi, sisar. — Eteenpäin siis rohkein mielin ja katse korkealla.

Hugi.

ne mielestämme tavallaan kuvastavat ainakin erästä huomioon otettavaa vaikutinta tuossa puheena olevassa vastenmielisyyssilmiossä, niin saakoon esimerkkinä tilansa seuraavassa. Tällaisia tapauksia mainitaan venäläisten muinoin tekemien ryöstöretkien yhteydessä, jolloin erikoisesti mainitaan heidän luhumainen menettelynsä. Kuinka he esim. kauppapaikoissa esiintyivät rauhaa luvaten ja jonkinlaisia »kaupparauhoja» solmiten houkuttelivat meikäläiset hyvään uskoon lupauksistaan, mutta jo seuraavana yönä nämä »rauhantekijät» hyökkäsivätkin pahaa aavistamattomien suomalaisten kimppuun, raiskaten naiset ja lapset ja polttaen kylät. Milloin taas tapaukset liittyvät johonkin sotaan, jolloin kerrotaan, kuten eräistä keskiaikaisista ryssän tihutöistä muuan asiapaperi kertoo: — — — Polttaen, murhaten ja vaivaten hävittivät nuo vihaan päästetyt pedot (= ryssät) Pohjan perillä ja tuskin seuraavat suuren venäläissodan kauhut vetävät vertoja tämän retken hirmutöihin. Meidän ajan kielellä emme voi kertoa venäläisten armottomaa julmuutta, kuinka miehiä ja naisia sekä lapsiakin vähitellen vaivattiin ja kidutettiin hengettömiksi. Ne ovat keskiajan tihutöitä ja keskiajan kielen kerrottavia.» — Toinen paperi kertoo miten venäläiset sitoivat suomalaisia — joita he kettumaisella kavaluudellaan olivat saaneet käsiinsä — jaloistaan riippumaan ja kantoivat heiniä alle palamaan (ok bäre Höö och göre ther mä eldh vndher töm), polttivat siinä ensin kiduttaen, nyhtivät tukan ja parann pois ja sitten hakkasivat kepillä päähän kunnes silmät pullistuivat ulos (att theris ögon ga vth aff theris hofwdh). Vihdoin leikkasivat he navan ja vetivät suolet puun ympärille, että nuo raukat viimein kuolivat. Näin he tekivät miehille. Naisia he kiduttivat vieläkin inhottavammin, josta tässä vaikenemme. Lapsia he juoksuttivat tulesa siksi kunnes nääntyivät palohaavoihinsa. Näin kertoivat asiakirjat.

Kerrotaanpa kuuluisan Olli Tiaisen juttujen yhteydessäkin kuinka ryssät etsiessään häntä ja luullessaan erästä haudattavaa vainajaa Tiaiseksi, pieksivät ruumista kesken hautajaisen ja huusivat: »Tiainen, Tiainen!» Mutta Tiainenpa itse menikin — niin kertoo tarina — toisaalla »tuohisäkki (= kontti) selässä, kiskottimet jalassa kuin hiiden piru», jota eivät ryssät oveluudellaan saavuttaneet. Tämä »Ylä-Karjalan vapaajoukkojen johtaja, joka tarmolla ja melkein tarunomaisella kekseliäisyydellä puolusti synnyinseutuaan

Kustannusosakeyhtiö SÄILÄN

osakkaat kutsutaan täten varsinaiseen yhtiökokoukseen, joka pidetään yhtiön konttorissa Helsingissä Kasarmink 26 toukokuun 25 päivänä 1940 klo 18 alkaen. Kokouksessa käsitellään yhtiöjärjestyksen 8 §:ssä mainitut asiat sekä johtokunnan esitys yhtiöjärjestyksen muuttamiseksi niin, että yhtiön tilikausi on kalenterivuosi.

Helsingissä maaliskuun 31 päivänä 1940.

JOHTOKUNTA.

VERTAUS-KUVA

Eräs vertauskuva, joka on näyteltyyt mitä tärkeintä osaa läpi koko historian, on »kruunu». Dareios suuri lienee ensimmäinen, jonka taiteessa tapaamme puettuna tuollaiseen peikkääseen päähiinseen, jota me sanomme kruunuksi. Se on hänellä Behistanin kalliokehokuvassa, jossa näemme hänen polkevan Vale-Smerdestä jaloillaan, samalla kuin muita kapinanjohtajia, jotka ensimmäisinä hallitusvuosina olivat katkeroittaneet hänen elämänsä, kuljetetaan kahlehdittuina hänen eteensä, tämän juhallisen uskonnon yläpuolella leijuu korkein jumala, Aharamarda, siivekkäässä sotasormuksessa, joka on vanha itämainen uskonnon lininen vertauskuva. Kruunun sijalle asettivat ranskalaiset vallankumousmiehet »jakobiinihatun» tasavaltaisen aatteen merkiksi. Tämäkään vertauskuva ei ollut uusi: se oli »fryygialainen hattu», jonka jo vanhan ajan taide tunsi. Meidän vihollisemme, neuvostohallitus, on ottanut tunnukseksi »punalipun», kun taas esim. Mussolinin mustapaidat ja ovat

maahan hyökännyttä vihollista vastaan», kuten Pielisen seuraavaa kuvaa jähästä sanoo, lepää nyt sankarihaudassaan isänmaassa povessa. »Tuolla Nurmjarven sinipinta, täällä toisaalla Pielisen lahtonen. Tässä satoja elänyt kellotorni, jossa kellot soi, kun hänen hautansa umpeen luotiin. Tuossa ikivanha onsi koivu, johon kerrotaan hänen kerran kiireessä luodikonsa vihollista pakoon piilottaneen. Ja siinä hautakivensä, jossa kuvahtanut seppelä isenmaan vaatimattomista kukkasista. Petäjä on ulottanut oksansa aivan kuin suojaavaksi kädeksi yli kummun ja hautakiven. — Muinaisuudesta puhuu niin monta seikkaa tälle kummulla. Siitä myös Tiaisen hautakirjoitus muistuttaa. Mutta samalla puhuu se nykyisyydelle, nykyiselle ja tulevalle kansalle:

Ken henkens' isänmaalle tarjoaa
Ja isänsä puoltaa kunniaa,
Sen nimen povessansa kunnan kansa
Ainaaksi säilyttävi muistossansa.»

Eipä sen vuoksi toisaalta ole ihmeteltävää, jos taas suomalaisetkin puolestaan koettivat saada ansaan noita julmureita. Mutta tuskinpa heidän mieleensäkin tuli sentään tuollaista petomaisuutta. Ja mikäpä ihme se olisikaan, kun miespolvet joutuu tuollaista petoja vastaan taistelemaan, ettei siinä jo sisu kasvaisi toisellekin. Niinpä eräässä ns. Laurukaisjutussa kerrotaankin kuinka Laurukaisen piti huhtella häntä takaa-ajavat ryssät Pyhäntunturin jyrkanteelta alas jaen itse tulisoitu kädessä edellä pimeässä, ja tultuaan la-

ottaneet vertauskuvakseen muinaisroomalaisen fasces, kirveenterällä varustetun viitsakimpun, silloisen järjestysvallan tunnuksen, ja siitä johtaneet »fascisti»nimen.

Vertauskuvien synty on eri asia. Heraldiset vaakunaeläimet ovat jännönsä niin sanottujen totemististen aikakausien käsityksestä, että suvun polveutuminen liittyy aina jollakin tavoin johonkin eläinlajiin. Monissa tapauksissa esine taita merkki, jota alunperin on käytetty maagilisiin tarkoituksiin, säilyy edistävän sivistyksen mukana vain vertauskuvana, »muistona menneiltä ajoilta». Vertauskuvan arvoa kokous- ja taistelumerkinä ei sen alkuperä muuta. Kristinuskon on ristin oppi, mutta kaikenlaisia ristisympboleja on tunnettu jo ikivanhoina aikoina; kristityt ottivat sen omakseen, koska se heille muistutti Golgatalalla tapahtuneesta marttyyrikuolemasta. Puolikuun taasen on ylimuistoista ajoista ollut itämailla uskonnonlinen vertauskuva — kauan ennen Muhametin syntymää — mutta se seikka ei estä hurskasta »uharedonia» pitämästä sitä uskontonsa erikoisena tunnukseksi, ja Euroopan Punainen risti on saanut vastineensa mihin etil isten raitien Punaisesta puolikuusta. »Hakaristi» on kaikkein vanhimpiä tunnetuita vertauskuvia. Sitä ovat käyt-

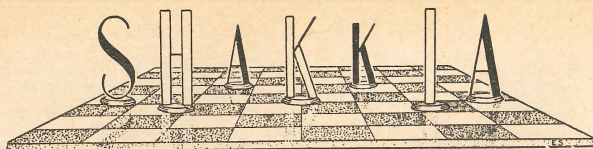
täneet melkein kaikki indoeurooppalaiset eli — niin kuin muutamat mieluummin viitsäkin — nimittävät — arialaiset kansat ja monet Amerikan alkukansat. Intiassa se oli onnea tuottava vertauskuva, svas-tika. Uusimpina aikoina sen ovat saksalaishankansalliset hakaristimiehet ottaneet juutalaisvastaisen arialaisen aatteensa tunnukseksi. Suomessa, maan tultua itsenäiseksi, tämä myöskin muinaissuomalainen koristekuvio on sotalaitsessa otettu käytäntöön lentokoneiden tunnukseksi.

Vanhimmat vertauskuvat ovat uskonnonllisia, ja ylipäänsä vertauskuvassa on aina jonkinlainen uskonnollinen piirre. Kulkueet, joiden etunensä kannetaan vertauskuvaa, ovat myöskin raivota, jonka maallinen vertauskuvan palvonta on lainannut uskonnolliselta. Vertauskuva on palvojille pyhä, ja sitä kohtaan osoitettu pilkka tai vain välinpitämättömyys nostattaa heidän raivonsa. V. 1766 tuomittiin Abbevillessä, Picardiassa, kaksi nuorta miestä, La Barre ja d'Etall nne, menettämään kiensä ja oikean kätensä sekä sitten elävältä poltettaviksi kaupungin torilla, koska he olivat laiminlyöneet pään paljastamisen kapusiinimunkkien kulkevan marssiessa ohii ja samalla laulaneet uskontoa loukkaavia lauluja.

helle jyrkännettä heitti hän soihdun syvyyteen, jonne ryssät painuivat perässä. Erään toisinnon mukaan Ounastunturilta, vieläpä erään kertomuksen mukaan jättänyt ne saareen. Olipa nyt miten tahansa, niin ainakin viimeainittun kerronnan mukaan ryssät panivat yhden veneitä vartioimaan, toisen nukkumaan nuotion ympärillä. »Laurukainen ampui yöllä vartijan. Paukuksesta heräsi muudan ryssä ja kysyi: »mikä siellä luikkaa?» — »Merilinnut luikkoile», vastasi Laurukainen. Hänen hapuillaan venheessä heräsi yksi ja kysyi: »mikä siellä luipissa luskoa, paatissa paukkoa?» — »A liivana olla», vastasi Laurukainen. — »Ka älä sit' polje sitä sipuli säkkiä kuin on pötsissä pönttärin juuressa.» Laurukainen oli jo menossa kuin toiset heräsivät ja alkoivat huutaa: »Tule maalle Laurukainen, hattu, hyvä ruoka keitetään, kuirilo itse pealles annetaan ja ruosin voita silmäks' pannaan.» Huomattuaan ettei Laurukainen palaa enää, huusi muudan ryssä: »Ka kuin olisit tullut, oisi kuumaa tina kurkkuus valettu, suoles honganoksaa keärity.» Viisaasti teki Laurukainen, ettei uskonutkaan ryssä. Ja kai jäljet jo pelottivat! »Ryssä on ryssä vaikka sen voissa paistais.»

Tällaisia esimerkejä riittäisi vallan koko kirjaksikin, mutta puhukoon tällä kertaa vain nämäkin esimerkit. Sillä nämäkin mielestämme puhuvat aika selvää kieltä menneiltä ajoilta ja kykenevät puolestaan osoittamaan ainakin osaltaan niitä syitä, jotka ovat aiheuttaneet tuon ilmen, joka on kautta aikojen vieroittanut perisuomalaisen itäisestä naapurista ja loitontanut häntä siitä.

T. P.

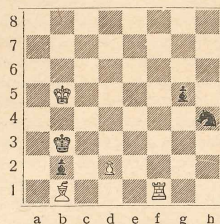

Toimittaja sotilasimestari A. SALO.

Tehtävä n:o 1.

Yrjö Iso-Puonti, Turku.

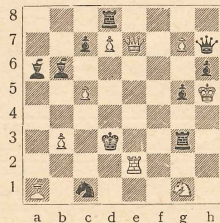
Tervehdys rintamilta palaaville tehtävä-tovereille!

Valkea: Kb5, Tf1, Lb1, sd2 = 4 kpl.
Musta: Kb3, Rh4, sb2, g5 = 4 kpl.
Matti kolmessa (3) siirroissa.

Tehtävä n:o 2.

Crum, Heathcote ja Marle.
Jälkipainos vuodelta 1907.

Valkea: Kh5, De7, Te2, La1, Rg1, sb3, c5, d7, g7 = 9 kpl.
Musta: Kd3, Dh7, Td8, Tg3, La6, Lb6, Rcl, sc7, g5, h6 = 10 kpl.
Matti kahdessa (2) siirroissa.

Ratkaisu tehtävään n:o 32.

(Väepeli Kaarlo Laaksonen, Kouvola.
Julkaistu numerossa 19/39.)

1. Kb1—c2 Ke3—d4
2. Tb3—b1 Kd4—c3
3. Tb1—e1 Ke3—d4
4. e2—e3+ ja matti.

Ratkaisu tehtävään n:o 33.

(H. Mattison, Riika. Julkaistu numerossa 19/39.)

1. Ta5—a1 Lh1—f3
2. Ke8—f8 Rg8—f6
3. g6—g7 Kh6—h7
4. g7—g8D+ Rf6×g8

Valkean yritys 4. Tal—a7 johtaisi mustan voittoon, koska seuraisi 4. — Rf6—g8 j.n.e.

Jos 5. — Kh7—g6, niin 6. Ta7—d7. 6. Ta7—a2 d2—d1D 7. Ta2—h2+ Lf3—h5 8. Th2×h5+ Dd1×h5 ja valkea on matti.

Ratkaisu tehtävään n:o 34.

(E. Hinkka, Helsinki. Julkaistu numerossa 19/39.)

1. De6—b6 siirtopakko
1. — — — Ke4—d4
2. Db6—b4+ ja matti
1. — — — c5—c4
2. Db6—e3+ ja matti
1. — — — d5—d4
2. Db6×7+ ja matti

Tämän sievän pakkosirtoisen tekijänimeen oli painovirhepöyhälinen aiheuttanut pienen sekaannuksen, jonka täten oikeasemmee huomauttamalla, että tehtävän on laatinut hra E. Hinkka, Helsingistä. Tehtävä on muuten kotoisin viime syksyisistä »kertausharjoituksista» josta käsin hra Hinkka sen palstallemme lähetti.

Caro—Kann puolustus.

Capablanca (Kuba) Czerniak (Palestina)
Pelattu Buenos Airesin shakkiolympialaisissa v. 1939.

1. e2—e4 c7—c6
2. d2—d4 d7—d5
3. e4×d5 c6×d5
4. c2—c4 Rb8—c6
5. Rg1—f3 Lc8—g4
6. c4×d5 Dd8×d5
7. Lf1—e2 e7—e6

Karkea virhe olisi ollut 7. — Lg4×f3 8. Le2×f3, Dd5×d4?, sillä nyt seuraisi 9. Lf3×c6+ jonka jälkeen musta menettäisi kuningattarensa.

8. 0—0 Rg8—f6
9. Rb1—c3 Dd5—a5
10. h2—h3 Lg4—h5
11. a2—a3 Ta8—d8
12. g2—g4 Lh5—g6
13. b2—b4! Lf8×b4
Tämä jatko ei mustalle ole suinkaan paras mahdollinen, mutta esim. 13. — Da5—c7:n jälkeen olisi valkealla myös parempi peli.

14. a3×b4 Da5×a1
15. Dd1—b3 — — —
Mustalla on nyt kovasti tiukat paikat, sitä uhkaa siirto 16. Lc1—b2 ja kuningattaren menetyks. Musta keksii tässä kuitenkin kauniin jatkon jolla pelastaa kuningattarensa.

15. — — — Td8×d4!
16. Lc1—a3 — — —

Jos valkea pelaisi esim. 16. Lc1—b2, niin musta vastaisi siihen Td×b4 jne. Jos taas 16. Rf3×d4, niin musta siirtäisi Rc6×d4 jne.

16. — — — Lg6—e2
17. Db3×c2 Da1×a3
18. Rc3—b5! Da3×b4
19. Rf3×d4 Rc6×d4
20. Rb5×d4 — — —

Musta ei voi lyödä ratsua d5:ssä, koska seuraisi 21. Tf1—d1 ja senjälkeen 22. Dc2—c8+ jne.

21. Tf1—d1 Rf6—d5
22. Le2—f3 Rd5—f4
23. Kg1—h2 e4—e5
24. Rd4—f5 g7—g6
25. Rf5—e3 Rf4—e6
26. Re3—d5! Db4—a3
27. Td1—d3 Da3—a1
28. Dc2—d2 Kg8—g7

Uhkasi 29. Dd2—h6 jne.

29. Dd2—e2 f7—f6
30. De2—e3 a7—a6
31. Td3—d1 Da1—b2
32. Rd5—c3 Re6—d4
33. Td1—b1 Db2—c2?
34. Lf3—e4 Antautui.

Edellisen virhesiirtonsa ansiosta menettäisi musta nyt kuningattarensa, joten sillä ei enää ollut tässä pelissä mitään tekemistä.

Yllä julkaistu J. R. Capablancon viitonpeli on yksi niistä Buenos Airesin shakkiolympialaisissa pelatuista peleistä, joilla hän saavutti kilpailujen parhaan mieskohtaisen tuloksen. 11 pelistä hän sai 8 ½ pistettä, joka on 77 %. Seuraavina olivat maailmanmestari A. Aljechin (Ranska), 7 ½ pistettä 10 pelistä (75 %), latvialainen suurimestari Petrow 9 ½ pistettä 13 pelistä (72 %), saksalainen Elisakes 6 ½ pistettä 9 pelistä (72 %), ruotsalainen Ståhlberg 8 ½ pistettä 12 pelistä (71 %) ja eestiläinen Keres 10 pistettä 14 pelistä (71 %).

Shakkipalstan lukijoille.

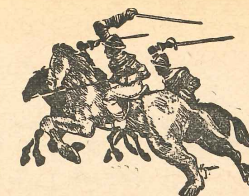
Sodan päättymisen maaliskuun 13 päivän rauhaan toi eteemme laskemattoman määrän problemeja. Niiden oikeata ratkaisua emme itse ehkä kaikissa tapauksissa kykene löytämään. Ne jätämme Korkeimman ratkaistavaksi. Hän yksin siihen kykenee. Meille jokaiselle rakkaan Isänmaamme ja kansamme kohdalla ei ole jäänyt, eikä jää ratkaisemattoman shakkitehtävän kohtaloksi. Äskeisten taisteluiden aikana sen kerran toisen jälkeen kouriin tuntuvasti totesimme.

Sodan jälkien korjaaminen muodostuu meille nyt lähimmäksi tehtäväksemme. Tulemme siihen tarttumaan jokainen yhtä tarmokkaasti, kuin äsken tartuimme asemiimme rintamalla, tai muihin puolustustehtäviin rintamien takana. Työ ja ponnistukset kaipaavat vastapainokseen lepoa ja virkistystä. Jälkimmäistä tarjoavat itse kullekin mm. ne harrastukset, joihin aikaisemmin olemme tottuneet. Tässä mielessä on lehtemme shakkipalstatkin jälleen julkaistu.

Toinitus lähettää kaikille shakinharastajille terveisensä, toivoen, että kaiken aherruksen keskellä shakki jälleen tarjoaisi meille viihtyisää virkistystään.

100 kunniakasta päivää

taisteli Suomen armeija voitokkaasti ylivoimaista vihollista vastaan

Kotiseutu lähettää terveisensä vielä vartiopaikalla seisoville miehillemme.

A. HJ. LEPPÄLÄN
LASINJALOSTUSTEHDAS
Helsinki

RAVINTOLA KUOPPA
Helsinki
Vilhonkatu 6

OY. ALFRED RUNEBERG & K:NI AB.
Helsinki

OY. KONTTORITARPEITA
Helsinki

OY. OLKKALA
Vihti

OY. VAKAVA AB.

Kaikenlaisia kuljetuksia
toimitetaan huokealla.

Puhelimet: 28 052, 36 933,
huoltoasasto 36 723

AURAN KULTASEPPÄ OY:n

sirat kulta- ja hopeavalmisteet
säilyttävät aina arvonsa.

Tiedustelkaa niitä paikka-
kuntanne kulta- ja kello-
seipiltä.

TEHDAS JA TUKKUVARASTO:

TURKU. Kurjenkaivokenttä 3 a.
Puhelin 39 00.

Suomen puolustaminen vaatii poikiemme maine-
töiden ohella tuotantomme esteettöntä jatkumista.

KUIN VERI RUUMIILLE ON RAHA TALOUSELÄMÄLLE!

Antakaa siis markkojen virrata taloussuonistossamme. Ei yhtään markkaa tuhlaten, vaan kaikessa säästien. Jättäkää lompakkoonne vain lähipäivien vara ja viedäkää kaikki ylimääräiset markat Säästöpankkiin.

Hyvitämme parhaan koron.

TAMPEREEN SÄÄSTÖPANKKIYHDISTYS

Akaan—Kylmäkosken Säästöpankki. Eräjärven Säästöpankki. Hämeen. kyrön Säästöpankki. Ikaalisten Säästöpankki. Juupajoen Säästöpankki. Kuumalahden Säästöpankki. Kuoreveden Säästöpankki. Kurun Säästöpankki. Lempäälän Säästöpankki. Luopioisten Säästöpankki. Längelmäen Säästöpankki. Messukylän Säästöpankki. Mouhijärven Säästöpankki. Oriveden Säästöpankki. Pirkkalan Säästöpankki. Pälkäneen Säästöpankki. Ruoveden Säästöpankki. Sahalahden Säästöpankki. Sääksmäen Säästöpankki. Teiskon Säästöpankki. Vesilahden Säästöpankki. Viitakalan Säästöpankki. Virtain Säästöpankki.

Rauman Säästöpankki

Rauma

Perustettu 1855

Suosittellemme

TIKKURILAN TEHTAITTEN

VÄREJÄ JA LAKKOJA SEKÄ
TIKKURILAN VERNISSAA

Ab. Schildt & Hallberg Oy.
Tikkurila

Jyväskylän Työväen Ravintolat

JYVÄSKYLÄ, Kauppakatu 30 ja Väinökatu 7

Suosittelee hyväksi tunnettua liikekääntä.

Ensiluokkaiset maukkaat ruuat ja hyvä kahvi

RAVINTOLAT AVOINNA KELLO 8—22.30.

Ulkotilauksia toimitetaan. Puhelin 1040.

E. HANSSON

Helsinki . Iso-Robertinkatu 8.

Puh.: 33 333, 34 411, 33 352, Yksit. 41748

Siirtomaatavara

tukkuliike

Perustettu 1904

Myymme: Puutavaraa, Ovia, Ikkunoita,
Ikkopal-kattohuopaa

VELJEKSET UDD

Helsinki. Puhelin 27 368.

Höyläämö ja Lautatarha Ruoholahdessa.

TEHTAAMME VALMISTAMA

JYVÄS-OLUT

on oikeata voimamiesten juomaa

Jyväsolutta myydään Jyväskylän ravintoloissa

JYVÄSKYLÄN JUOMATEHDAS

**Conway
Stewart**

käytettäväksi »siellä jossakin».

— englantilaiset säiliöky-
nät ovat halpoja ja kes-
täviä. Erittäin sopivia

HINNAT ALKAEN MK:sta 60:—

HERMAN

LINDELL

Helsinki . P. ESPLANAADIKATU 37.

A.B. LARS KROGIUS & CO. O.Y.

HELSINKI, Perustettu 1872.

Lloydin Asioimisto, Laivanselvitys-,
Rahtaus- ja Huolintaliike, Hiilen- ja
koksintuontiliike.

Haaraliikkeet:

Kotkassa, Hangossa, Turussa, Poris-
sa, Mäntyluodossa ja Reposaareissa.

Sähköosoite: KROGIUSCO

„Tuntematon sotilas” odottaa —

lämpimiä varusteita sisältävää lahjapakkettianne.

Muistakaa häntä heti — tulkaa valikoi-
maan meiltä, kuten monet ovat jo tehneet
— huokeaa, hyvää tavaraa!

HELANDERIN HALVAT HINNAT!

ILMARI HELANDER

P.-Esplanaadinkatu 31.

OSAKEYHTIÖ

SUOMEN TURKISTEHIDAS

HÄMEENLINNA

PUHELIN 154.

KROKOTIILIMERKKI takaa teille vahvan
MATKALAUKUN

OY. U. SCHWARTZ AB.

Helsinki, Kajaaninkatu 6. Puhelin 73 011, 73 025

KEIKYÄN MYLLY- JA SAHA OY.

ÄETSÄ

Suosittelee täydellistä, hyvintoimivaa myllyään sekä
täydellistä vehnävalssilaitostaan.

K. KOSKISEN SAHAT

JÄRVELÄ

Järvelässä, Liesossa, Marttilassa, Matkussa ja Suonerlässä

Myydään sahattua ja höylättyä puutavaraa

Ravintola ROSENDAL

TAMPERE - PUHELIN 4711

Suosittelee herkullisia aamiais- ja päivällis-
ateriaita • Musiikkia

II Ik. LOTTA-KAHVILA

KARSTULA

Isänmaallisen väen suosima viihtyisä ja raittosa
oleskelupaikka

LAURI KOIVUNEN & K:ni

VARKAUS - Puhelin 526

Herkku-, hedelmä- ja siirtomaantavaraaliike
Suositellaan!

SOMERON LOTTIEN RAVINTOLA JA MATKAILIJAKOTI

Somero

Matkailijoiden suosima ruokailu- ja virkistyspaikka

Kruunu-olut

on raikasta ja virkistävää.

RAUMAN OLUTTEHDAS

Puhelin 1003

SIIRAPPIA TARVITESSANNE

kysykää meidän parhaimmiksi tunnettuja valmisteitamme!

JOKIOISTEN TÄRKKELYS JA SIIRAPPI OY.

OSAKEYHTIÖ SAHANTERÄ

EPILÄ: Puh. Tampere 4315

Post.os. Epilä. Sähkö.os. Sahanterä Tampere

Suosittelimme ensiluokkaisia valmisteitamme:
kehä- ja pyörä, halka- ja käsisahoja, kuorima- ja kolous-
rautoja, liittokoneentieriä ja erilaisia puutarhatyökaluja

• Ostakaa EPILÄN valmisteita!

FORSSAN TYÖVÄENYHDISTYKSEN

RAVINTOLA

AAMIAINEN — PÄIVÄLLINEN

Kohtuuhinnat — Nopea tarjoilu

Erikoisannoksia koko päivän

Oy. YLÖNEN & Co. Ltd.

RAUMA - Puh. 1274, 1023 ja yks. 1423

HUOLINTA- JA AHTAUSLIKE

Suuret sahatavaran varastoalueet.
Kivihiilien y.m. purkaukset edullisesti

KALAKOMPPANIA O.Y.

HELSINKI - Puh. 26 982, 29 106 ja 33 532

Myy:

tuoretta kalaa, kananmunia, silliä,
suolasilakkaa, suolakurkkuja y.m.

Leipuri-, Kondiittori- ja Kahvila BRANDER ja KUMPP. OY.
TAMPERE, Kauppakatu 16 - Puhelimit 4985 ja 4885

Keski- ja Keskilinnat, puh. 3194, Kahvilan puh. 3526,
Ilmarinkatu 14, puh. 4456

Valmistaa kaikkia alaan kuuluvia tuotteita. — Kahvilaitamme
suositellaan! — Kahvilaitamme auki joka päivä klo 1/2 9—22.
Ulkotilauksia kannetaan

Tampereelle tultuunne muistakaa

HOTELLI TAMMER

TAMPERE - Puhelin sarja 5380

I luokan keittiö - Viihtyisä I luokan ravintola - Täydet oikeudet

LASITUSLIKE VILHO AHONEN

HELSINKI - Annank. I - Puh. 33 603

Suorittaa rakennuslasitustöitä,
myös maaseudulla

Aseettomankin on puolustauduttava

vuodenajan säätä vastaan!

Huolehtikaa siitä, että pukuvarusteenne ovat ANTSKOGIN VERKATEHTAAN valmistamasta kaasta, niin ei Teitä voi säätäsäilyttää

Antskogin Verkatehdas Osakeyhtiö

VALION RASIAJUUSTOSTA

voimanlisää retkellenne

Se mahtuu mukavasti vaikka taskuun, ei pilaannu helteessä eikä pakkasessa ja on suuren ravintorikkautensa vuoksi erinomainen eväsruoka retkellenne. — Ottakaa Tekin seuraavalle retkellenne mukaan rasia.

VALION Rasiajuustoa
KISA, KOSKENLASKUJA OIAVA OLYMPIA

OY. K. G. ÖHMAN AB.

Paperitukku

Helsinki
Puhelimit 37 330 ja 36 691

TAMPEREEN SÄÄSTÖPANKKI

Kauppa- ja Näsilinnankadun kulmassa TAMPEREELLA

omat varat 62,364,000: —

MAKSAA nykyään säästöille 6 kk:n irtisanomisella 4 % vuotuisen koron, joka hyvitetään ja lisätään pääomaan puolivuositain sekä shekkitalilla 1 1/2 %.

ANTAA luottoa eri muodoissa kohtuullisilla ehdoilla.

PERII saatavia ja suorittaa maksu- määräyksiä.

OSTAA ja myy obligatioita.

W. LINDFORS

Perustettu 1916

TEKNO-KEMIALLINEN TEHDAS

HELSINKI . Puhelin 72 028
Tehdas MALMILLA . Puhelin 02 283

Saksan suopaa (Vihreä suopa)
Lysoolia
Kidesoodaa

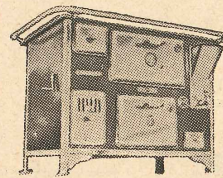
Väinö Kuusela

Pori . Itäpuistikatu 1, Hallitalo . Puhelin 719

Kangas- ja trikooteostenkauppa
Villakutomo ja lankakauppa

Suosittelua!

POLTTOPUUTA

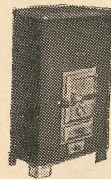

on pakko SÄÄSTÄÄ

sillä saatavissa oleva polttopuu on kallista. Ottakaa siis käyttöön patentti-arinainen KOTILIESI hella tai PORIN MATTI lämmitys-uuni. Niiden erikoislaiteet takaavat äärimmäisen pienen polttopuun kuluksen.

KOTILIESI JA

PORIN MATTI

voidaan helposti asentaa pakkausaikanakin, sillä ne liitetään savukanavaan vaivatta, mukana seuraavalla yhdysputkella. Mitään aikaa viepää muuraustyötä ei tarvita.

KOTILIESI ja PORIN MATTI ovat myytävänä rauta- ja rakennusaineliikkeissä, jotka kernaasti antavat lisätietoja.

PORIN KONEPAJA

Terveisiä meidän rintamamiehille!

Pohjoismaiden Kahvikomppania Oy.

NIILONEN OY.

AUTOKORJAAMO, -KOULU ja HITSAAMO
Helsinki, Punavuorenkatu 14. Puhelin 23 543.

ERIKOISALA: Silinterit, y.m. vaikeat hitsaukset.
Huomio! Hitsataan myös sähköillä.

VAKUUTAKAA omaisuutenne oman paikkakunnan paloapuyhtiössä, siten turvatte omaisuutenne.
VAKUUTUSKANTA 45 MILJ.

Peräseinäjoen Palovakuutusyhdistys
VAKUUTUKSET TURVATUT SAMPASSA.
Johtaja VIILJO KOIVISTO, Peräseinäjoen.

Jalkinekorjaamo Oy. VAKUUS Ab.

HELSINKI. Aleksanterinkatu 50. Korkeavuorenkatu 41. Fredrikinkatu 32.

TURKU, TAMPERE.

Hyvä kuva

esittää asianne nopeasti!

Tarvitessanne hyviä kuvalaaitoja kääntykää puoleemme.

KEMIGRAAFINEN OSAKEYHTIÖ
(KUVALAATTALAITOS)

Helsinki, Hietalahdenranta 17. Puh.: 35480 ja 31385

Kansan suosimat!

Ab. Faner Oy.

LOHJA. PUHELIN 176

Myy:

erilaatuisia faneerilevyjä.

Naisten Pukimo

Lahti, Hämeenkatu 2. Puhelin 617.

NAISTEN KAPPA- JA LENINKITEHDAS

Lapuan Autokeskus

Lapua - Puhelin 159.

Pohjois-Suomen ajanmukaisin maaseutukorjaamo.
Kaikenlaisia auton varaosia varastossa. Good-Year, Nokia- ja Michelinrenkaita. Ford-myyjä paikkakunnalla.

Poronkuva-merkillä leimattuja NAHKAJALOSTEITA

joilla laadun ansiosta on maailman maine!

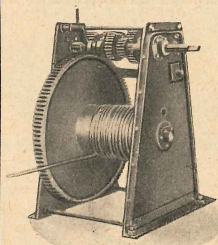
Veljekset Åström Osakeyhtiön Valjastehtaat
Upseeri- ja sotilasvöitä, kiväärin kantohihoja,
patruunavöitä, satuloita, salkkuja ja matka-
laukkuja sekä »Eräveikko»-selkäreppuja.

ÅSTRÖM & ÅSTRÖM OY.

»Pallas» ja »Ahma»-hiihto- ja ulkoilu-
kenkiä, lapikkaita sekä pitkävartisia eräkenkiä.

ÅSTRÖM-YHTYMÄ
sai kolme kultamita-
lia Suurmessuilla.

Valmistamme ja myymme

Rakennuskoneita
Nostokoneita
Maatalouskoneita
Höyrykattiloita
Kuljetuslaitteita
Teräsrakenteita
Tiekoneita
Puutyökoneita
Säiliöitä

AHJO OY
KONETEHDAS

HELSINKI

... savuke, josta
jokainen löytää juuri
sen ominaisuuden,
joka hänen mielestään
on tosihyvälle sa-
vukkeelle tärkein.

Sevilla
hyvä kuin mikä

25 kpl 6 mk

MEIJERIOSAKEYHTIÖ MILKA

VAASA

Suosittelaa!

Carl Kniefin

MAKKARATEHTAAN myymälöistä

saatte aina tuoreena

ensiluokkaisia valmisteita

FORSSAN KEMIKALIOKAUPPA

Om. H. TIRKKOLA
Forssa — Puhelin 78

Suosittautuu!

VAASAN RAKENNUSTOIMISTO O.Y.

PUHELIN 2751

Suorittaa rakennustöitä. - Myy sementti-
putkia, kaivonrenkaita, porrasaskelia, ra-
kennusaineita ym.

Osakeyhtiö Helsingin Uusi Hattutehdas

HELSINKI - Museokatu 26
Puhelimet: 41 481 & 42 754

Hattuja ja muotitavaroita myydään tukuttain

JANAKKALAN MEIJERI OY.

TURENKI

Ajanmukainen meijeriliike

Ottaa vastaan maitoa ja kermää.
Suosittelee tuotteitaan

Superior VÄKEVÄVIINI MARVI

N:o

6900

OY. MARVI AB.
HELSINKI

Syö Itikan makkaraa,
niin pysyt kunnossa!

OSUUSTEURASTAMO ITIKKA r.l.

SEINÄJOKI

Kysykää kirja- ja paperikaupoista

VALISTUKSEN valmistamia koulu- ja konttoritarvikkeita

Ne ovat huokeita laatuvalmisteita

KUPPIS HANDELSLAG m.b.t.

SILTAKYLÄ

MOGENPÖRT HANDELSLAG m.b.t.

PYTTIS
Mogenpört

SUOSIKAA

ILMOITTAJIAMME!

Oy. **LOKOMO** Ab.

Tampere

Konepaja

Höyryvasarapaja

Takopuristinlaitos

Sähköteräsvalimo

SISU

Suomen

teille!

Oy. Suomen Autoteollisuus Ab.

HELSINKI, Flemingink. 27. Puh. 70101 (vaihte)

KVICK & VÄHÄSARJA

Pelti- ja vaskisepäntiike

HELSINKI, LÖNNROTINKATU 29

Puh. 21404, yksit. asuntoon 22745, 47403

Suorittaa kaikkia alaan kuuluvia töitä.

**Sahattuja ja höylättyjä
puutavaroita**

uuni- ja ulkokuivina tarjoamme arv. rakentajille monipuolisesta varastostamme.

Mustilan Kartanon Saha

Puhelin, Elimäki 55.

SOKEAIN KESKUS-AITTA

OMISTAA: SOKEAIN KESKUSLIITTO

Helsinki . Hallituskatu 15 . Puhelin 25338

HERRAT TALOUSALIUPSEERIT!

Joukko-osastoissanne käytetään puhdistusvälineinä m.m. erilaisia harjoja. Näitä voivat sokeatkin valmistaa. Oletteko tulleet ajatelleksi, että ostamalla nämä kuitamme toimittatte työtä monille ihmisille, jotka sokeutensa takia eivät voi muutenkaan tehdä. Suosittelemme aina talouspäälliköille sokeain valmistusta, niin olette täyttäneet velvollisuutenne ei ainoastaan sotilaina vaan myöskin ihmisinä.

TUKKULIIKE *Silva*

Helsinki

Kaisaniemenkatu 2 B, 2 kerros

Puhelimet:

Myyntiasasto 22 906, 64 659

Konttori 38 316

Helsinki 1940 . K. F. Puromiehen Kirjapaino O.Y.

Porin Kauppaseura

Pori . Puhelin 338

Suosittuja

illallisia

sekä

yksityishuoneita.

**TAMPEREEN
NAULATEHDAS
OSAKEYHTIÖ**

TAMPERE

PUHELMET: 38 64 JA 48 31

**V A L M I S T A A
N A U L O J A J A
R A U T A L A N K A A**

**VEITSILUOTO
OSAKEYHTIÖ**

KEMI

Noin 50,000 standarttia sahatavaraa ja noin 60,000 tonnia sulfiittiselluloosaa

Konttorit:

**Kemissä, Rovaniemellä,
Lieksassa ja Helsingissä.**

**VELJEKSET FRIIS OSAKEYHTIÖ
KONEPAJA JA VALIMO**

KOKKOLA . YKSPIHLAJA

Täydellinen konepaja ja ensiluokkainen rauta- ja metallivalimo.

Suorittaa kaikkia konealaan kuuluvia töitä.

**PORIN YMPÄRISTÖN
OSUUSMEIJERI**

PORI . Puhelimet 85 ja 742

Suosittelee ensiluokkaisia meijerivalmisteitaan.

O.Y. TELKO A.B.

HELSINKI

Teollisuusraaka-aineita

SANO SE *painomusteella!*

KIRJAPAINOTYÖT, kuten kirja-, aikakauslehti-,
kuva-, nuotti-, liike- ja kaikenlaiset tilapäiset
painatukset suoritetaan aistikkaasti ja nopeasti
kohtuullisin hinnoin. Tiedustelkaa meidän
hintojamme, ennenkuin päätätte, mistä ti-
laatte tarvitsemanne graafillisen alan tuotteet

K. F. PUROMIEHEN KIRJAPAINO O.Y.

HELSINKI, HIETALAHDENRANTA 17.
PUHELIMET: 33257, 26583 ja 26422

Helsinki 1940 . K. F. Puromiehen Kirjapaino O.Y.

SUOMEN

aliupseeri

19. 5. 1940

N:o 3-4